

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
ŠIAULIŲ AKADEMIJA**

MUZIKOS PEDAGOGIKOS STUDIJŲ PROGRAMA

ADA RIMKUTĖ

Magistro baigiamasis darbas

**PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS BENDROJO UGDYMO
MOKYKLŲ VIDURINIŲJŲ KLASIŲ MUZIKOS PAMOKOSE:
MOKINIŲ POŽIŪRIO ANALIZĖ**

Darbo vadovė prof. dr. Diana Strakšienė

Šiauliai, 2023

**Studijuojančiojo, teikiančio baigiamąjį
darbą, GARANTIJA**

WARRANTY of Final Thesis

Vardas, pavardė <i>Name, Surname</i>	Ada Rimkutė
Padalinys <i>Faculty</i>	Šiaulių akademija Šiauliai Academy
Studijų programa <i>Study Programme</i>	Muzikos pedagogika Music Pedagogy
Darbo pavadinimas <i>Thesis topic</i>	Pažangos ir pasiekimų vertinimas bendrojo ugdymo mokyklų viduriniųjų klasių muzikos pamokose: mokinių požiūrio analizė Assessment of Progress and Achievements in the 5th-8th Form Music Lessons of General Education Schools: an Analysis of Pupil Attitudes
Darbo tipas <i>Thesis type</i>	Baigiamasis darbas Final Thesis

Garantuoju, kad mano baigiamasis darbas yra parengtas sąžiningai ir savarankiškai, kitų asmenų indėlio į parengtą darbą nėra. Jokių neteisėtų mokėjimų už šį darbą niekam nesu mokėjęs.

I guarantee that my thesis is prepared in good faith and independently, there is no contribution to this work from other individuals. I have not made any illegal payments related to this work.

Šiame darbe tiesiogiai ar netiesiogiai panaudotos kitų šaltinių citatos yra pažymėtos literatūros nuorodose.

Quotes from other sources directly or indirectly used in this thesis, are indicated in literature references.

Aš, Ada Rimkutė, pateikdamas (-a) šį darbą, patvirtinu (pažymėti)

I, Ada Rimkutė, by submitting this paper confirm (check)

Embargo laikotarpis

Embargo Period

Prašau nustatyti šiam baigiamajam darbui toliau nurodytos trukmės embargo laikotarpį:

I am requesting an embargo of this thesis for the period indicated below:

_____ mėnesių / months

(embargo laikotarpis negali viršyti 60 mėn. / an embargo period shall not exceed 60 months).

Embargo laikotarpis nereikalingas / no embargo requested.

Embargo laikotarpio nustatymo priežastis / Reason for embargo period:

Rimkutė A. Pažangos ir pasiekimų vertinimas bendrojo ugdymo mokyklų viduriniųjų klasių muzikos pamokose: mokinių požiūrio analizė / vadovė prof. dr. Diana Strakšienė; Vilniaus universiteto Šiaulių akademija, Edukologijos institutas – Šiauliai, 2023. – 78 p.

SANTRAUKA

Magistro darbe aptariamas viduriniųjų klasių pažangos ir pasiekimų vertinimas bendrojo ugdymo mokyklų muzikos pamokose, atliktas empirinis (kiekybinis) tyrimas.

Magistro darbo tikslas – ištirti mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų viduriniųjų klasių muzikos pamokose. Tyrimo objektas – pažangos ir pasiekimų vertinimas bendrojo ugdymo mokyklų viduriniųjų klasių muzikos pamokose. Išanalizavus švietimo sistemos dokumentus, mokslinę ir metodinę literatūrą, bei atlikus empirinį tyrimą buvo gautos šios išvados: 1) dabartiniame ugdymo kontekste vertinimas siejamas su pagalba mokiniui atrandant jo stipriąsias ir silpnąsias sritis, jų tobulinimą, kompetencijų ugdymą, mokymosi bei ugdymo kokybės gerinimą; 2) pagrindiniai susitarimai ir rekomendacijos, kaip turėtų būti vertinama meninio ugdymo sritis, pateikiami Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose meniniam ugdymui (2022); 3) viduriniųjų klasių mokiniai atsiduria pereinamajame raidos tarpsnyje iš vaikystės į paauglystę. Šiame raidos tarpsnyje mokiniams būdinga nuotaikų kaita, padidintas problemišκών situacijų išgyvenimas, maištavimas, nenoras bendrauti su bendraamžiais ir mokymosi motyvacijos praradimas. Dėl padidinto jautrumo, mokytojo išsakyta kritika ar padaršinimas gali turėti didelį poveikį tolimesnei mokymosi sėkmei ar nesėkmei; 4) tyrimo rezultatų analizė atskleidė, jog dažniausiai mokinių žinios muzikos pamokoje yra vertinamos pažymiu ir mokiniai palankiai žiūri į šį vertinimo būdą. Didelė dalis mokinių atsakingai žiūri į muzikinio ugdymo procesą ir yra suinteresuoti stengtis dėl gero įvertinimo, tačiau tyrimo duomenys atskleidė ir tai, kad įvertinimas yra svarbesnis mokinių tėvams nei jiems patiems. Tyrimo analizės metu buvo nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp kai kurių demografinių kintamųjų: moksleiviai, kurių geresni mokymosi rezultatai – geriau jaučiasi ir mokykloje; mergaitės gavusios prastą įvertinimą jaučiasi labiau nusivylusios nei berniukai; 5) klasių mokiniai muzika labiau domisi ne dėl įvertinimo, o dėl to kad jiems patinka, o 7 klasių mokiniai su didesniu džiaugsmu dalyvauja muzikos pamokoje lyginant su kitų klasių mokiniais.

Esminiai žodžiai: muzikos pamoka, pažangos ir pasiekimų vertinimas, mokinių požiūris.

Rimkutė A. Assessment of Progress and Achievements in the 5th-8th Form Music Lessons of General Education Schools: an Analysis of Pupil Attitudes / supervisor Prof. Dr. Diana Strakšienė; Vilnius University Šiauliai Academy, Institute of Education - Šiauliai, 2023. – 78 p.

SUMMARY

The Master thesis discusses the assessment of progress and achievements in the 5th-8th form music lessons of general education schools by conducting an empirical (quantitative) research.

The purpose of the Master thesis is to investigate pupil attitudes towards the assessment of progress and achievements in middle school music classes at general education schools. The research object is the assessment of progress and achievements in the 5th-8th form music lessons of general education schools. The analysis of the education system documents, scientific and methodological literature and the empirical research have led to the following conclusions: 1) in the current context of education, assessment is associated with assistance to the pupil in discovering his or her strengths and weaknesses, their improvement, development of competencies, improvement of the quality of learning and education; 2) the main agreements and recommendations on how the field of art education should be assessed are presented in the general art education curricula in preprimary, preschool, basic and secondary education (2022); 3) middle school pupils find themselves in a transitional developmental stage from childhood to adolescence. At this stage of development, pupils are characterized by mood swings, increased experience of problematic situations, rebelliousness, reluctance to interact with peers, and loss of learning motivation. Due to heightened sensitivity, criticism or encouragement imparted by a teacher can have a considerable impact on further learning success or failure; 4) the analysis of the research results revealed that pupils' knowledge in the music lesson was usually assessed by a mark and pupils had a favourable attitude towards this method of assessment. A high proportion of pupils take a responsible approach to the music education process and are interested in striving for a good mark. However, the research data also revealed that the mark was more important to pupils' parents than to pupils themselves. The research analysis resulted in statistically significant differences between some demographic variables: pupils who had higher levels of academic performance felt better at school too; girls felt more disappointed than boys when they got a bad mark; 5th form pupils were more interested in music because they liked it, not because of the mark, while 7th form pupils participated more joyfully in the music lesson compared with the pupils of other forms.

Key words: Music lesson, Assessment of Progress and Achievements, Pupil attitudes.

TURINYS

ĮVADAS	5
1. PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO TEORINIS ASPEKTAS	10
1.1. Pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata.....	10
1.2. Pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata Lietuvos švietimo dokumentuose	13
1.3. Pažangos ir pasiekimų vertinimo funkcijos ir pagrindiniai principai.....	18
1.4. Pažangos ir pasiekimų vertinimas meninio ugdymo disciplinose	21
2. VIDURINIŲJŲ KLASIŲ MUZIKINIO UGDYMO TURINYS BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE	27
2.1. Viduriniųjų klasių muzikinio ugdymo samprata, tikslai, uždaviniai	27
2.2. Viduriniųjų klasių muzikos vadovėlių turinio apžvalga	31
2.3. Muzikos pamokų vertinimo ypatumai pagal pasiekimų sritis	34
2.3.1. Muzikavimas (dainavimas, grojimas)	35
2.3.2. Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas).....	36
2.3.3. Muzikos pažinimas ir vertinimas.....	38
2.3.4. Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys	39
2.4. Viduriniųjų klasių mokinių psichosocialinė charakteristika	40
3. MOKINIŲ POŽIŪRIO Į PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMĄ BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ VIDURINIŲJŲ KLASIŲ MUZIKOS PAMOKOSE TYRIMAS	43
3.1. Tyrimo metodologija ir imtis.....	43
3.2. Tyrimo duomenų analizė	45
IŠVADOS	64
LITERATŪROS SĄRAŠAS	67
PRIEDAI	74

IVADAS

Aktualumas ir mokslinis iširtumas. Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas yra itin reikšmingas veiksnys Lietuvos švietimo sistemoje. Tai aktuali, kelianti daug diskusijų ir neatsiejama ugdymo proceso dalis, kuri mokinių turėtų skatinti tobulėti, augti kaip asmenybei, taip pat suteikti žinių apie jo pasiekimus, įgytas kompetencijas ir sritis, kurias reikia tobulinti. Tuo tarpu mokytojui vertinimas turėtų leisti pastebėti mokymo stipriąsias ir silpnąsias puses, koreguoti ugdymo procesą, ieškoti naujų metodų gerinant ugdymo kokybę bei mokinių pasiekimų rezultatus. Pedagogas, norėdamas vertinti vaiko pažangą ir pasiekimus, pirmiausia turi suvokti pagrindinius vertinimo tikslus, principus ir funkcijas. Neretai šiandieninėje mokykloje pažymys vis dar suprantamas ir naudojamas kaip vienas iš pagrindinių mokinių vertinimo formų. Tačiau pažymio sureikšminimas įgyja daugiafunkcinį socialinį pavidalą ir nebeatliepia pagrindinės vertinimo paskirties – kryptingos informacijos apie mokinio individualių mokymosi pasiekimų rinkimo ir apibendrinimo (Kriščiūnaitė ir Strakšienė, 2014).

Lietuvos švietimo dokumentuose akcentuojama, jog vertinimo paskirtis – padėti mokiniui bręsti kaip asmenybei, pažinti save atrandant savo stipriąsias ir silpnąsias puses, suteikti informacijos apie mokinio pažangą ir pasiekimus, bei padėti priimti pagrįstus sprendimus. Bendrosiose programose (2022), kaip vienas iš svarbiausių ugdymo procesų ypatumų akcentuojamas mokyti padedantis vertinimas, siekiant sėkmingo mokymosi ir tobulėjimo. Pedagogai vertindami mokinių pažangą ir pasiekimus muzikinio ugdymo procese vadovaujasi bendrąjį ugdymą reglamentuojančiais dokumentais: Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis (2022), Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašu (2015), Geros mokyklos koncepcija (2015), kurie akcentuoja kryptį įtvirtinant ugdymosi rezultatų bei vertinimo sampratą. Vertinant mokinių pažangą ir pasiekimus svarbu įvertinti ne tik įgytas žinias ir gebėjimus, bet taip pat ir mokinio asmeninę pasiektą pažangą. Tačiau iki šiol galime pastebėti, jog mūsų mokyklų vertinimo sistema dažnai būna nukreipta į žinias ir rezultata, o ne į patį mokėjimą (Amonašvilis, 2009). Besikeičiančiame ugdymo kontekste vertinimas suprantamas kaip pagalba mokiniui atrandant stipriąsias ir tobulintinas sritis, mokymosi kokybės gerinimas bei kompetencijų ugdymas. Geros mokyklos koncepcija (2015) pabrėžia, jog pereinama nuo švietimo visiems, prie švietimo kiekvienam, vertinant mokinių pasiekimus paisoma ne tik bendrųjų programų iškeltų ugdymo tikslų,

tačiau pastebimos ir asmeninės kiekvieno mokinio ypatybės bei galios.

Sudėtingas ir problematiškas etapas bendrojo ugdymo mokykloje – paauglystės laikotarpis. Ankstyvoji paauglystė apima 12–14 vaiko gyvenimo metus. Minėtame raidos etape mokiniai tampa labiau pažeidžiami, jiems būdingi psichologiniai, socialiniai ir biologiniai pokyčiai. Viduriniųjų klasių mokiniai pereina iš vaikystės į paauglystę ir išgyvena ankstyvosios paauglystės etapą, kurio metu susiduria su įvairiais sunkumais ir emociniais išgyvenimais: savęs lyginimas su kitais, padidėjęs jautrumą, nuotaikų kaita, nesugebėjimas susikaupti, nerimas (Žukauskienė, 2012). Kaip vienas iš veiksnių sustiprinantis tokią savijautą gali tapti pažangos ir pasiekimų vertinimas. Todėl itin svarbu ne tik mokinius supažindinti su vertinimo kriterijais, bet ir aiškiai juos pristatyti, kadangi kiekvienas ugdytinis siekia teisingo vertinimo, kuris atlieptų individualias pastangas, gebėjimus, pažangą ir pasiekimus. Vertinimas mokiniui daro reikšmingą poveikį, kadangi tai veiksny, prisidedantis prie mokymosi motyvacijos ir nuostatų raidos (Gudynas ir kt., 2010). Mokiniai, aiškiai suprantantys kodėl ir už ką yra vertinami, labiau išvelgia savo tolimesnio mokymosi perspektyvas ir motyvaciją. Kaip vieną iš svarbiausių vertinimo aspektų būtų galima išskirti – teigiamą mokinio požiūrį į save ir pasitikėjimą savimi. Todėl, mokytojas vertindamas mokinio pažangą ir pasiekimus turi atsižvelgti ir į psichologinę vertinimo pusę.

Pažangos ir pasiekimų vertinimas kaip aktuali švietimo problema aptariama Lietuvos mokslininkų darbuose (Kazlauskienė, Gaučaitė, 2018a; 2018b; Rajeckas, 1998, 1999; Girdzijauskas, 2016; Gudynas, 2010), taip pat užsienio mokslinėse studijose (Arends, 1998; Petty, 2006; Gage ir Berliner, 1994), bei Lietuvos švietimo dokumentuose (Vidurinio ugdymo bendrosios programos, 2011; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2011; Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos, 2022; Pradinio pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašai, 2015). Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo klausimus muzikiniame ugdyme savo darbuose analizavo Kriščiūnaitė ir Strakšienė (2012, 2014). Tyrimais įrodyta (Kriščiūnaitė, Strakšienė, Deveikytė, 2011), kad neretai vertinimas pedagogų pasitelkiamas kaip priemonė formuojanti mokytojo profesinio efektyvumo rodiklius, taip pat pasitelkiamas kaip priemonė padedanti susidoroti su drausmės problemomis, nusirašinėjimu ir pan. Minėti autoriai savo darbuose apžvelgia problemas iškylančias vertinant mokinių pažangą ir pasiekimus, mokymo rezultatų tikrinimo ir vertinimo principus, funkcijas, metodus bei tobulintinas kryptis.

Siekiant tobulinti ugdymo sistemą, gerinti ugdymo procesą bei sukurti mokymosi visą gyvenimą perspektyvą, nemažas dėmesys turėtų būti skiriamas ir pažangos ir pasiekimų vertinimo

procesui bei jo tobulinimui. Mokslo darbų apžvalga rodo, jog nepaisant minėtų autorių įdirbio išsamių darbų analizuojančių mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimą muzikos pamokose iki šiol nepakanka ir tai galime traktuoti kaip aktualią pedagoginę problemą.

Tyrimo probleminiai klausimai: Kokios pažangos ir pasiekimų vertinimo strategijos taikomos muzikos pamokoje? Kaip mokiniai vertina pažangos ir pasiekimų vertinimo procesą muzikos pamokose?

Hipotezė – tikėtina, kad empirinio tyrimo pagrindu atskleisti viduriniųjų klasių mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo ypatumai muzikos pamokose suteiks muzikos pedagogams žinių, įgalinančių formuoti požiūrio į vertinimą kaitą bei prisidės prie optimalaus ugdymo proceso tobulinimo.

Tyrimo objektas – pažangos ir pasiekimų vertinimas bendrojo ugdymo mokyklų viduriniųjų klasių muzikos pamokose.

Tyrimo tikslas – ištirti mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų viduriniųjų klasių muzikos pamokose.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) išanalizuoti mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratą;
- 2) atskleisti vertinimo ypatumus meninio ugdymo disciplinose;
- 3) aptarti viduriniųjų klasių muzikinio ugdymo turinį bendrojo ugdymo mokyklose;
- 4) apžvelgti viduriniųjų klasių mokinių psichosocialinę charakteristiką;
- 5) ištirti viduriniųjų klasių mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų muzikos pamokose.

Tyrimo metodologija. Pažangos ir pasiekimų vertinimas tai viena iš sudedamųjų ugdymo proceso dalių ir vienas iš veiksnių, kuris reikšmingas tobulinant ugdymo sistemą. Šiuolaikine ugdymosi paradigma grįstas mokymasis akcentuoja kiekvieno vaiko individualų asmenybės pastebėjimą bei priėmimą, taip pat – lygiaverčius pedagogo ir ugdytinių santykius. Siekiant atskleisti mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą muzikos pamokose, buvo atliktas empirinis tyrimas, kurio pagrindas – teorinėje šio darbo dalyje pateikta mokslinės literatūros analizė. Tyrimo metu buvo siekta išsiaiškinti veiksnius, įtakančius muzikos pamokos kokybę, mokinių vertinimo kriterijų pamokoje supratimą, identifikuoti vertinimo įtaką mokinių domėjimuisi muzika, atskleisti

mokinių požiūrį į aspektus, kuriuos mokytojai išskiria vertindami pasiekimus muzikos pamokose. Taip pat ištirti mokiniams labiausiai patinkančias ir dažniausiai vertinamas veiklos formas muzikos pamokoje, sužinoti, kaip mokiniai jaučiasi vertinimo metu ir kiek jiems yra svarbus vertinimas muzikos pamokoje.

Tyrimo metodai: švietimo sistemos dokumentų, mokslinės ir metodinės literatūros analizė; empirinis – kiekybinis tyrimas panaudojant anketinės apklausos metodą. Statistinė tyrimo duomenų analizė buvo atliekama naudojant *SPSS 22.0 for Windows* statistinių duomenų apdorojimo programą. *Windows Microsoft Word* ir *Windows Microsoft Excel* programos naudotos sudarant lenteles ir paveikslus.

Tyrimo imtis ir atranka. Tyrimui atlikti buvo naudojamas anketinės apklausos metodas. Anketos buvo skirtos viduriniųjų klasių (5–8 kl.) bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams. Tyrimas buvo atliktas Šiaulių miesto „Ragainės“, „Romuvos“, „Sandoros“, „Jovaro“, „Medelyno“ „Gegužių“ ir „Saulėtekio“ progimnazijose. Tyrime dalyvavo 118 atsitiktine tvarka pasirinktų respondentų iš minėtų bendrojo ugdymo mokyklų.

Tyrimo etapai ir organizavimas:

- 2021 m. rugsėjo – gruodžio mėn.: mokslinio darbo temos pasirinkimas, tyrimo objekto, tikslo, uždavinių išsikėlimas, problemos formulavimas, švietimo dokumentų, mokslinės ir metodinės literatūros studijavimas;
- 2022 m. sausio – rugsėjo mėn.: tyrimo tikslo, uždavinių koregavimas, tyrimo problemos tikslinimas. Nagrinėtos mokslinės literatūros susistemimas, kuria remiantis kuriamas diagnostinio tyrimo instrumentas;
- 2022 m. rugsėjo – 2023 m. sausio mėn.: atliktas empirinis kiekybinis tyrimas – anketinė viduriniųjų klasių mokinių besimokančių bendrojo ugdymo mokyklose apklausa.
- 2023 m. vasario – gegužės mėn.: gautų tyrimo rezultatų analizavimas ir mokslinio darbo rašymas.

Darbo naujumas, teorinis ir praktinis reikšmingumas. Magistro darbu siekiama ištirti viduriniųjų klasių mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų muzikos pamokose. Vertinant mokinių pasiekimus, mokytojas turi gebėti įvertinti kiekvieną mokinį individualiai, lyginant jo dabartinius pasiekimus su ankstesniais rezultatais. Pažangos ir pasiekimų vertinimas turėtų būti viena iš mokinius skatinančių priemonių sąmoningai motyvuojančių perimti

žinias ir domėtis. Mokinių požiūrio į vertinimą muzikos pamokoje tyrimas išryškino mokinių savijautą mokykloje, vertinimo kriterijų supratimą, vertinimo įtaką domėjimuisi muzika, savijautą vertinimo metu ir mokytojo kompetencijas vertinant pasiekimus. Magistro tyrimo rezultatai leis pedagogams suprasti mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą, apgalvoti taikomus vertinimo metodus ir suteiks naujų žinių, kurios prisidės prie ugdymo proceso tobulinimo ir efektyvinimo.

Darbo aprobacija. Skaitytas pranešimas jaunųjų tyrėjų tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Jaunasis tyrėjas išmaniajai visuomenei“. Pranešimo tema „Paauglių požiūris į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų muzikos pamokose“. Vilniaus universiteto Šiaulių akademija. 2023 m. gegužės 11 d. Pažymėjimo nr. MVG-VUŠA-2023-708.

Darbo struktūra. Darbą sudaro santrauka lietuvių ir užsienio kalba, įvadas, 3 skyriai, išvados, literatūros sąrašas (66 šaltiniai), 1 priedas. Darbe pateikiama 13 lentelių ir 11 paveikslų. Darbo apimtis be priedų – 73 puslapiai.

1. PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMO TEORINIS ASPEKTAS

Pažangos ir pasiekimų vertinimas yra neatsiejama ugdymo proceso dalis, svarbi, reikšminga ir neretai formuojanti tarpusavio santykius tarp mokytojų, mokinių ir jų tėvų. Klasikinėje ugdymo paradigmoje vertinimas buvo siejamas su žinių tikrinimu ir kontrole. Šiuolaikine ugdymosi paradigma grįstas mokymasis pabrėžia kiekvieno vaiko individualų asmenybės pastebėjimą, pažinimą bei priėmimą, taip pat akcentuoja lygiaverčius pedagogo ir ugdytinių santykius. Nors dauguma švietimo įstaigų atsisako normomis grįsto vertinimo, tačiau jo apraiškos vis dar egzistuoja. Tai galima pastebėti, kadangi neretai vis dar taikomi bendri, o ne individualiai kiekvienam mokiniui pritaikyti standartai (Boud, 2009). Dabartiniame ugdymo kontekste vertinimas siejamas su pagalba mokiniui atrandant jo stipriąsias ir silpnąsias sritis, kompetencijų ugdymą, mokymosi ir ugdymo kokybės gerinimą. Akcentuojamas paties mokinio įsitraukimas į mokymosi ir vertinimo procesą, bei jo asmeninė ūgtis. Vertindami mokinio ugdymo(si) pasiekimus ir pažangą akcentuojamos sėkmingos vaiko sritys ir sritys, kuriuose iškyla sunkumų. Tuo pačiu numatant kaip ir ką reikia tobulinti (Kriščiūnaitė ir Strakšienė, 2012).

1.1. Pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata

Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas tampa vis svarbesniu veiksmu Lietuvos švietimo sistemoje. Tai aktuali ir kelianti daug diskusijų ugdymo proceso dalis, įtakojanti tiek ugdymo organizavimą, tiek patį įgyvendinimo procesą: mokinių mokymosi motyvaciją ir rezultatus, mokymosi įstaigos bendruomenės gerovę. Mokymas ir mokymasis yra neatsiejamas nuo vertinimo, tai viena iš sudedamųjų ugdymo proceso dalių, nuolatinė ugdymo grandis. Planuodamas ugdymo procesą, mokytojas kartu planuoja ir vertinimą, siedamas jį su mokymosi tikslais, uždaviniais ir atsižvelgdamas į mokinių mokymosi patirtį ir gebėjimus. Buvusioje Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratoje (2004), kuria nemažą laiką rėmėsi pedagogai pabrėžiama, kad vertinimas grindžiamas šiuolaikine mokymosi samprata, asmeniniais mokinio poreikiais, atliepia ugdymo(si) tikslus. Tai nuolatinis informacijos apie mokinių mokymosi pažangą ir pasiekimus kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas. Mokinių gebėjimai ir žinios vertinami vadovaujantis Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašu (2015), Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis (2022), Vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis (2011), Švietimo ir mokslo ministerijos rekomendacijomis.

Pažangos ir pasiekimų vertinimą, kaip aktualią švietimo proceso dalį savo darbuose analizavo Kriščiūnaitė ir Strakšienė (2011, 2012, 2014), Šiaučiukėnienė ir Stankevičienė (2003), Gudynas (2001), Rajeckas (1998, 1999), Stulpinas (1996), Jakavičius ir Juška (1996), Šiaučiukėnienės, Stankevičienės (2002), L. Jovaiša (2007), Laužacko, Stasiūnaitės, Teresevičienės (2005). Taip pat savo darbuose pasiekimų vertinimą aptarė ir užsienio mokslininkai Petty (2006), Gage ir Berliner (1994), Amonašvilis (2009), Arends (1998). Pastovi kaita visuomenėje ir ugdymo įstaigose įpareigoja nuolat mąstyti apie pažangos ir pasiekimų vertinimo reikšmę ugdyme, ieškoti įvairesnių vertinimo būdų, galvoti apie vertinimo tikslus ir principus. Siekiant kiekvieno vaiko individualios asmenybės ūgties, pirmiausia, turi būti pasirenkama teisinga vertinimo forma. Tačiau dabartinė Lietuvos mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo sistema neretai neatliepia visuomenės keliamų lūkesčių, kadangi vertinimo procesas neatitinka švietimo dokumentuose įtvirtintų nuostatų – mokymosi visą gyvenimą realijas.

Besikeičiantis ugdymo procesas reikalauja pagrįsto, atviro, motyvuojančio mokytis ir tobulėti vertinimo. Jovaiša (2007) vertinimo sąvoką pateikia kaip vienareikšmį ugdytojų ir ugdytinių elgesio ir veiklos kokybės nustatymą pagal numatytus ugdymo tikslus, uždavinius, mokymosi ir darbo normas. Rajecko (1999) teigimu, vertinimas – tai mokėjimų, įgūdžių ar žinių, numatytų atitinkamos ugdymo programos, ugdytinių asmenybės raidos pakopos nustatymas ir išreiškimas tam tikra forma (pažymiais, balais), ar kitokiais vertinimo variantais. Šiaučiukėnienė ir Stankevičienė (2003) vertinimą tapatina su įvertinimu ir akcentuoja, jog vertinimas ir įvertinimas – tai mokytojo funkcija renkanti informaciją. Pasak Gudyno (2010) – pasiekimų vertinimas turi sukurti efektyvų grįžtamąjį ryšį tarp mokymo ir mokymosi, taip tapdamas integralia ugdymo proceso dalimi. Užsienio mokslininkai vertinimo funkciją įžvelgia kiek kitaip. Gage ir Berliner (1994) vertinimą apibūdina kaip nuolatinę informacijos rinkimą, interpretavimą ir apibendrinimą sprendimui priimti. „Vertinimas – tai informacijos rinkimas, interpretavimas ir apibendrinimas tam, kad galima būtų nuspręsti“ (Gage, Berliner 1994, p. 456). Arends (1998) vertinimą sieja su mokytojo surinkta ir konkretizuota informacija apie mokinius. Taip pat autorė neatsieja ir įvertinimo sąvokos. Įvertinimas – tai sprendimo darymas, skiriamoji vertė. Taip pat apie vertinimą rašė ir Petty (2006), kuris vertinimą pateikia kaip informacijos apie mokinį rinkimo ir kaupimo būdą. Tai mokytojo surinkta ir tikslingai susisteminta informacija apie mokinius. Galime pastebėti, jog pirmais dviem atvejais, L. Jovaiša ir V. Rajeckas vertinimą apibūdina kaip konkretų moksleivių veiklos bei mokėjimų nustatymą pagal konkrečias mokymo programas. Tuo tarpu Arends, Gage, Berliner ir Petty vertinimą įvardija kaip sistemingą bei nuolatinę informacijos kaupimą apie mokinį. Mokytojas turėtų būti vaiko partneriu, o

darbo centre – mokinys. Pažangos ir pasiekimų vertinimas informuoja mokinius apie jų stipriąsias ir silpnąsias sritis, kai vertinama mokinio padaryta asmeninė pažanga. Mokytojo užduotis tampa įvertinti kiekvieno vaiko individualius gebėjimus sistemingai renkant informaciją bei lyginant dabartinius ir ankstesnius pasiekimus, pasiektą pažangą. Tuo tarpu įvertinimas tampa tik galutiniu vertinimo etapu. Mokytojas turėtų ieškoti būdų ir formų, kad vertinimas skatintų mokinių asmeninę ūgtį ir prisidėtų prie mokymosi motyvacijos. O tuo tarpu mokinys turi aiškiai žinoti vertinimo kriterijus, kaip ir už ką yra vertinamas. Reikšminga ne tik, ko mokiniai išmoksta, bet ir koku būdu mokoma. Mokytojo žinios, gebėjimai ir mokėjimas juos pritaikyti vertinimo procese lemia mokinių mokymosi rezultatus (Gedvilienė, 2013). Pasak Amonašvilio (2009), kiekvienoje mokomojoje veikloje mokinys turi pastebėti savo pasiekimus ir tobulėjimą, analizuojant savo sėkmes ir nesėkmes. Tai prisidėtų prie savianalizės ir turiningo įsivertinimo. Taip stiprinami moksleivių asmeniniai reikalavimai sau ir gimsta poreikis tobulėti. Petty (2006) akcentuoja, jog mokinių mokymosi motyvaciją lemia pasikartojantys geri rezultatai bei paskatinimai. Minėto autoriaus teigimu, mokymosi rezultatai yra geresni tuomet, kai mokinį skatina noras pasiekti tikslą, o ne susikirtimo baimė. Tačiau mūsų mokyklose jaučiama padidintai sureikšmintą vertinamoji aplinka ir norma išlieka tarpusavio mokinių varžymasis (Strakšytė, 2008).

Siekiant tapti sėkmingu žmogumi, ypač svarbios patampa bendrosios kompetencijos – pilietinė, socialinė, asmeninė, pažinimo, mokėjimo mokytis ir kt. (Indrašienė ir Žibėnienė, 2017). Tačiau siekiant jas ugdyti nebetinka standartiniai vertinimo ir mokymo būdai, todėl reiktų siekti pereiti nuo mokymo link visa gyvenimą trunkančio mokymosi. O pasiekimų vertinimą turėtų keisti kompetencijų vertinimas. Vertinant mokinių ugdymo pasiekimus, reikšmingas ne tik žinių bei gebėjimų įvertinimas, bet ir pasiektos pažangos įvertinimas. Išskiriamos dvi vertinimo funkcijos – ugdomoji ir atskaitomybės, suprantamos kaip pagalba mokiniui augti kaip asmenybei, tobulėti ir sėkmingai mokytis, kita vertus – kaip atgalinį ryšį, metodišką informacijos apie mokinių mokymąsi kaupimą, apibendrinimą ir naudojimą ugdymo kokybei gerinti (Balevičienė, 2016). Pedagogas, norėdamas vertinti vaiko pažangą ir pasiekimus, pirmiausia turi suvokti pagrindinius vertinimo tikslus, principus ir funkcijas. Pagrindinis vertinimo tikslas – padėti mokytis, augti kaip asmenybei, nustatyti mokytojo ir mokyklos profesinę sėkmę, informuoti apie mokymosi sėkmes ir spragas. Kiekvienas mokinys siekia teisingo vertinamo, kuris atlieptų individualias pastangas, asmeninius gebėjimus, pažangą ir pasiekimus. Vertinimas mokiniui sudaro didelę įtaką, kadangi tai reikšmingas veiksnys, prisidedantis prie asmenybės gebėjimų, mokymosi motyvacijos ir nuostatų raidos (Gudynas ir kt. , 2010).

Šiandieninėje mokykloje, pažymys vis dar išlieka viena iš pagrindinių mokinių vertinimo formų. Tačiau pažymio sureikšminimas įgyja daugiafunkcinį socialinį pavidalą ir nebeatliepia pagrindinės vertinimo paskirties – kryptingos informacijos apie mokinio individualių mokymosi pasiekimų rinkimo ir apibendrinimo (Kriščiūnaitė ir Strakšienė, 2014). Besikeičiančiose ugdymo paradigmos, kai pagrindinis akcentas tampa vaiko asmeninis augimas ir kompetencijų ugdymas, keičiasi ir mokinių pasiekimų vertinimas. Pereinama nuo vertinimo susijusio tik su žinių tikrinimu, prie vertinimo orientuoto į mokinį ir jo asmeninį augimą. „Gebėjimas individualizuoti ugdymą ir pagalbos mokiniui gerinimas yra veiksmingesni būdai siekti didesnės mokinių pažangos nei tokios individualizavimo priemonės kaip ankstinti ir didinti atranką į skirtingas švietimo programas ir mokyklas. Be to, individuali pagalba gali padėti sumažinti nepalankių socialinių, ekonominių ir kultūrinių veiksnių neigiamą įtaką mokymuisi“ (Jevsejevienė ir Paurienė, 2014, p. 7). Mokiniais suvokiant ką jie moka – vertinimas nebesudarytų didelės reikšmės, tuomet pedagogai galėtų akcentuoti tai ko buvo mokoma. Kadangi ne kiekvienas gali atsakyti ir įvardinti tai ką moka – apie vertinimą diskutuojama vis dažniau, ieškant būdų, kaip jį padaryti prasmingesnį visoms ugdymo procese dalyvaujančioms grandims: mokytojams, mokiniams ir jų tėvams (Wiliam, 2013).

Apibendrinant skirtingas mokslininkų pateiktas vertinimo sampratas, vertinimas – neatsiejama ugdymo proceso dalis, suprantama kaip pastovus informacijos rinkimas, kaupimas ir apibendrinimas apie mokinių mokymosi stipriąsias ir silpnąsias sritis. Vertinimas, visų pirma – tai pagalba mokiniui. Stebima ir akcentuojama asmeninė mokinio pažanga, lyginant dabartinius ir ankstesnius pasiekimus. Vertinimas turėtų prisidėti prie mokinių asmeninės ūgties ir skatinti mokymosi motyvaciją.

1.2. Pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata Lietuvos švietimo dokumentuose

Vertinimo, kaip padedančio mokytis proceso, samprata grindžiama mūsų šalies mokslo ir švietimo dokumentuose. Pagrindiniai susitarimai dėl pažangos ir pasiekimų vertinimo yra reglamentuojami: Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugsėjo 30 d. įsakymu (V-1541), Vidurinio ugdymo bendrosiose programose, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-269, Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašuose, patvirtintose Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1309, Geros mokyklos koncepcijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V

-1308, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2011), Nr. XI-1281 Vilnius.

Mokymosi pasiekimų vertinimo paskirtis – pagalba mokiniui atsižvelgiant į asmeninę mokymosi pažangą, padedant nustatyti jo pasiekimus bei, palyginus juos su bendrosiose programose nustatytais pasiekimų lygiais ar (ir) profesiniais standartais, padėti apsispręsti dėl ateities mokymosi perspektyvų ar veiklos (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2011). Vertindami mokinių pasiekimus ir pažangą mokytojai atsižvelgia į Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrąsias programas (2022). Šiame švietimo dokumente pateikiami moksleivių pažangos ir pasiekimų aprašai, kurie orientuoja, kokius įgūdžius ir kompetencijas mokiniai turėtų įgyti ugdymo procese, bei koku būdu mokytojai turėtų vertinti jų pasiekimus. Bendrosiose programose (2022), kaip vienas iš svarbiausių ugdymo procesų ypatumų akcentuojamas mokyti padedantis vertinimas, siekiant sėkmingo mokymosi ir tobulėjimo :

1. siekiama naudingo mokiniams vertinimo, kai sukuriamos sąlygos individualiai mokinių pažangai;
2. pereinama nuo visiems mokiniams vienodos prie kiekvieno mokinio individualius poreikius atliepančios vertinimo kultūros;
3. taikoma skirtingų vertinimo būdų įvairovė;
4. tėvų įtrauktis į mokinio mokymąsi teikiant nuolatinę informaciją apie mokinio mokymosi rezultatus;
5. aktyvus mokinių dalyvavimas vertinimo procese įsivertinant savo asmeninius mokymosi rezultatus (ten pat).

Bendrosiose programose (2022) pabrėžiama, kad ugdymo procesas turėtų būti lanksčiai organizuojamas, esant poreikiui planai galėtų būti koreguojami atsižvelgiant į mokinių atsivėrusias naujas galimybes, mokymosi tempą, daromą pažangą, ar iškilusius sunkumus. Akcentuojamas mokyti padedantis vertinimas: mokytojas nuolat stebi mokymosi procesą ir suteikia informaciją apie daromą pažangą ir pasiekimus, teikia pagalbą mokiniams kurie susiduria su sunkumais pritaikydamas ugdymosi turinį įvairių poreikių vaikams, mokiniai mokomi savęs vertinimo ir įsivertinimo, tolimesnių mokymosi tikslų kėlimo ir kt. (Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos, 2022). Siekiant sąžiningo ir efektingo mokinių atžvilgiu pažangos ir pasiekimų vertinimo, turi būti sistemingai planuojamas ugdymo procesas, atsižvelgiama į kiekvieno moksleivio individualius poreikius ir gebėjimus, sistemingai teikiama informacija mokiniui apie jo pasiektus pasiekimus, vertinama asmeninė mokinio pažanga, nematuojant jos su kitų pasiekimais.

Pedagogai vertindami mokinių pažangą ir pasiekimus muzikinio ugdymo procese ilgą laiką rėmėsi Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo samprata (2004). Šiuo metu ji yra tobulinama ir rengiami nauji dokumentai. Šiame švietime dokumente vertinimo sąvoka buvo pateikiama kaip nuolat vykstantis informacijos kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas apie mokinio vykdomus mokymosi pasiekimus ir pažangą. Vertinimo tikslas – padėti mokiniui mokytis ir prisidėti prie asmenybės brandos, teikti informaciją apie mokymosi patirtį, daromą pažangą ir pasiekimus, atpažinti mokyklos ir mokytojo darbo sėkmę, priimti pagrįstus sprendimus. Pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratoje (2004), išskiriami keturi vertinimo uždaviniai:

1. pagalba mokiniui pažinti save, atrasti savo stiprybes ir silpnybes, gebėti įsivertinti savo pasiekimų lygį, kelti mokymosi tikslus;
2. pagalba mokytojui atpažinti mokinio mokymosi galimybes, identifikuoti spragas bei problemas, individualizuoti ir diferencijuoti darbą, tinkamai parinkti ugdymo turinį bei metodus;
3. suteikti tėvams (globėjams ar kt.) informaciją apie vaiko mokymosi rezultatus, megzti ryšius tarp vaiko, jo tėvų ir mokyklos;
4. nustatyti mokyklai savo darbo kokybę, planuoti ugdymo procesą bei turinį, teikti individualizuotą pagalbą atliepiančia skirtingus mokinių poreikius.

Akivaizdu, kad vertinimo uždavinys nėra vien tik mokinio žinių lygio įvertinimas balu. Galime išvelgti ir gilesnių vertinimo prasmų: didinti mokinių mokymosi motyvaciją ir tikslus, mokytojui - puikus būdas pažinti mokinio galimybes, pastebėti stiprybes ir silpnybes, bei prisidėti prie jų pašalinimo. Tinkamai organizuoti ugdymo turinį, kuris atlieptų individualius mokinių poreikius. Vertinimas turi megzti ryšius ir skatinti bendradarbiavimą tarp mokinio, jo tėvų ir mokyklos.

Mokytojai, vertindami mokinių pažangą ir pasiekimus, taip pat remiasi Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos aprašu (2015). Remiantis šiuo aprašu, mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas įvardijamas kaip kriterijais grįstas mokymosi stebėjimas ir atgalinis ryšys, susistemintos informacijos apie ugdymosi procesus ir rezultatus rinkimas, interpretavimas ir panaudojimas mokymo(si) kokybei užtikrinti. Taip pat išskiriami šie vertinimo būdai: formuojamasis, įsivertinimas, diagnostinis vertinimas, apibendrinamasis sumuojamasis vertinimas.

Formuojamasis ugdomasis vertinimas – ugdymo(si) procese teikiama refleksija, grįžtamasis ryšys ir abipusis atsakas, prisidedantis prie mokinių mokymo(si) rezultatų gerinimo, akcentuojantis

siekius, ką dar reikia išmokti ir leidžiantis mokytojui pritaikyti mokymą, geresniems rezultatams pasiekti.

Įsivertinimas – asmeninis mokinio ugdymosi proceso, pažangos ir pasiekimų stebėjimas, vertinimas ir apgalvojimas, siekiant numatyti tolimesnius mokymosi etapus.

Diagnostinis vertinimas – vertinimo būdas, kuriuo fiksuojami mokinio pasiekimai ir tam tikru mokymosi metu pasiekta pažanga, apgalvojamos tolesnio mokymosi perspektyvos, pagalba sunkumams įveikti.

Apibendrinamasis sumuojamasis vertinimas – formaliu būdu patvirtinti mokinio ugdymosi rezultatai, kurso, programos, modulio ar kito mokymosi etapo pabaigoje (Pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašas, 2015).

Mokyklos, atsižvelgdamos į teisės aktus ir bendrus mokyklos susitarimus, parengia mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo aprašus, kurie reglamentuoja vertinimo planavimą, įvertinimų fiksavimą, bendruosius vertinimo principus ugdymo procese ir baigus programą, mokinio pažangos stebėjimą ir kt. Galima pastebėti, jog mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas, tai nuolatinis ir sudėtingas procesas, reikalaujantis iš pedagogo daug pastangų. Vertinant pasiekimus, turi būti apgalvota ir atsižvelgiama kada ir kokį vertinimo būdą pasirinkti, kaip įgyvendinti keliamus vertinimo tikslus, uždavinius ir naudingai pritaikyti vertinimo principus. Visa ši atsakomybė tenka pedagogui. Tik nuo jos priklauso visų šių principų įgyvendinimo veiksmingumas.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (2017), dėl Bendrojo ugdymo mokyklos kaitos gairių, kaip vienas iš siekių įvardijamas asmeninių mokymosi pasiekimų vertinimo sistemos tobulinimas. Nutarime akcentuojama, jog vertinant mokinių bendrųjų kompetencijų ir mokymosi pasiekimus, didesnę reikšmę teikti formuojamajam vertinimui, mokytojo ir mokinio bendradarbiavimui – grįžtamojo ryšio sukūrimui, mokymosi asmeninės vizijos aptarimui. Vertinimas turėtų derėti su tarptautinių mokymosi pasiekimų standartais ir metodikomis, kūrybingai pritaikant informacines sistemas (Nutarimas dėl bendrojo ugdymo mokyklos kaitos gairių patvirtinimo, 2017). Formuojamasis vertinimas – grindžiamas mokinio ir mokytojo tarpusavio sąveika. Tai pagalbos būdas, skatinantis mokinių individualią pažangą ir perspektyvą geriau mokytis nuolat renkant informaciją apie savo mokymosi pasiekimus, ką jau išmoko, ir kur reikia tobulėti. Mokiniai, suvokiantys kodėl ir už ką yra vertinami, labiau supranta savo tolimesnio mokymosi perspektyvas. Analizuoti spragas, susiplanuoti tolimesnį etapą. Tačiau tyrimai atskleidžia, jog neretai mokytojais

stokoja žinių, kaip pagelbėti mokiniui planuojantis ugdymo procesą, sekti pažangą ir teikti grįžtamąją ryšį skatinantį geriau išmokyti, kaip panaudoti sukauptą informaciją mokinio mokymosi kokybei gerinti (Raudienė, 2018).

Švietimo sistemos tobulinimui ir ugdymo proceso gerinimui, siekiant sukurti veiksmingą mokymosi visą gyvenimą sistemą, nemažas dėmesys skiriamas pasiekimų vertinimo procesui ir jo reformavimui. „Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategijos Lietuva 2030 tikslą, į mokinių pasiekimų vertinimą žvelgiama kaip į trijų tarpusavyje susijusių komponentų visumą: pirmasis jų – kasdienis nuolatinis darbas klasėje ir mokykloje vertinant individualią mokinių pažangą (formuojamasis vertinimas), antrasis – ilgesnio laikotarpio mokymosi pasiekimų įvertinimas siejant su Bendrosiose ugdymo programose numatytais pasiekimų reikalavimais ir vertinimo kriterijais (apibendrinamasis vertinimas) ir trečiasis – sukauptų pasiekimų įrodymų pripažinimas siekiant pereiti iš vienos ugdymo pakopos į kitą, stojant į aukštąsias mokyklas ir bandant įsidarbinti“ (Kazlauskienė ir Gaučaitė, 2018, p. 6)

Geros mokyklos koncepcijoje (2015) pateikiama, jog sparčiai kintant aplinkai, tenka permąstyti ir geros mokyklos modelį, atsižvelgiant ne tik į geros mokyklos sampratą praeityje, bet ir į naujausias mokymo tendencijas. Pereinama nuo švietimo skirto visiems, prie švietimo kiekvienam. Akcentuojamas individualizuotas, atliepiantis skirtingus poreikius mokymas(is), grįstas skirtingomis patirtimis, mokymosi tempu ir būdais. Pagrindiniai mokyklos veiklos rezultatai – asmenybės branda, individualias galimybes atitinkantys pasiekimai ir mokymosi pažanga (bendrujų ir dalykinių kompetencijų visuma). Vertinant mokinių pasiekimus atsižvelgiama ne tik į bendrujų programų iškeltus ugdymo tikslus, bet tuo pačiu matomos individualias kiekvieno mokinio ypatybės ir galias (Geros mokyklos koncepcija, 2015). Kaip vienas iš ugdymo tikslų yra išskiriamas mokinio asmeninės pažangos stebėjimas ir įvertinimas nelyginant jo su kitais, tačiau lyginant mokinio asmeninius ir ankstesnius pasiekimus. Asmeninės mokinio pažangos pastebėjimas ir vertinimas leidžia fiksuoti individualią kiekvieno vaiko ūgtį nesiejant jos su kitais mokiniais, o vertinant individualią kiekvieno pažangą (Anand, Roope, Peichl, 2016). Pažangos ir pasiekimų vertinimas tai individualizuotas procesas, atspindintis kiekvieno vaiko asmeninius pasiekimus.

Apibendrinant švietimo dokumentus, reglamentuojančius pažangos ir pasiekimų vertinimą, galime matyti, jog vertinimas pateikiamas, kaip – sudedamoji ugdymo proceso dalis, atliepanti ugdymo tikslus ir uždavinius. Vertinimas mokiniams, tai padedantis mokytis, stiprinantis motyvaciją, bei nukreipiantis mokinius tolimesniems tikslams procesas, suprantamas kaip mokinio ir mokytojo

nuolatinis tarpusavio bendradarbiavimas ir atgalinio ryšio kūrimas. Vertinimo procesas mokytojams, tai informacijos apie mokinių pasiekimus rinkimas, galimybė pastebėti mokinio stipriąsias ir silpnąsias puses, bei toliau tinkamai nukreipti ugdymo procesą. Vertinimo procese akcentuojamas mokinio asmeninė ūgties pastebėjimas ir asmeninių poreikių atliepimas.

1.3. Pažangos ir pasiekimų vertinimo funkcijos ir pagrindiniai principai

Mokinių ugdymo rezultatų vertinimas buvo ir yra aktuali šių dienų ugdymo proceso problema. Mokymas ir mokymasis yra neatsiejami nuo vertinimo. Remiantis moksline literatūra, galime išskirti tokias vertinimo problemas: vertinimo turinys menkai siejamas su vaiko pasaulėžiūra, vertinant dažnai neatsižvelgiama į vaiko jausmus ir emocijas, ugdymo ir vertinimo turinys neatliepia vaiko interesų. Kaip vieną iš didžiausių tradicinio vertinimo trūkumų Gudynas (2010) išskiria tai, jog vertinimas nepakankamai motyvuoja mokinius siekti kokybiškesnio mokymosi. Būtent todėl, norint sukurti veiksmingą vertinimo sistemą, galinčią visokeriopai prisidėti prie mokinių motyvacijos didinimo bei veiksmingo ugdymo proceso – tam turėtų būti skiriamas itin didelis dėmesys. Tikrinimas ir vertinimas kiekvienam mokiniui yra labai svarbus faktorius, kuris turėtų būti pritaikomas pagal kiekvieno mokinio individualius poreikius ir ne pernelyg formalizuotas. Taip pat turėtų būti pereinama nuo formalių žinių vertinimo prie gebėjimų vertinimo, tuo pačiu akcentuojant įsivertinimo svarbą. Vertinimas turėtų būti grįstas pagal iš anksto nustatytus bei mokiniams žinomus ir suprantamus kriterijus, išsilavinimo standartų reikalavimus orientuojantis į pagalbą mokiniui. Nuo tradicinių vertinimo būdų turi būti stengiamasi pereiti prie naujų vertinimo formų.

Stulpinas (1996), išskiria šias vertinimo rūšis: formalusis ir neformalusis vertinimas. Neformalusis vertinimas – tai kasdieninis individualaus darbo su mokiniu būdas, kuris yra pagrįstas analizuojamuoju požiūriu. Neformalusis vertinimas išreiškiamas žodžio forma, kuri padeda mokiniui kontroliuoti save, suvokti savo darbo kokybę, stipriąsias ir silpnąsias sritis, pasiekimus. Neformalusis vertinimas vyksta nuolat, mokytojui bendradarbiaujant su mokiniais. Teigiamas emocinis vertinimas, netgi pats mažiausias mokinio pažangos pastebėjimas gali sukurti teigiamą darbo atmosferą, skatinti mokinius geriau mokytis. Remiantis moksline literatūra, galima daryti išvadas, kad neformalusis vertinimas dar yra ieškojimų kelyje. Formalusis vertinimas – tai vertinimas pažymiu. Vertinama pagal tam tikrus nustatytus kriterijus, turi aiškią struktūrą. Jis yra taikomas norint nustatyti mokinių žinias, gebėjimus, mokėjimus bei įgūdžius. Tai informacija ne tik mokiniams, bet ir jų tėvams, kiek vaiko išsilavinimas atitinka keliamus bendruosius standartus (Stulpinas, 1996). Pradinėse klasėse, kai labiau

akcentuojama mokinio asmeninė pažanga yra taikomas neformalusis vertinimas, o vyresnėse klasėse dažniausiai pereinama prie formaliojo vertinimo. Neformalusis ir formalusis vertinimas yra vienas su kitu susiję, todėl kūrybiškas ir principingas jų taikymas ugdymo procese turėtų prisidėti padedant mokinių ugdyti visapusiškai.

Arends (1998), pagal tai, kaip naudojama įvertinimo informacija, išskiria dvi įvertinimo formas: formuojamasis įvertinimas ir apibendrinamasis įvertinimas. Formuojamųjų įvertinimų tikslas – informacijos suteikimas mokytojui apie ankstesnes mokinių žinias ir įgūdžius, kurių dėka mokytojai galėtų sėkmingai planuoti savo darbą. Apibendrinamųjų įvertinimų paskirtis – apibendrinti mokinių ar grupės darbo rezultatus, siekiant tam tikrų mokymosi tikslų ir uždavinių. Remiantis apibendrinamųjų įvertinimų informacija, mokytojai gali spręsti kokį įvertinimą rašyti. Pasak Vilkonienės (2007), ugdymo procese yra vyraujantis formuojamasis vertinimas, kuris taikomas nuolatos, akcentuojant mokinių stipriąsias bei silpnąsias puses ir pabrėžiant ugdymosi sėkmes bei nesėkmes. Formuojamojo vertinimo pagrindas – mokinio ir mokytojo tarpusavio grįžtamasis ryšys, t.y. informacija apie mokymosi pasiekimus ir pažangą bei silpnąsias sritis, kuriose reikia tobulintis, ar asmenines mokinio siekius tobulėti (Maier, Wolf, Randler, 2016). Atlikti tyrimai (Sicherl Kafol, Kordeš ir Holcar Brunauer, 2017) atskleidė formuojamojo vertinimo svarbą siekiant įveikti mokinių suvokimą, kad vertinimas yra bausmė, o ne parama mokymuisi. Formuojamasis vertinimas skatina paramą mokinių mokymuisi keisdamas tradicinius mokinių ir mokytojo vaidmenis mokymosi procese. Mokytojo vaidmuo keičiasi nuo žinių pateikimo iki dialogo skatinimo, nuo "eksperto" iki "pagalbininko".

Mokinių rezultatų tikrinimas ir vertinimas yra du neatskiriami veiksniai. Tai nuolatinė mokymo proceso dalis. Neretai manoma, kad tikrinimo ir vertinimo funkcija yra tik kontroliavimo, tačiau tai yra tik viena iš daugelio funkcijų. Rajeckas (1998) pateikia šias tikrinimo ir vertinimo funkcijas:

1. mokomoji – tikrinimas padeda mokiniams įforminti savo turimas žinias, mokiniai geriau supranta ir įtvirtina jas. Taip pat padeda panaikinti spragas, suvokti išmoktą medžiagą, bei ją susisteminti;
2. lavinamoji – tikrinimo metu mokytojas skatina mokinių protinius veiksmus: atlikti savarankišką darbą, atlikti užduotį žodžiu ar raštu. Taip pat plėtojama mokinių atmintis ir dėmesys, ugdomas kūrybinis mąstymas;
3. auklėjamoji – tikrinimas padeda ugdyti mokinių savarankiškumą ir aktyvumą, neretai sąlygoja tarpasmeninius mokinių santykius. Taip pat gali paskatinti mokinius atsakingiau

mokytis, siekti geresnių rezultatų, ugdyti teigiamą požiūrį į mokymąsi. Tačiau tuo pačiu gali ir slopinti norą mokytis;

4. kontrolės – mokymo rezultatų įvertinimas parodo mokinių mokymosi rezultatų lygį, taip pat atspindi mokytojo darbo efektyvumą. Vertinimas kaip kontrolės rezultatas svarbus ir pačiam mokiniui, nes parodo jo sėkmę, moko vertinti savo ir draugų laimėjimus;
5. diagnostinė – tikrinimas padeda pastebėti mokinių klaidas. Mokinių išsilavinimo diagnozavimas padeda mokytojui suprasti kaip toliau organizuoti mokymo procesą. Mokymosi rezultatų tikrinimas – nuolatinis mokinio veiklos stebėjimas;
6. pažinimo – mokinio noras parodyti žinias, aktyvumas, gebėjimas įsigilinti į aptariamus dalykus atskleidžia jo asmenybės savybes. Atsakinėjimo metu taip pat ryškėja ir jo temperamento bei charakterio bruožai (Rajeckas, 1998).

Mokymo rezultatų tikrinimas yra labai reikšmingas veiksnys mokymui. Padeda suvokti, papildyti bei susisteminti žinias, susieti jas su gyvenimu ar mokinių patirtimi. Mokinių mokymosi rezultatų tikrinimas ir vertinimas mokymosi procese gali atlikti skirtingas funkcijas, bet tuo pačiu jos yra viena su kita susijusios bei papildančios viena kitą. Principas – pagrindas, reikšminga idėja, veiklos taisyklė, reikalavimas. Mokinių mokymosi rezultatų tikrinimo ir vertinimo principai – tai pagrindiniai reikalavimai, kuriais remiantis organizuojama mokymosi rezultatų apskaita ir nustatomas šių rezultatų lygis (Rajeckas, 1999). Rajeckas (1999) išskiria šiuos tikrinimo ir vertinimo principus:

1. sistemingumas – tikrinimas turi būti nuoseklus, darnus, taisyklingas bei reguliarus. Naudojant sistemingumo principą, tikrinant mokinio rezultatus, mokinys yra skatinamas savikontrolei ir savęs vertinimui. Sistemingas mokymosi rezultatų tikrinimas padeda atsikratyti nesąmoningo mokymosi būdo, o kūrybiškai panaudojus šį principą galima formuoti mokinių pareigingumą, drausmingumą bei atsakingumą;
2. objektyvumas – reikalaujama, jog šis procesas būtų organizuojamas be išankstinio nusistatymo. Objektyvumui būdinga mokymo rezultatų tikrinimo ir vertinimo teisingumas, kad tai plėtotų mokinio pasitikėjimą ir skatintų geriau mokytis. Mokinys negali mechaniškai išmolti visos pateiktos medžiagos, todėl mokytojas turi gebėti kūrybiškai žvelgti į mokinio žinias, pastebėti menkiausią mokinio daromą pažangą ir ja pasidžiaugti. Mokytojas turi objektyviai nustatyti mokinių mokėjimą ir ugdyti jų tikėjimą, jog jis vertinamas sąžiningai. Norint objektyvaus tikrinimo turi būti pamirštos simpatijos ir asmeniškumai;

3. individualumas – šio principo esmė, jog kiekvienas mokinys yra tikrinimo objektas ir turi būti atsižvelgiama į mokinio individualybę ir situaciją. Kiekvieno mokinio mokymosi rezultatai turi būti tikrinami skirtingai, tačiau dėmesys turi būti skiriamas tiek mokiniams, kuriems prasčiau sekasi, tiek gerai besimokantiems. Tikrinant ir vertinant mokėjimus, reikia prisiminti, jog mokinio mokėjimo sėkmė didele dalimi priklauso nuo jo gebėjimų;
4. visapusiškumas – tai mokymo rezultatų tikrinimas apimantis visos mokinio veiklos stebėjimą. Šis principas reikalauja tikrinti įvairaus turinio medžiagą. Turi būti tikrinamos ne tik žinios, bet taip pat ir mokėjimai bei įgūdžiai. Mokinys turi mokėti pritaikyti žinias praktikoje ir sieti su savo asmenine patirtimi (Rajeckas , 1999).

Apibendrinant vertinimo funkcijas ir pagrindinius principus galime teigti, jog tikrinimas ir vertinimas kiekvienam mokiniui yra labai svarbus veiksnys, kuris turėtų atlikti kiekvieno mokinio individualius poreikius ir netapti pernelyg formalizuotas. Už jų įgyvendinimą didele dalimi atsakingas lieka mokytojas. Nuo tradicinių vertinimo būdų turėtų būti stengiamasi pereiti prie naujų vertinimo formų ieškojimo. Mokymo rezultatų tikrinimas yra labai reikšmingas veiksnys ir pačiam mokymo procesui. Padeda suvokti, papildyti bei susisteminti žinias, susieti jas su asmenine mokinių patirtimi.

1.4. Pažangos ir pasiekimų vertinimas meninio ugdymo disciplinose

Vertinimas muzikos pamokoje, tai neatsiejama ugdymo proceso dalis. Pagrindiniai susitarimai, kaip turėtų būti vertinama meninio ugdymo sritis, pateikiama Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose meniniam ugdymui (2022), kuriose akcentuojami būtent meno dalykų vertinimo ypatumai (taip pat ir muzikos). Remiantis šia programa, meninio ugdymo sritį sudaro: dailė, muzika, teatras, šokis, medijų menas, menų istorija bei taikomosios technologijos. Meninio ugdymo programos tikslas – sudaryti palankias ugdymosi sąlygas mokiniams pažinti save ir supantį pasaulį, ugdyti kūrybines, dvasines ir fizines mokinių galias, įgyjant bendrąją meninę kompetenciją, reikšmingą individualiam dalyvavimui meninėje kūryboje ir dabartiniame kultūriname pasaulyje. Meninio ugdymo disciplinų bendrųjų programų turinys akcentuoja ne tik meninės kompetencijos ugdymą, bet taip pat prisideda ugdant ir bendrąsias mokinių kompetencijas (pažinimo, kūrybiškumo, kultūrinė, socialinė, emocinė, komunikavimo, pilietiškumo ir kt.), kurių įgytus pagrindus mokiniai turės galimybę tobulinti mokydami visi gyvenimą.

Bendrosiose programose meniniam ugdymui (2022) pateikiamos rekomendacijos, kaip turėtų būti vertinamos meninio ugdymo disciplinos: dailė, muzika, teatras, šokis, medijų menas, menų

istorija bei taikomosios technologijos. Galime matyti keturių skirtingų lygių (slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis) kiekvienos veiklos srities mokinių pasiekimų aprašus, kuriais nusakomos žinios, gebėjimai bei supratimas, kuriuos mokinys turi būti įgijęs ugdomojo proceso pabaigoje. Slenkstinis lygis atitinka 4 balus, patenkinamas lygis – 5–6 balus, pagrindinis – 7–8 balus, aukštesnysis – 9–10 balų. Aukštesnio lygio aprašas apima ir žemesnių lygių pasiekimus. Vadovaudamiesi pateiktais aprašais, mokytojai turėtų vertinti mokinių pasiekimus bei pažangą. Programa turėtų būti pagalba mokytojui stebint, fiksuojant ir įvertinant mokinių pasiekimus ugdymo pabaigoje ir numatant tolesnius mokymosi uždavinius skirtingų poreikių mokiniams, ar nustatant tarpinius pasiekimus. Taip pat pastebint gabius mokinius ir diferencijuojant ugdymą. Atsižvelgiant į vertinimo rekomendacijas pateikiamas programoje galima numatyti tolesnius mokymosi uždavinius skirtingo pasirengimo mokiniams, apgalvoti ugdymo proceso organizavimo kryptis. Tačiau apmaudu, jog bendrosios programos ne itin pagelbsti mokytojams vertinimo procese, nors jose ir pateikiamas vertinimo skyrius, tačiau jame galime matyti tik išvardintus mokinių pasiekimus, tačiau jokių rekomendacijų apie jų vertinimo būdą (Girdzijauskas, 2016).

5–8 klasėje taikoma dešimties balų pažangos ir pasiekimų vertinimo sistema. Taip pat dažnai naudojamas ir kaupiamasis balas, kai surinktas tam tikras skaičius įvertinimų keičiamas į pažymį. Vertinant meninio ugdymo disciplinas (dailė, muzika, teatras, šokis ir kt.) galimas pažymys arba įskaita. Tai priklauso nuo kiekvienos įstaigos vidinių susitarimų ir individualių pažangos ir pasiekimų vertinimo aprašų, kurie reglamentuoja kaip turėtų būti organizuojamas vertinimo procesas. Tačiau būsimųjų muzikos pedagogų nuostatos atskleidžiančios pažymio reikšmingumą muzikinio ugdymo procese rodo, jog pažangos ir pasiekimų vertinimas šiuolaikiniame ugdymo procese neatliepia esminių vertinimo nuostatų, pateikiamų procesą reglamentuojančiuose dokumentuose – persiorientuoti iš mokymo į mokymosi paradigmą (Kriščiūnaitė ir Strakšienė, 2014). Apžvelgus pagrindinio ugdymo mokyklų individualius pažangos ir pasiekimų vertinimo aprašus, pateikiama štai tokia vertinimo skalė (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Pagrindinio ugdymo vertinimo skalė¹

Vertinimas (balai, procentai, reikšmė)				Pasiekimų lygis
10(dešimt)	Įskaityta	95-100	puikiai	aukštesnysis
9 (devyni)	Įskaityta	85-94	labai gerai	
8(aštuoni)	Įskaityta	75-84	gerai	pagrindinis
7(septyni)	Įskaityta	65-74	pakankamai gerai	
6 (šeši)	Įskaityta	51-64	vidutiniškai	
5 (penki)	Įskaityta	41-50	patenkinamai	patenkinamas
4 (keturi)	Įskaityta	25-40	pakankamai	
3 (trys)	Neįskaityta	11-24	nepatenkinamai	nepatenkinamas
2 (du)	Neįskaityta	0-10	blogai	
1 (vienas)	Neįskaityta	darbo nepristatė	labai blogai	

1 lentelėje pateikiama vertinimo išraiška balais, procentais, reikšmė ir pasiekimų lygis. Galime matyti, jog aukštesnįjį lygį atitinka 9–10 balų įvertinimas, pagrindinį lygį 6–8 balų įvertinimas, patenkinamą – 4–5 balai ir nepatenkinamas – 1–3 balai. Nuo 4 iki 10 balų vertinimas vertinamas „įskaityta“, 3 balų ir mažesnis įvertinimas vertinamas „neįskaityta“. Taip pat pateikiama ir procentinė vertinimo išraiška, bei trumpas žodinis apibūdinimas.

Muzika, tai viena iš meninio ugdymo disciplinų, kuri išskiria keturias pagrindines veiklos sritis: muzikavimas (dainavimas, grojimas), muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas), muzikos pažinimas ir vertinimas, bei muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys (Muzikos bendroji programa, 2022). Muzikinis ugdymas, kaip ir kitos mokomosios disciplinos, gali būti vertinamas formaliuoju (vertinimas pažymiau) ir neformaliuoju (nesiejamas su pažymiu) būdu. Mokinių formalusis vertinimas muzikiniame ugdyme traktuojamas kaip silpniausia specifinė, mažiausiai tyrinėta šiandieninio ugdymo grandžių fiksuojamame edukacinių pokyčių laikotarpyje. Menkai kisdama pati ,tokia grandis teikia neigiamą poveikį visos sistemos pozityviai kaitai. Mokytojai stokoja žinių, kokiais metodais ir kaip mokiniai turėtų būti vertinami muzikos pamokoje (Girdzijauskienė, 2009). Velička (2000) išskiria tris formaliojo vertinimo rūšis: normatyvinis, kriterinis, ideografinis.

¹ Vertinimo kriterijai yra pateikti naudojantis Ragainės progimnazijos internetinio puslapio nuoroda: http://www.ragaine.su.lt/pazanga_pasiekimai.html

Normatyvinis vertinimas leidžia palyginti mokinių muzikinius pasiekimus tarpusavyje, nustatyti mokinių muzikinių gabumų lygį ir remiantis tuo, suskirstyti mokinius į tam tikrą seką. Toks vertinimo būdas svarbus tik mokytojui ir taikomas tik retais atvejais. Normatyvinis vertinimas vertingas, kai reikia diferencijuoti mokinius pagal tam tikrus individualius muzikinius gabumus. Šio vertinimo būdo plačiau taikyti nerekomenduojama dėl psichologinių ir etinių priežasčių, bet objektyvumo stygiaus (aukščiausias ir žemiausias įvertinimas neatliepia realaus gebėjimų, pasiekimų ir žinių lygio).

Kriterinis vertinimas grindžiamas tam tikrais, iš anksto numatytais kriterijais, todėl pasižymi didesniu objektyvumu. Numatyti kriterijai turėtų būti įveikiami visiems skirtingų muzikinių gabumų mokiniams, o kriterijus nustato mokytojas atsižvelgdamas į valstybinius išsilavinimo standartus. Tačiau toks vertinimo būdas neatliepia individualių vaiko pastangų bei padarytos pažangos. Ideografinis vertinimas naudojamas tuomet, kai norima numatyti ir įvertinti mokinio daromą pažangą jo paties atžvilgiu. Toks vertinimo būdas neturi normatyviniam ir kriteriniam vertinimui būdingų psichologinių trūkumų, nes vertinant atsižvelgiama į individualias moksleivio pastangas, kas reikšmingai prisideda prie mokinių mokymosi motyvacijos skatinimo (Velička, 2000).

Nei vienas iš aptartų vertinimo stilių nėra nei „geras“ nei „blogas“, svarbiausia kokiam tikslui jis naudojamas. Jei vienokia ar kitokia vertinimo forma skatina mokinių motyvaciją, susidomėjimą ir yra pakankamai informatyvus ir patogus – toks vertinimas yra „geras“ (Velička, 2000). „Formaliu vertinimu, skirtingai negu neformaliu, daugiausia yra vertinama pažinimo sritis. Formaliam vertinimui reikia daug daugiau išvalgumo negu neformaliam“ (Gage ir Berliner, 1994, p. 500). Formalusis vertinimo būdas yra efektyvus tuomet, kai jis sutampa su pačių mokinių savęs vertinimu. Neretai atrodo, jog mokinių pastangos ar susidomėjimas ugdymo procesu yra neįmanomas tikslas, kas skaudžiai paliečia ir muzikinį ugdymą, dažnai suvokiamą kaip antraeilį dalyką. Šiai situacijai turi įtakos ir vyraujanti vertinimo aplinka. Ši tema taip ir lieka šešėlyje, įsitikinus, jog vertinimas tai formalus kasdieninis pedagogo veiksmas. Įsisenėjusios vertinimo tradicijos iki šiol naudojamos kaip pagalba mokytojui mokyti, bet ne pagalba mokiniui mokytis (Kriščiūnaitė, 2016).

Neformalusis vertinimas, tai nuolatinis mokytojo reagavimas viso ugdymo proceso metu. Jis vyksta nuolatos: stebint, susidarant nuomonę, bendraujant, diskutuojant, jaučiant mokinių reakciją, grįžtamąjį ryšį. Marzano (2003) teigė, kad, norint, jog grįžtamasis ryšys būtų veiksmingas, jis turi būti teikiamas laiku, konkretus ir individualus kiekvienam mokiniui. Vidurinės mokyklos muzikos pamoka yra ideali aplinka suteikti mokiniams visus šiuos elementus. Gage, Berliner (1994) pateikia

du neformaliojo vertinimo būdus: „Tai nuomonės susidarymas ir vertinimas mokant. Abu šie būdai yra neformalūs, nes paprastai vertinimas nėra užrašomas. Informaciją mokytojai laiko atmintyje, ir ji turi reikšmės jų veiksams ir nuomonėms visus metus“ (Gage ir Berliner, 1994, p. 498). Galime sakyti, jog neformaliojo vertinimo metu mokytojas išreiškia savo emocinį požiūrį į mokinių mokymąsi. Pasak Petty (2006), siekti gerų rezultatų mokinius labai skatina pagyros. Jei jų geri rezultatai ir pastangos pastebėti ir pagiriami, taktišką, patariamąją kritiką jie tikriausiai priims kaip paskatinimą ir nepraras motyvacijos. Formuojamasis vertinimas padeda tiek mokytojui, tiek mokiniui planuoti ugdymo(si) kryptį, pastebėti daromą pažangą. Mokytojas stebi mokinių mokymąsi, aptaria, analizuoja, komentuoja, skatina pačius mokinius vertinti savo mokymosi eigą. Stulpinas (1996) neformalųjį vertinimą apibūdina taip: nuolatinis individualaus darbo su mokiniu būdas, kuris yra pagrįstas analizuojamu požiūriu, išreiškiamas žodžio forma. Toks vertinimo būdas padeda mokiniui kontroliuoti save, suvokti savo pasiekimus. Neformalusis vertinimas vyksta nuolatos, mokytojui ir mokiniams bendradarbiaujant tarpusavyje. Net mažiausias mokinio pažangos pastebėjimas gali sukurti palankią ir teigiamą ir darbo atmosferą, skatinti mokinių motyvacija mokytis. Šiuolaikiniam vaikui labai svarbu būti pastebėtam ir įvertinam už bet kokias pastangas. O pagyrimas visada motyvuoja tobulėti ir siekti didesnių tikslų. Tuomet kai mokiniai jaučia gerą emocinę atmosferą, mokytojo palaikymą, supratimą, bendradarbiavimą, tai motyvuoja norą mokytis ir gilinti savo žinias.

Vertindami muzikinio ugdymo pasiekimus mokytojai dažniausiai taiko kriterinį, diagnostinį vertinimo būdą, arba įsivertinimą. Apibendrinamasis vertinimas – brandos egzaminas – naudojamas vidurinio ugdymo programos pabaigoje. Kiekvienoje pamokoje yra taikomas formuojamasis vertinimas – informatyvūs komentarai. Toks vertinimo būdas suteikia mokiniui žinių apie jo pasiekimus ir dar tobulintinas sritis. Labai svarbus tampa formaliojo vertinimo komentaro elementas – koku būdu pasiekti išsikeltus rezultatus, kur ieškoti informacijos, su kuo konsultuotis ir pan. Žiūrint iš šiuolaikinės perspektyvos, vertinimas – mokinių informavimas apie jų mokymąsi, įgalinantis mokinius siekti dar geresnių rezultatų (Jautakytė, 2016).

Taigi, vertindami meninės raiškos disciplinas, mokytojai remiasi Bendrosiomis ugdymo programomis meniniam ugdymui (2022), kuriose pateikiamos vertinimo rekomendacijos. Taip pat kiekviena švietimo įstaiga parengia individualius pažangos ir pasiekimų vertinimo aprašus, kuriais vadovaudamiesi vertina skirtingas ugdymosi sritis. Taikomas formalusis ir neformalusis vertinimo būdas. Skirtingų vertinimo būdų taikymas muzikos pamokoje turėtų padėti visapusiškai ugdyti mokinius, prisidėti prie asmenybės brandimo. Pasirinkta teisinga vertinimo forma leidžia pažinti

mokinį atrandant jo stipriąsias ir silpnąsias puses, skatina mokinius domėtis ir analizuoti savo pasiekimus, siekti geresnių mokymosi rezultatų. Vertinimas muzikos pamokoje, tai kiekvieno mokytojo asmeninis sprendimas. Vertindamas mokinį mokytojas remiasi savo asmenine darbo patirtimi.

2. VIDURINIŲJŲ KLASIŲ MUZIKINIO UGDYMO TURINYS BENDROJO UGDYMO MOKYKLOSE

Muzikinio ugdymo turinys yra glaudžiai siejamas su ugdymo tikslais, uždaviniais ir metodais, tai – integrali ugdymo proceso dalis. Muzikinio ugdymo tikslas – gilinti ir formuoti muzikinę kultūrą, puoselėti mokinių kultūrinio sąmoningumo bei muzikines kompetencijas, ugdyti empatišką, kūrybišką ir emociingą asmenybę. Muzikinis ugdymas vyksta per įvairias muzikines veiklas: dainavimą, muzikavimą, muzikos klausymąsi, kūrybą ir pan. Orientacinės muzikinio ugdymo gairės yra pateikiamas Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose meniniam ugdymui (2022), kuriose pabrėžiama, kad bendrųjų programų turinys taip pat apima bei prisideda ugdant ir bendrąsias mokinių kompetencijas: mokėjimo mokytis, komunikavimo, pažinimo, socialinę, iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninę, t. y. prisideda prie bendro mokinių asmenybės ugdymo.

2.1. Viduriniųjų klasių muzikinio ugdymo samprata, tikslai, uždaviniai

Ugdymas, anot Jovaišos (2007), – tai asmenybę tobulinantis žmonių bendravimas sąveikaujant su aplinka bei kultūros vertybėmis. Muzikinį ugdymą būtų galima apibrėžti, kaip mokinių ir mokytojo bendrą veiklą, siekiant plėtoti mokinių vidinį pasaulį, dvasinę – estetinę kultūrą, muzikinius gabumus, muzikinį mąstymą, suvokimą, bei bendrąją ir muzikinę kultūrą. Pasak Rinkevičiaus (2005), muzikinis ugdymas – tai mokinių ir mokytojo bendravimas muzikos kalbos suvokimo bei meno vertybių pagrindu, stengiantis, jog mokiniai įsisavintų dvasinius bei meninius turtus, ugdytųsi kūrybinės muzikinės raiškos ir interpretavimo gabumus, tinkamai susiformuotų vertybines nuostatas. Balčyčio (2012) teigimu, muzikinis ugdymas turi įgalinti mokinius savo jėgomis dalyvauti aplinkos muzikiniame gyvenime, siekiant kad muzika praturtintų jų asmeninį gyvenimą. Norint įgyvendinti šiuos tikslus, būtina lavinti mokinių muzikinius gebėjimus, skatinti muzikinius pomėgius bei ugdyti muzikinės raiškos ir muzikinės kultūros pažinimo pagrindus.

Muzikinio ugdymo turinys turi sietis su ugdymo tikslais ir uždaviniais. Remiantis Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo muzikos bendrąja programa (2022), muzikinio ugdymo tikslas – puoselėti kiekvieno mokinio muzikines kompetencijas bei kultūrinio sąmoningumo pagrindus, ugdyti empatišką, kūrybingą ir kritiškai mąstančią asmenybę, siekiančią įvairiomis formomis įsitraukti į muzikinį gyvenimą, bei muzika turtinti savo asmeninį gyvenimą, auginti mokinių muzikinį identitetą ir estetinės patirties suvokimą skirtingose perspektyvose.

Ugdymo tikslai numato kryptis, kur link orientuoti ugdymo uždavinius, turinį, metodus ir kt. Minėtoje programoje aprašomi ir muzikinio ugdymo uždaviniai. Siekiant muzikinio ugdymo tikslo įgyvendinimo mokiniai:

1. patiria muzikavimo džiaugsmą, dalyvauja muzikos suvokimo, kūrimo ir atlikimo procesuose, ugdo bendravimo ir bendradarbiavimo gebėjimus, stengiasi susidoroti su muzikiniais iššūkiais;
2. augina asmeninę bei kultūrinę tapatybę, geba sąmoningai ir argumentuotai pasirinkti atliekamą bei klausomą muziką;
3. savo asmeninę muzikinę patirtį plėtoja per įvairias formas: muzikavimo, kūrybos ir muzikos klausymosi praktiką, geba atpažinti muzikos kūrimo principus, muzikines struktūras ir formas, mokosi muzikos kalbos ir jos supratimo;
4. ugdo(si) gebėjimus kritiškai įvertinti muzikinę kultūrą, geba atpažinti pagrindinius kūrybinių žanrų bei stiliaus bruožus;
5. puoselėja pagarbą savo šalies ir kitų kultūrų muzikinei kultūrai ir tradicijoms, plečia asmeninį muzikinį kultūrinį horizontą;
6. atsakingai įsitraukia ir dalyvauja klasės ir mokyklos, bendruomenės, šalies muzikiniame gyvenime (Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo muzikos bendroji programa, 2022).

Muzika, tai savitas pasaulio pažinimo ir komunikavimo būdas. Muzikinė veikla mokiniams leidžia pajusti muzikavimo ir kūrybinį džiaugsmą, prisideda prie savęs pasitikėjimo auginimo, emocinės pusiausvyros gerinimo. Muzikavimas skatina teigiamą poveikį mokinių intelektui bei jų akademiniam pasiekimams. Tačiau galime pastebėti, jog nemaža dalis mokinių dažnai nevertina muzikinio ugdymo svarbos, nededa pastangų išmokti ir suprasti, o pačią pamoką priima kaip nereikšmingą. Atlikti tyrimai (Navickienė, 2001, Rinkevičius 2002 ir kt.) rodo, kad didelė dalis mokinių netapatina muzikos pamokos kaip lygiavertės kitoms pamokoms ir labiau sieja kaip pertraukėlę tarp pamokų, arba pamokas vertina abejingai. Dėl šių priežasčių, muzikos mokytojas turi dėti dideles pastangas kūrybiškai pateikti muzikinio ugdymo turinį, kad jis atitiktų mokinių interesus ir įtrauktų. Taip pat ir muzikos mokytojai pastebi, jog muzikos dalykas daugeliui mokinių atrodo nereikalingas, jie mažai tevertina tiek muziką kaip mokomąjį dalyką, tiek mokytojo pastangas. O viena iš galimybių pakeisti šį požiūrį tampa popamokinė veikla, kurios metu mokytojas nėra suvaržytas direktyvų ir gali save atskleisti kaip laisvą menininką ar dvasinį jaunimo pagalbininką

(Vitkauskas, 2001). Siekiant, jog muzikinis ugdymas įtrauktų ir sudomintų mokinius, mokytojas turi nuolat tobulėti savo darbo srityje ir prisitaikyti prie naujovių, ieškoti naujų pamokos formų, taikyti įvairius mokymo metodus, kurie atlieptų šiuolaikinių vaikų poreikius, bei derėtų su ugdymo tikslais ir uždaviniais.

Pasak Balčyčio (2008), pagrindinis muzikinio ugdymo tikslas – suteikti mokiniams bendrą muzikinį išsilavinimą, išmokyti elementarių dainavimo pagrindų, klausytis ir prasmingai suvokti muziką, kelti stimulą muzikuoti, išlavinti meninį skonį, pasitelkiant muziką ugdyti aukštos dvasinės ir estetiškos kultūros žmogų. Taip pat minėtas autorius išskiria tokius muzikinio ugdymo uždavinius:

1. pažinti muzikos kalbą, kaip savitą raiškos būdą;
2. puoselėti lietuvių tautai būdingas dainavimo tradicijas;
3. ugdyti muzikos klausymo ir suvokimo galimybes;
4. skatinti muzikavimo įgūdžius grojant liaudies ir kitais instrumentais;
5. mokyti atskirti muzikines vertybes;
6. meniškai jautrinti žmogų (Balčytis, 2008, p. 15-25).

Muzika, neabejotinai turi didelę įtaką mūsų gyvenimui. Ji veikia emocijas, plečia pasaulėjautą, keičia požiūrį į aplinką, skatina asmenybės augimą. Ypač bręstančiam žmogui muzika gali padėti įveikti patiriamus brendimo sunkumus ir prisidėti padedant suprasti savo jausmus bei emocijas. „Viena svarbiausių muzikos ugdymų paskirčių – skatinti teigiamas, slopinti neigiamas emocijas. Teigiami jausmai žadina teigiamas mintis, teigiamos mintys – teigiamus darbus. <...> Auga žmogus, didėja jo muzikiniai poreikiai, stiprėja muzikos įtaka jo gyvenimui. Taigi muzika ne tik tenkina asmens poreikius, bet kartu ir ugdo, auklėja, lavina, taurina jį, skatina būti geresnį, ypač jeigu bendravimas su muzika tikslingas, nuoseklus“ (Balčytis, 2002, p. 5).

Atnaujintoje Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo muzikos bendrojoje programoje (2022), nurodomas muzikinio dalyko tikslas – ugdyti kūrybišką, kritiškai mąstančią, savarankišką ir muzikinės kultūros patirčiai empatišką ir atvirą asmenybę, plėtoti mokinių estetinę patirtį. Besimokantiems mokiniams suteikti sąlygas būti sąmoningais muzikinės kultūros dalyviais ir kūrėjais, teikti muzikinio raštingumo ir pamatinio kultūrinio išprusimo pagrindus, kurie skatintų muzikos pažinimo ir muzikavimo norą tolimesniame gyvenime. Muzikos pagrindinio ugdymo uždaviniais siekiama, kad mokiniai:

1. pajautę muzikavimo džiaugsmą bei kūrybinį pasitenkinimą dalyvaudami įvairiuose muzikiniuose procesuose (muzikos kūrimo, atlikimo), plėtodami bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius, susitvarkydami su iškilusius muzikinius iššūkius patirtų savivertės augimą;
2. augintų savo kultūrinę ir asmeninę tapatybę, argumentuotai ir sąmoningai gebėtų pasirinkti atliekamą bei klausomą muziką;
3. plėstų savo muzikinę patirtį per praktiką (muzikavimo, kūrybos, muzikos klausymosi), mokytųsi muzikos kalbos, ugdytų jos supratimą, pažintų pagrindinius muzikos kūrimo principus, muzikines formas bei struktūras;
4. ugdytųsi kritiško vertinimo gebėjimą suprasdami meno kūrinų socialinį ir kultūrinį kontekstą, gebėtų pažinti muzikinius žanrus bei stiliaus bruožus;
5. gerbtų savo ir kitų šalių kultūrų muzikines tradicijas;
6. sąmoningai ir atsakingai dalyvautų šalies muzikiniame gyvenime (Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo muzikos bendroji programa, 2022).

Muzikos dalyko paskirtis – suteikti mokiniams galimybes išgyventi muzikavimo džiaugsmą ir pasitenkinimą kūryba, puoselėti jų estetinę ir muzikinę patirtį, atskleisti savo kūrybines galias. Nuoseklus muzikinis ugdymas vyksta pasitelkiant įvairias muzikines veiklos rūšis: muzikavimą, muzikos kūrimą bei muzikos klausymąsi, nagrinėjimą. Muzikos mokymasis vyksta pasitelkiant klausą, gali būti perteikiamas žodiniu ar neverbaliniu būdu. Mokiniai, mokydamiesi suprasti, skaityti ir užrašyti muzikinį tekstą prisiliečia prie muzikos savarankiškai, įsitraukia į dalyvavimą muzikos grupėse ar kolektyvuose, augina tolimesnio muzikavimo poreikį (Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosios programos, 2022).

Muzikinis ugdymas turi turtinti mokinių vidinį pasaulį, plėsti muzikinę patirtį ir prisidėti prie asmenybės augimo. Tačiau Velička (2019) pastebi, jog užuot vaikus mokę muzikos, dažnai mokome apie muziką. Nepakankamai vertiname į praktinį patyrimą orientuoto, bei muzikine kūryba ir gyvu muzikavimu ir paremto ugdymo svarbumo. Kad vaikai patirtų muzikavimo džiaugsmą ir suvoktų muzikinio ugdymo prasmę, turi susidurti su jų asmenines jėgas atitinkančiais iššūkiais bei mokintis juos įveikti. Toks muzikinių iššūkių sprendimas prisideda prie asmenybės augimo, kelia savivertę, ugdo pasitikėjimą savimi. Svarbu, kad iššūkiai atlieptų kiekvieno vaiko asmeninius gebėjimus, būtų ne per lengvi ir ne per sunkūs.

Apibendrinant galima teigti, kad muzikinis ugdymas, tai mokytojo ir mokinio sąveikaujanti bendra veikla, kurios metu siekiama formuoti tinkamas vertybines nuostatas, ugdyti muzikinius gabumus, plėsti bendrąją ir muzikinę kultūrą. Pagrindinis muzikinio ugdymo tikslas – ugdyti aukštos dvasinės ir estetiškos kultūros žmogų, plėtoti bendrąją muzikinę kultūrą, individualias mokinių muzikines kompetencijas, teikti kultūrinio sąmoningumo pagrindus, ugdyti kūrybišką asmenybę, siekiančią įsitraukti į muzikinį gyvenimą ir muzika turtinti savo asmeninį gyvenimą. Muzikinis ugdymas gali prisidėti prie vaikų meninio skonio, meninės kultūros ugdymo, bei savęs ir pasaulio pažinimo.

2.2. Viduriniųjų klasių muzikos vadovėlių turinio apžvalga

Muzikos pamokų metu siekiama mokiniams formuoti muzikinį skonį, lavinti muzikinę klausą ir gebėjimus. Muzikinis ugdymas vyksta per įvairias muzikines veiksenas: dainavimas, klausos, balso bei ritmo pojūčio lavinimas (solfedžiavimas, įsidainavimo pratimai, ritmika), muzikos klausymasis ir analizavimas, bei muzikos teorija. Viduriniųjų klasių mokiniai (5–8 klasės) muzikinio ugdymo metu gali mokytis iš E. Balčyčio muzikos vadovėlių „Muzika“ („Elementarioji muzika“ – 5kl., „Programinė muzika“ – 6 kl., „Homofoninė muzika“ – 7 kl., „Polifoninė muzika“ – 8 kl.), arba R. Malikėnienės vadovėlių 5–6 kl. – „Muzikos labirintai“, 7–8 kl. – „Muzika“.

E. Balčyčio muzikos vadovėliuose 5–8 kl. mokiniai supažindinami su visa elementaria medžiaga, reikšminga kiekvieno ugdytinio bendram kultūriniam išprusimui. Medžiaga vadovėliuose pateikiama sistemingai, atsižvelgiant į mokinių amžiaus tarpsnio gebėjimus. Mokytojų uždaviniu tampa išmokyti svarbiausių kiekvienam amžiaus tarpsniui numatytų dalykų, pasirinkti medžiagą ir kūrinis labiausiai atitinkančius konkrečios klasės lygį ir leidžiančius pasiekti geriausių mokymo ir ugdymo rezultatų. Toliau darbe bus apžvelgiami E. Balčyčio muzikos vadovėliai 5–8 kl.

5–6 klasės vadovėliuose galime pastebėti nemažai iliustracijų, informacija pateikiama vaizdingai, sutinkama daug nesudėtingai mokiniams suprantamų palyginimų, sąsajų. Vadovėlyje mokomoji medžiaga aprašyta aiškiai, nėra sudėtingų muzikinių terminų. 5–6 klasėje mokiniai dainuoja nesudėtingos melodijos ir aiškaus ritmo vaikiškas dainas atitinkančias mokinių amžiaus tarpsnį. Nemažą dalį atliekamų dainų sudaro lietuvių liaudies dainos, žaidimai ir rateliai kadangi itin svarbu mokiniams puoselėti tautos tradicijas, kad mokiniai nuo pat pradžių pažintų ir brangintų savo šalies liaudies muziką, jai būdingus bruožus, įvairias jos rūšis bei skirtumus. Dainavimą siūloma pajavairinti pritariant nesudėtingais liaudies instrumentais. Šeštoje klasėje susipažįstama su minorine

derme, mokomasi dainuoti dviem balsais. Su muzikos teorija mokiniai supažindinami nuo esminių, pagrindinių muzikos sąvokų aiškinimo tokių kaip muzika, kompozitorius, atlikėjas, melodija, muzikinis raštas, ritmas, muzikiniai instrumentai ir kt. Šeštoje klasėje dėstomas programinės muzikos kursas. Aiškinamasi programinės muzikos sąvoka, pateikiami lietuvių bei pasaulio kompozitorių programinės muzikos pavyzdžiai, tęsiamas muzikinio rašto mokymas, gilinamos penktoje klasėje įgytos muzikinės žinios, supažindinama su naujai žanrais – opera, simfonija, baletas. Muzikos klausymo metu 5 klasėje gausu lietuvių liaudies dainų, nesudėtingų liaudies instrumentų kūrinėlių atlikimo, taip pat mokiniai supažindinami ir su kitų tautų liaudies muzika. Mokiniai muzikos klausymo metu mokosi išgirsti ir įsigilinti į klausomą muziką. 6 klasės kursas pradedamas nuo žinių kartojimo, klausomasi įvairių tautų liaudies muzikos, taip pat mokiniai supažindinami su programine muzika. Pateikiami žymiausi lietuvių bei kitų šalių programinės muzikos kūriniai, klausomasi jų fragmentų. Mokiniai gali ne tik palyginti atskirus programinės muzikos kūrinius, bet tuo pačiu ir pajauti pačių vieno kūrinio dalių skirtumus, panašumus, nuotaikų bei skambėjimo kaitą.

7–8 klasėse gilinamos žinios įgytos ankstesnėse klasėse. Mokomoji medžiaga pateikiama sudėtingiau, siejant jau įgytas žinias, naujosios pateikiamos plačiau. Tokiu būdu galima geriau ir greičiau įsisavinti dėstomą medžiagą. Vadovėlyje, kaip ir muzikos pamokoje, galima išskirti tris svarbiausias pamokos dalis: dainavimą, muzikos klausymą bei muzikos teoriją. Septintoje klasėje pereinama prie tribalsių dainų, mokiniai supažindinami su intervalais, jiems geriau suprasti pateikiama po keletą dainų pavyzdžių. Kiekviena skyriuje galime matyti po kelias daineles skirtas solfedžiavimui. Kiekvienos pamokos metu lavinama mokinių klausa, ritmo pajautimas, intonacija. Aštuntoje klasėje vaikai dainuoja melodiškai ir ritmiškai sudėtingesnes dainas, pateikiama kontrastinės polifonijos pavyzdžių. Taip pat pristatomos regionų liaudies dainos, sutartinės, grigališkasis choralas ir bažnytinė muzika. 7–8 klasėse galime pastebėti daugiau kompozitorių kūrybos dainėlių, jos atitinkamai sudėtingesnės, įvairesnės melodikos, sandaros ir ritmo. 7 klasėje pereinama prie homofoninės muzikos, aiškinamasi kas jai būdingam, kuo skiriasi nuo kitų muzikos rūšių, pateikiami keletas žinomiausių homofoninės muzikos kūrinių, gilinamasi į melodijos sąvoką, atsiranda naujos sąvokos: harmonija, intervalai, kūrinių sandara. 8 klasėje pereinama prie dar vienos – polifoninės muzikos rūšies, aiškinami jai būdingi bruožai, ištakos, žanrai, atlikimo būdai ir aplinkybės. Taip pat mokiniai mokosi apie didelės apimties vokalinius kūrinius: kantata, oratorija. Pristatomas rekviem žanras, išsamiai aiškinami operetės, miuziklo, roko operos žanrai, didelės apimties instrumentiniai kūriniai. 7 klasėje muzikos klausymosi metu pateikiama daug homofoninės muzikos kūrinių, kurių įvairovė leidžia pažinti įvairaus skambėjimo ir nuotaikos muziką, atskleidžia

jos galimybes. Antrasis trimestras skirtas supažindinti su įvairios sandaros muzikos kūriniais, o trečiasis – variacijomis ir rondo forma. Aštuntoje klasėje muzikos klausymo metu didelis dėmesys skiriamas homofoninei muzikai. Pateikiama daugybė homofoninių kūrinių, tad mokiniai gali išgirsti įvairių žanrų, formų jos kūrinių bei gebėti atskirti polifoninę ir homofoninę muziką. Antrasis trimestras skirtas didelės apimties vokaliniais kūriniais, o trečiasis nagrinėja didelės apimties instrumentinius kūrinius. Taip pat visuose Balčyčio vadovėliuose galima rasti solfedžiavimo ir ritmo pratimų, kuriais įtvirtinamos naujos gamos, sąskambiai, ritminiai dariniai.

Malikėnienės muzikos vadovėliuose „Muzikos labirintai“ 5–6 kl. ir „Muzika“ 7–8 kl. mokomoji medžiaga skirstoma į keturis skyrius, kuriuose pateikiamos temos, integruojamos su kitų mokomųjų dalykų tematika. Visus vadovėlius jungia pagrindinės skiltys: „Netrukus“, „Pagalvokite ir padarykite“, „Tai įdomu“, „Smalsučio puslapiai“ ir „Šią pamoką sužinojote“, kurios padeda išlaikyti pamokos struktūrą. Pamokos pradžioje mokiniai supažindinami su pamokos teorine medžiaga, toliau seka aktyvi pamokos veikla: dainavimas, grojimas, muzikos raštas, kūryba, muzikos kūrinių klausymasis, aptarimas ir vertinimas, taip pat pateikiami papildomi įdomūs faktai susiję su tema, kūrybinės užduotys, žaidimai, internetinės svetainės, nuorodos padėsiančios dar išsamiau atskleisti mokomąją temą, o pamokos gale seka išmoktos medžiagos pakartojimas ir įtvirtinimas. Taigi, pamokos metu yra ugdomi pagrindiniai mokinių muzikiniai gebėjimai: muzikos pažinimas, dainavimas, grojimas ir muzikos klausymasis.

Penktos klasės Malikėnienės muzikos vadovėlis apima šiuos keturis skyrius: kaip muzika paliečia mūsų širdis ir mintis, muzikos rašto labirintai, kaip muzikos ženklai skraidyti pradėjo, žaibiška kelionė aplink pasaulį. Kiekvienas skyrius suskirstytas į temas. Pirmajame skyriuje trumpai aptariama kaip muzika veikia mūsų gyvenimą ir kaip ji išsaugoma. Antrasis skyrius skirtas išsiaiškinti kokiais būdais gali būti užrašomi muzikos garsai. Aptariama kaip atsirado ir keitėsi muzikinis raštas. Prisimenami ir naujai išmokstami muzikos rašto ženklai. Vaikams siūloma patiems kurti muziką, ją užrašyti ir kartu atlikti. Trečiame skyriuje aptariami nauji, dar vaikams nežinomi muzikos užrašymo būdai. Ir ketvirtasis skyrius skirtas susipažinti su pasaulio tautų liaudies muzikos įvairove ir palyginti su lietuvių kraštų liaudies muzika. Šiame skyriuje pateikta nemažai liaudies žaidimų, bei dainų. Šeštos klasės vadovėlį sudaro šie skyriai: stebuklingos muzikos kalbos paslaptys, Lietuva – šalelė mano, užtraukim giesmę ir didelis ir mažas, apie sudėtingą ir paprastą muziką. Pirmame skyriuje aptariama kas yra muzika, muzikos tempas, dinamika, metras, dirigentas. Antrajame skyriuje daug dėmesio skiriama lietuvių liaudies papročiams ir muzikai, susipažįstama su tautų liaudies muzikavimo

tradicijomis, liaudies instrumentais, kalendorinių švenčių papročiais. Trečiasis skyrius puoselėja tautiškumą, o ketvirtasis supažindina su populiariąja muzika, operos žanru, senovės šokiais ir šiuolaikinės technikos atradimų poveikiu jiems. Septintos klasės vadovėlio pirmasis skyrius skirtas anksčiau įgytų žinių kartojimui, antrasis – muzikos kūrinių formų pažinimui, trečiasis supažindina su muzikos ir technologijų sąsajomis, o ketvirtasis apima populiariosios muzikos pažinimą ir vertinimą. Aštuntoje klasėje muzikos pamokų metų mokiniai susipažįsta su muzikos ir liaudies instrumentais, atlieka muzikavimo užduotis, aiškinasi kas yra orkestras ir ansambliai, nagrinėja orkestro sudėtį, instrumentų tembrus, šiuolaikinę muziką. Taip pat analizuojamos muzikos ir atskiros meno šakos, skirtingų stilių ir autorių darbai, pristatomi žymiausi Lietuvos ir pasaulio menininkai, apžvelgiama skirtingų epochų muzika ir žymiausia skirtingų laikmečių kūrėjai.

Apibendrinant galima teigti, kad muzikos pamokoje yra lavinami pagrindiniai mokinių muzikiniai gebėjimai: muzikos pažinimas, dainavimas, grojimas ir muzikos klausymasis, o mokinių muzikiniai įgūdžiai muzikos pamokoje plėtojami per įvairias muzikines veiksenas: dainavimą, klausos, balso bei ritmo pojūčio lavinimą, muzikos klausymąsi ir analizavimą, bei muzikos teoriją, kurios turėtų būti suderintos ir siejamos tarpusavyje, siekiant nuoseklaus muzikinio ugdymo proceso. Mokytojas pamokoje taikydamas muzikinių veiksenų įvairovę gali plačiau ir kūrybingiau atskleisti numatytą medžiagą. Nauja mokomoji medžiaga siejama su jau žinoma ir taip vis labiau gilinamos mokinių muzikinės žinios.

2.3. Muzikos pamokų vertinimo ypatumai pagal pasiekimų sritis

Atnaujintoje Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo muzikos bendrojoje programoje (2022), vertinimas akcentuojamas kaip mokinių mokymosi pažangą ir kokybę skatinantis veiksnys. Mokytojui pasiekimų vertinimas leidžia stebėti, kaupti ir apibendrinti informaciją apie mokinių pasiekimus bei vykdomą pažangą, tuo pačiu planuoti ir koreguoti tolimesnį ugdymo(si) procesą, metodus, ar turinį. Muzikos pamokų metu vertinami ne mokinių prigimtiniai muzikiniai gabumai, o kiekvieno mokinio asmeninis mokymosi procesas ir ūgtis, nelyginant jos tarpusavy su kitais. Remiantis atnaujinta Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo muzikos bendrąja programa (2022), galime pastebėti išskirtas keturias pagrindines pasiekimų sritis: (A) muzikavimas (dainavimas, grojimas), (B) muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas), (C) Muzikos pažinimas ir vertinimas, ir (D) muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys.

Viduriniųjų klasių mokinių muzikos dalyko pasiekimai vertinami pažymiais arba įskaita. Dažnai naudojamas kaupiamasis vertinimas bei mokymo(si) pažangos įsivertinimas, auginantis mokinių saviugdą, motyvaciją mokytis bei savivertę. Pusmečio, ugdymo programos ar temos pabaigoje naudojamas apibendrinamasis vertinimas. Mokinių pažanga ir pasiekimai vertinami apibendrinant mokinio per tam tikrą ugdymo(si) laikotarpį įgytą pažangą. Bendrojoje muzikos programoje (2022), kiekvienam klasių koncentrui yra pateikiamos rekomendacijos, kaip turėtų būti vertinamos pasiekimų sritys pagal keturių lygių pasiekimų aprašus: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis. Programoje taip pat pateikiama rekomendacinio pobūdžio pasiekimų lygio atitinkamais pažymiais, kuris atitinka: slenkstinis (1) lygis – 4 balai, patenkinamas (2) lygis – 5–6 balai, pagrindinis (3) lygis – 7–8 balai, aukštesnysis (4) lygis – 9–10 balai. Toliau darbe bus apžvelgiama Bendrosiose programose (2022) viduriniųjų klasių skirtingų pasiekimų sričių vertinimo ypatumai pagal keturis pasiekimų lygius.

2.3.1. Muzikavimas (dainavimas, grojimas)

Analizuojant atnaujintas Bendrąsias programas (2022), matome, jog mokiniui muzikavimo srityje norint pasiekti žemiausią slenkstinį lygį, kuris atitinka 4 balų įvertinimą, 5–6 klasėje turėtų gebėti trumpai aptarti atliekamą kūrinį išskiriant keletą reikšmingesnių jo bruožų, pagal asmenines galimybes kūrinį atlikti grupėje, muzikuojant derintis prie kitų, taip pat pagal galimybes įsitraukti į organizuojamus renginius ir projektus. Norint pasiekti patenkinamą pasiekimų lygį, kuris atitinka 5–6 balų vertinimą, 5–6 klasės mokinys turėtų apibūdinti skirtingo žanro ir pobūdžio kūrinius, suprasti muzikinės kalbos ir išraiškos priemones, pristatyti atliekamą kūrinį, stengtis jį atlikti kuo tiksliau bei gebėtų į(si)vertinti atlikto darbo rezultatus pagal siūlomus vertinimo kriterijus, taip pat dalyvauti renginiuose bei projektuose. Bendrosiose programose (2022) galime matyti, jog 5–6 kl. mokinys siekdamas pagrindinio pasiekimų lygio, kuris vertinamas 7–8 balais, muzikavimo srityje turėtų gebėti nagrinėti skirtingus muzikinius kūrinius, paaiškinti kaip įvairios muzikos išraiškos priemonės naudojamos atskleidžiant kūrinio pobūdį, kūrinius atlikti tiksliai, išraiškingai, taip pat atlikti pritariamąsias partijas, o muzikuojant grupėje stengtis derintis prie kitų. Taipogi gebėti į(si)vertinti darbo kokybę, dalyvauti renginiuose ir aktyviai teikti savo pasiūlymus bei idėjas. Aukštesniajam lygiui pasiekti, kuris vertinamas 9–10 balų mokinys turėtų savarankiškai analizuoti įvairius muzikinius kūrinius, išsamiai paaiškinti kaip kūrinio pobūdžiui atsiskleisti padeda skirtingos muzikos kalbos ir išraiškos priemonės. Atliekant kūrinius juos atlikti muzikaliai ir išraiškingai, atsižvelgiant į kūrinio muzikinės ypatybes, muzikuojant grupėje atlikti sudėtingesnes partijas, inicijuoti lyderystę,

aktyviai dalyvauti kultūriniame gyvenime bei teikti savo idėjas.

Mokantis 7–8 klasėje ir norint pasiekti muzikavimo srityje slenkstinį pasiekimų lygį, pagal Bendrąsias programose (2022) matome, jog mokinys turi gebėti trumpai aptarti atliekamą kurinį pateikiant keletą svarbių kūrinio žanrui, kultūrai aktualių bruožų, muzikuojant grupėje derintis prie kitų ir atlikti tam tikrą adaptuotą partiją, pagal galimybes įsitraukti į formalius ir neformalius renginius bei projektus. Norint pasiekti patenkinamą lygį 7–8 kl. mokinys turėtų palyginti atliekamus kūrinius tarpusavy, žinoti skirtingų žanrų ir kultūrų kūriniams aktualias muzikos raiškos priemones, pristatyti atliekamą kurinį įvardijant jo žanrą, atlikti jį tiksliai ir išraiškingai, paisant tam tikro žanro ypatumų, įsivertinti, dalyvauti renginiuose bei atlikti savo galimybes atitinkančias užduotis. Bendrosiose programose (2022) nurodoma, jog norint pasiekti pagrindinį pasiekimų lygį mokinys turėtų nagrinėti ir lyginti atliekamus kūrinius, gebėti paaiškinti kaip skirtingos išraiškos priemonės ar struktūros supratimas nevienodai veikia įvairių žanrų kūrinių interpretavimą, atliekant kurinį taikyti skirtingas kultūrai (subkultūrai) būdingas priemones, muzikuojant grupėje atlikti harmonines ir ritmines pritariamąsias partijas, įsitraukti ir bendradarbiauti organizuojant įvairius renginius, bei pristatyti juos virtualioje erdvėje. Siekiant aukštesniojo lygio įvertinimo 7–8 kl. mokinys turėtų išsamiai, savarankiškai nagrinėti ir lyginti atliekamus kūrinius, pristatyti, apibūdinti bei įvardinti atliekamo kūrinio žanrą ar kultūrą, muzikuojant grupėje vykdyti sudėtingesnes partijas, stengtis būti lyderio pozicijoje, aktyviai dalyvauti formaliuose nei neformaliuose renginiuose, iniciatyviai įsitraukti juos organizuojant, atlikti paskirtus atsakingus vaidmenis, bei viešinti renginius virtualioje erdvėje atsižvelgiant į reikalavimus.

2.3.2. Muzikos kūryba (improvizavimas, komponavimas, aranžavimas)

Atsižvelgiant į Bendrąsias programas (2022), galime matyti, jog 5–6 kl. mokinys norėdamas pasiekti slenkstinį pasiekimų lygį muzikos kūrybos srityje, pagal savo galimybes turėtų improvizuoti melodinius bei ritminius darinius, įsitraukti bandant komponuoti mokinių grupei tam tikrą kurinį ar dalį jo, stengtis jį perteikti tam tikrai simboliais ar tonacija, pagal savo galimybes stengtis pristatyti kūrybos sumanymus ir rezultatus. Norėdamas pasiekti patenkinamą lygį minėtose klasėse, mokinys turėtų remdamasis pateiktomis sąlygomis improvizuoti melodinius ritminius ar harmoninius darinius, grupėje sukompnuoti tam tikros nurodytos struktūros kurinį ar dalį jo, taip pat atvaizduoti jį įprastine ar simbolių tonacija, pristatyti kūrybos sumanymus ir rezultatus, įvertinti kūrybą naudojantis pateiktais kriterijais. Siekiant pagrindinio lygio muzikos kūrybos srityje, 5–6 kl. mokinys jau turėtų

remdamasis pateiktomis sąlygomis improvizuoti melodinius ritminius ar harmoninius darinius bei atskleisti jų nuotaiką naudojantis tam tikromis priemonėmis, taip pat turėtų gebėti išsirinkti idėjas savo kūrybos realizavimui, sukomponuoti pateiktos struktūros kūrinį ir jį užfiksuoti, o kūrybos pasiekimus pristatyti įvairiose aplinkose nusakant savo idėjas, grindžiant naudojamais priemonėmis, bei įvertinant kūrybą. Ir norinti pasiekti aukštesnį lygį muzikos kūrybos srityje pagal Bendrąsias programas (2022) matome, jog 5–6 kl. mokinys turėtų sklandžiai improvizuoti melodinius ritminius ar harmoninius darinius bei naudojant įvairias priemones sukurti kūrinio nuotaiką, tikslingai atsirinkti idėjas savo muzikinių projektų įgyvendinimui, savarankiškai sukomponuoti tam tikros struktūros kūrinį, užfiksuoti jį, padėti atlikti užduotis kitiems, gebėti pristatyti kūrybą įvairiose aplinkose, įvertinti kūrybą pagal pateiktas nuostatas išvelgiant dar tobulintinas sritis.

Remiantis Bendrosiomis programomis (2022), 7–8 klasėje muzikos kūrybos srityje, norint pasiekti slenkstinį pasiekimų lygį mokinys turėtų atsižvelgiant į savo galimybes improvizuoti melodinius ar ritminius darinius, su pagalba mokytis naudoti skirtingas subkultūrai ar žanrui būdingas priemones, įsitraukti realizuojant muzikines idėjas, gelbėti pristatyti savo sumanymus. Siekiant patenkinamo lygio muzikos kūrybos srityje mokinys turėtų improvizuoti muzikinius darinius pagal pateiktas instrukcijas, padedamas priskirti žanrui ar subkultūrai tinkančias priemones, įsitraukti realizuojant muzikines idėjas, naudoti tam tikrai subkultūrai ar žanrui būdingas priemones, užrašyti kūrinį tam tikru būdu, pritaikyti ir pristatyti savo kūrybą pasirinkta forma, į(si)vertinti. Pagal Bendrąsias programas (2022), siekiant pagrindinio lygio, 7–8 kl. mokinys turėtų įgyvendinti muzikinius sumanymus tam tikro žanro ar subkultūros priemonėmis, kūrinį gebėti užrašyti įprastai ar simboliais, pristatyti kūrybos rezultatą pasirinktu būdu pritaikant situacijai bei paaiškinant savo viziją, jos tikslumą ir savitumą, taip pat į(si)vertinti pagal tam tikrus kriterijus. Ir siekiant aukštesniojo lygio mokinys turėtų sklandžiai improvizuoti panaudojant subkultūrai ir žanrui būdingas priemones, savarankiškai atlikti savo muzikinius sumanymus, kūrinį užfiksuoti tam tikra notacija, pristatyti savo kūrybos rezultatus, gebėti juos paaiškinti, taip pat į(si)vertinti kūrybą suvokiant kriterijus bei gerintinas sritis.

2.3.3. Muzikos pažinimas ir vertinimas

Bendrosiose programose (2022) nurodoma, jog 5–6 klasės mokinys norėdamas pasiekti slenkstinį pasiekimų lygį muzikos pažinimo ir vertinimo srityje turėtų padedamas mokytojo įvardinti skirtingų žanrų kūrinių būdingus bruožus, žinoti reikšmingiausias pasirinktų žanro muzikos ypatybes, papasakoti patirtą įspūdį ar nusakyti būdingas išraiškos priemones bei padedamas įvardinti tam tikrų kūrinių kontekstą ar paskirtį. Siekiant patenkinamo pasiekimų lygio muzikos pažinimo ir vertinimo srityje minėtų klasių mokinys turi gebėti savarankiškai įvardinti skirtingų žanrų kūrinių būdingus bruožus bei žinoti reikšmingiausias pasirinktų žanro muzikos ypatybes, atpažinti ir įvardinti skirtingų žanrų kūrinių ypatybes, taip pat savarankiškai įvardinti kelis muzikos reiškinius, bei gebėti paaiškinti jų paskirtį, kontekstą. Remiantis Bendrosiomis programomis (2022), 5–6 kl. mokinys siekdamas pagrindinio pasiekimų lygio turėtų žinoti skirtingų muzikos žanrų kūrinių muzikos kalbos skirtumus ir panašumus, atpažinti ir įvardinti skirtingų žanrų kūrinių ypatybes, o meninį įspūdį susieti su žanrui būdingomis savybėmis bei aptarti tam tikrus muzikos reiškinius, suvokti jų paskirtį ir kontekstą. Aukštesniajam pasiekimų lygiui pasiekti muzikos pažinimo ir vertinimo srityje mokinys turi savarankiškai pasakyti skirtingų muzikos žanrų kūrinių muzikos kalbos skirtumus ir panašumus, žinoti, plačiai aptarti ir palyginti skirtingų žanrų kūrinių savybes, gebėti susidarytą meninį įspūdį paaiškinti pagal žanrui būdingas muzikines savybes, bei apibūdinti muzikinius reiškinius paaiškinant jų ryšius su kitomis sritimis.

7–8 kl. mokinys norėdamas pasiekti slenkstinį pasiekimų lygį muzikos pažinimo ir vertinimo srityje turėtų su pagalba pažinti ir įvardinti kūrinio žanrą, subkultūrą ar stilių, žinoti kai kuriuos muzikinės išraiškos elementus, susidarytą įspūdį apie kūrinį tapatinti su kūrinio savybėmis, trumpai papasakoti stilių, žanrų ir subkultūrų muzikos savitumą. Bendrosiose programose (2022) nurodoma, jog mokinys norėdamas pasiekti patenkinamą lygį muziko pažinimo ir vertinimo srityje turi priskirti kūrinius tam tikram žanrui ar stiliui pagal jam būdingus bruožus, žinoti būdingas muzikinės išraiškos priemones, savarankiškai papasakoti kūrinio įspūdį siejant su jo savybėmis, bei įvardinti skirtingų stilių muzikos savitumą ieškant sąsajų su kitomis sritimis. Jei mokindamasis minėtose klasėse mokinys geba priskirti kūrinius žanrui pagal jo savybes, nupasakoti kaip naudojamos skirtingos išraiškos priemonės, kritiškai analizuoti kūrinio poveikio aspektus siejant su kūrinio savybėmis bei skirtingu požiūriu palyginti įvairių stilių muzikos reiškinius – jo žinios atitinka pagrindinį pasiekimų lygį. Bendrosios programos (2022) nurodo, jog siekiant aukštesniojo pasiekimų lygio muzikos pažinimo ir vertinimo srityje 7–8 kl. mokinys turėtų plačiai, remiantis pavyzdžiais paaiškinti kaip

naudojami skirtingi muzikos elementai ir išraiškos priemonės, priskirti kūrinis žanrai, subkultūrai ar stiliui pagal jo savybes, taip pat plačiai analizuoti kūrinio poveikio aspektus ir išsamiai nagrinėti įvairių stilių ir žanrų muzikos reiškinius siejant juos su kitomis sritimis.

2.3.4. Muzikinės kultūros kontekstai ir jungtys

Pagal Bendrąsias programas (2022) matome, jog 5–6 kl. mokinys norėdamas pasiekti slenkstinį lygį muzikinės kultūros kontekstų ir jungčių srityje turėtų su mokytojo pagalba atpažinti Lietuvos etninę ir tautų muziką, stengtis įvardyti skirtingų tautų muzikos tradicinių vertybių ypatumus ieškant sąsajų su kitais menais, taip pat domėtis ir aptarti Europos ir Lietuvos muzikos reiškinius. Siekdamas patenkinamo pasiekimų lygio 5–6 kl. mokinys turi savarankiškai atpažinti Lietuvos etninę ir šalyje gyvenančių tautų muziką, pastebėti liaudies muzikos sąsajas Lietuvių kūryboje, taip pat savarankiškai mėginti apibūdinti skirtingų tautų muzikos tradicinių vertybių ypatumus ieškant sąsajų su kitais menais, pagal kriterijus aptarti Lietuvos ir Europos bei pasaulio muzikinius įvykius, išsakyti savo muzikinius pomėgius. Pagrindiniam pasiekimų lygiui muzikinės kultūros kontekstų ir jungčių srityje pasiekti pagal Bendrąsias programas (2022) matome, jog mokinys turi gebėti atpažinti Lietuvos etninę ir šalyje gyvenančių tautų muziką, pastebėti liaudies muzikos sąsajas Lietuvių kūryboje, išsakyti savo nuostatas apie skirtingų tautų muzikos tradicinių vertybių savitumą, diskutuoti bei suprasti ryšius su kitom meno sritimis, domėtis ir įsitraukti į aktualius pasaulio muzikos įvykius, apginti savo muzikinius pomėgius bei gebėti aptarti žiūrovų elgesį renginiuose. Mokinys mokindamasis 5–6 kl. ir gebantis aptarti ir vertinti Lietuvos etninę ir šalyje gyvenančių tautų muziką, pastebėti liaudies muzikos sąsajas Lietuvių kūryboje, išsakyti savo pagrįstą požiūrį į įvairių tautų muzikos tradicijas, dalyvauti įvairioje muzikinėje veikloje, aptarti Lietuvos ir pasaulio muzikinius įvykius gali būti vertinamas aukštesniųjų pasiekimų lygiu muzikinės kultūros kontekstų ir jungčių srityje.

Remiantis Bendrosiomis programomis (2022), 7–8 klasėje, muzikinės kultūros kontekstų ir jungčių srityje norint pasiekti slenkstinį pasiekimų lygį mokinys turi padedamas mokytojo aptarti Lietuvos folkloro pavyzdžius ir atpažinti juos dabartinėje muzikoje, žinoti ir pasakyti keletą skirtingų tautų kultūrų muzikos bruožų, įvardinti savo pomėgius muzikoje, aptarti Lietuvos ir pasaulio muzikinius įvykius, stengtis juos vertinti pagal tam tikrus kriterijus. Siekiant patenkinamo lygio mokinys turi savarankiškai aptarti Lietuvos folkloro pavyzdžius ir atpažinti juos dabartinėje muzikoje, įsitraukti nagrinėjant skirtingų tautų kultūrų muzikos bruožus, nagrinėti pagrindinius Lietuvos ir pasaulio muzikinius įvykius, stengtis juos vertinti pagal tam tikrus kriterijus, gebėti įvardinti savo

muzikinius pomėgius. Bendrosiose programose (2022) nurodoma, jog 7–8 kl. mokinys siekdamas pagrindinio pasiekimų lygio muzikinės kultūros kontekstų ir jungčių srityje turi atpažinti ir nagrinėti Lietuvos folkloro pavyzdžius dabartinėje muzikoje, atpažinti kitų kultūrų muzikinius bruožus, nagrinėti ir vertinti pasaulio muzikinius reiškinius. O siekiant aukštesniojo pasiekimų lygiu – gebėti savarankiškai nagrinėti ir atpažinti Lietuvos folkloro pavyzdžius šiuolaikinėje muzikoje pastebint jų sąsajas su kitais menais, palyginti skirtingų kultūrų skirtumus ir panašumus, aktyviai dalyvauti muzikinėje veikloje, nagrinėti ir pagal numatytus kriterijus vertinti Pasaulio, Europos ir Lietuvos muzikinius įvykius.

2.4. Viduriniųjų klasių mokinių psichosocialinė charakteristika

Viduriniųjų klasių mokiniai (5–8 kl.) susiduria su sudėtingu ir problematišku etapu bendrojo ugdymo mokykloje – paauglystės laikotarpiu. Ankstyvoji paauglystė apima 12–14 vaiko gyvenimo metus. Minėtame raidos etape mokiniai tampa labiau pažeidžiami, jiems būdingi psichologiniai, socialiniai ir biologiniai pokyčiai. Ankstyvosios paauglystės laikotarpis sutampa su mokinių perėjimu iš pradinės ugdymo pakopos į pagrindinę, t.y. iš ketvirtos klasės į penktąją ir tai galime vadinti reikšmingu pasikeitimu vaiko gyvenime. Šio, adaptacinio laikotarpio metu, mokiniai turi prisitaikyti prie pakitusių ugdymo aplinkybių: atsiranda ne vienas, o daugiau mokytojų, skiriasi kiekvieno mokytojo reikalavimai, nauji mokomi dalykai, didesnis krūvis, pakitusi vertinimo sistema. Visi šie pasikeitimai veikia mokinių emocinius išgyvenimus: nuotaikų kaita, nerimo ir frustracijos būsena (Žukauskienė, 2012). Kaip vienas iš veiksnių sustiprinantis tokią savijautą gali tapti pažangos ir pasiekimų vertinimas. Todėl itin svarbu ne tik mokinius supažindinti su vertinimo kriterijais, bet ir aiškiai juos pristatyti, nes kiekvienas ugdytinis siekia teisingo vertinimo, kuris atlieptų individualias pastangas, asmeninius gebėjimus, pažangą ir pasiekimus. Adaptaciniu periodu ypač svarbu tampa leisti mokiniui palaipsniui prisitaikyti prie pakitusių mokymo sąlygų nesukeliant papildomo streso, bei mokytojų ir šeimos palaikymas.

Petrulytė (2003), paauglystės tarpsnį įvardija kaip laikotarpį nuo vaikystės iki suaugusiojo, kuris prasideda nuo fizinės brandos ir trunka iki kol vaikas pasiekia suaugusio savarankiško žmogaus socialinę padėtį. Šiame raidos tarpsnyje mokiniams būdinga nuotaikų kaita, padidintas problemiškų situacijų išgyvenimas bei mėginimas jas savarankiškai išspręsti, maištavimas, nenoras bendrauti su bendraamžiais ir mokymosi motyvacijos praradimas. Santykiai su mokytojais gali tapti daug paviršutiniškesni, trūksta nuoseklumo mokantis. Dėl padidinti jautrumo, mokytojo išsakyta kritika ar

padrąsinimas gali turėti didelį poveikį tolimesnei mokymosi sėkmei ar nesėkmei. Todėl labai svarbus tampa sklandus ugdymo procesas ir kiekvieno mokinio, kaip individualios asmenybės priėmimas, jo nuomonės išklausa, dėmesio atkreipimas, sustiprinant teigiamas emocijas ir siekiant, kad mokinys patirtų kuo mažiau neigiamų emocijų. Taip pat minėtu raidos tarpsniu galimi konfliktai mokykloje ir namuose, sunkus besikeičiančio kūno priėmimas, netolygi branda. Šie veiksniai gali turėti įtakos mokinių mokymosi pasiekimams, santykiams su mokytojais, tėvais ir bendraamžiais. Pasak Žukauskienės (2012), ankstyvosios paauglystės tarpsniu mokiniai geba abstrakčiai mąstyti ir samprotuoti apie įvairius gyvenimo reiškinius, taip pat gali kelti hipotezes ir daryti išvadas, keičiasi mąstymo struktūros susijusios su problemų iškelimu ir sprendimu. Pereina į formalias operacijas, nuo manipuliavimo daiktais, prie manipuliavimo sąvokomis ir idėjomis. Mąstymas tampa panašus į suaugusiųjų. Paaugliui vystosi kūrybiniai gabumai, mažėja egocentrizmas, vis labiau įsitvirtina formalusis operacinis mąstymas. Vyksta priešpriešos tarp savarankiškumo ir gėdos, abejonių krizė. Vaikas tikrina savo tėvus ir aplinką, norėdamas sužinoti, ką jis gali valdyti, tvarkyti, o ko ne. Kalbant apie emocinę raidą, ankstyvosios paauglystės metus galime pavadinti padidinto emocionalumo laikotarpiu: dažna nuotaikų kaita, padidintas jautrumas ir kt. (Žukauskienė, 2012). Piaget (2011), kaip vieną iš skiriamųjų paauglio mąstymo bruožų įvardija tai, jog didelis dėmesys skiriamas ne realybei, o galimybei. Ankstyvosios paauglystės metais mokiniai yra lengvai emociškai pažeidžiami, dažnai jų proto sprendimai grindžiami emocinių poveikių pagrindu, todėl muzikiniame ugdyme mokytojas į tai turėtų atkreipti dėmesį ir atsakingai parinkti muzikos mokymo turinį, muzikinio auklėjimo uždavinius, darbo metodus ir kt.

Šiame paauglių raidos tarpsnyje vyksta visapusiškas paauglio vystymasis, kuris paliečia intelektualinius, anatominius – fiziologinius pokyčius, taip pat vaiko požiūrių į įvairius reiškinius ir pan. Šis laikotarpis pasižymi socialine, fiziologine ir psichine raida (Leliūgienė, 2002). Kaip vienas iš svarbiausių aspektų paauglio vystymesi tampa suvokti bei formuoti save kaip asmenybę. Paauglys pradeda skirti daugiau laiko savojo aš pažinimui, vidiniams išgyvenimams, sustiprėja savęs vertinimas, atsiranda lyginimasis su kitais, noras pažinti savo asmenybę bei jos stipriąsias bei silpnąsias puses. Paauglystės periodu mokiniai susiduria su įvairiomis problemomis, kurios sukelia įvairius emocinius išgyvenimus: padidėjusį jautrumą, nesugebėjimą susikaupti, nuotaikų kaitą, nerimo ir frustracijos būseną (Žukauskienė, 2012). Mokiniai ima save lyginti su kitais, atsiranda nepilnavertiškumo jausmas. Nepaisant kokio amžiaus žmogus būtų, kiekvienas nori jaustis pastebėtu ir priimtu tokiu, koks yra. Iškyla daug bėdų, kai vaikas ar jaunuolis negali atliepti šio svarbaus poreikio bei netenka galimybės mylėti ir būti mylimas (Butkienė ir Kepalaitė, 1996).

Didėjantys mokymo krūviai, tėvų spaudimas ir dideli mokytojų lūkesčiai paaugliams gali sukelti neigiamą emocinį spaudimą ar neigiamą požiūrį į patį mokymosi procesą. Todėl mokytojai turėtų skirti didesnę dėmesį bendraujant su vaikais išgyvenančiais paauglystės etapą ir stengtis kurti palankų emocinį klimatą. Gera psichologinė savijauta mokykloje – tai vienas iš veiksnių įtakojančių mokinių psichologinę ir fizinę sveikatą. Paauglystė – sudėtingas laikotarpis ne tik pačiam paaugliui, bet ir aplinkai, kuri yra šalia: tėvai, draugai, mokytojai. Mokytojams tampa nelengva užduotis atrasti ryšį su bręstančiu vaiku, kas pareikalauja daug kantrybės.

Apibendrinant, viduriniųjų klasių mokiniai atsiduria pereinamajame raidos tarpsnyje iš vaikystės į paauglystę. Paauglystės tarpsnio metu mokiniai susiduria su įvairiais sunkumais ir emociniais išgyvenimais mokykloje, namuose ir bendraujant su bendraamžiais. Ankstyvosios paauglystės metus galime pavadinti padidintu emocionalumo laikotarpiu, kurį kiekvienas vaikas išgyvena savitai. Minėto raidos tarpsnio vaikai yra padidinto emocinio jautrumo ir siekiantys saugumo jausmo iš supančios aplinkos: mokyklos, mokytojų, tėvų ar draugų.

3. MOKINIŲ POŽIŪRIO Į PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMĄ BENDROJO UGDYMO MOKYKLŲ VIDURINIŲJŲ KLASIŲ MUZIKOS PAMOKOSE TYRIMAS

3.1. Tyrimo metodologija ir imtis

Siekiant atskleisti viduriniųjų klasių mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą muzikos pamokose buvo atliktas empirinis kiekybinis² tyrimas. Kiekybinis tyrimas buvo pasirinktas todėl, jog pastarąjį taikant yra gaunami tam tikros populiacijos arba jai atstovaujančių žmonių grupės požiūrio/nuostatų objektyvūs duomenys (Kardelis, 2017). Kiekybiniam tyrimui labiau būdingas siekis ieškoti išorinių reiškinių požymių, išgaunant įvairius dydžius, kurie gali būti išreikšti skaičiais ir matuojami. Todėl kiekybinio tyrimo mokslinę vertę nusako kiekybiniai rodikliai.

Kiekybinis tyrimas buvo atliktas pasitelkus anketinės apklausos metodą, nes tai efektyvi tyrimo strategija, kurioje naudojami uždari klausimai duomenims rinkti ir gauti kiekybinius duomenis. Duomenims analizuoti buvo pasirinktas aprašomosios statistikos metodas.

Tyrimo metodika. Siekiant atskleisti mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą muzikos pamokose, buvo naudota iš anksto paruošta anketa (žr. 1 priedą), kurios pagrindas – teorinėje šio darbo dalyje pateikta mokslinės literatūros analizė. Parengta anketa yra originali, sukurta darbo autorės. Anketą sudaro:

- instrukcija (tyrimo tikslas, anonimiškumo patvirtinimas ir anketos užpildymo svarba);
- demografinių kintamųjų blokas (lytis, klasė, mokymosi sėkmingumas);
- 11 diagnostinių kintamųjų blokas;
- 3 uždaro tipo klausimai skirti išsiaiškinti, koku būdu respondentai yra vertinami muzikos pamokoje, koku būdu, jų nuomone, turėtų būti vertinama muzikos pamoka ir ar respondentai yra patenkinti mokytojo vertinimu muzikos pamokoje.

Kaip jau minėta, pagrindinę anketos dalį sudaro 11 diagnostinių blokų (iš viso 64 teiginiai). Pirmasis blokas (8 teiginiai) skirtas išsiaiškinti veiksnius, įtakančius muzikos pamokos kokybę. Antrasis blokas (5 teiginiai) skirtas išsiaiškinti vertinimo kriterijų pamokoje supratimą. Trečiuoju

---

² Kiekybinis tyrimas – tai struktūrizuotas, besiremiantis iš mokslinės problemos kylančia hipoteze tyrimas, taikant matematinius analizės metodus tyrimo duomenims apdoroti bei nagrinėjamam reiškiniui aprašyti (Kardelis, 2017).

bloku (6 teiginiai) siekiama atskleisti mokinių ir muzikos mokytojo vertinimo sutapimą muzikos pamokoje. Ketvirtuoju bloku (4 teiginiai) siekiama identifikuoti vertinimo įtaką domėjimuisi muzika. Penktasis blokas (7 teiginiai) – skirtas išsiaiškinti mokinių požiūrį į aspektus, kuriuos mokytojai išskiria vertindami pasiekimus muzikos pamokose. Šeštasis teiginių blokas (5 teiginiai) buvo skirtas atskleisti mokiniams labiausiai patinkančias veiklos formas muzikos pamokoje. Septintuoju bloku (5 teiginiai) buvo siekta išsiaiškinti dažniausiai vertinamas muzikines veiksenas muzikos pamokoje. Aštuntuoju bloku (8 teiginiai) siekiama sužinoti, kaip mokiniai jaučiasi vertinimo metu muzikos pamokoje. Devintasis blokas (4 teiginiai) skirtas ištirti vertinimo svarbą muzikos pamokoje mokinių atžvilgiu. Dešimtas blokas (5 teiginiai) buvo skirtas išsiaiškinti mokinių nuomonę apie muzikos pamokas. Paskutinis, vienuoliktasis blokas (7 teiginiai) skirtas išsiaiškinti mokinių nuomonę apie muzikos mokytoją.

Anketoje pateikti teiginiai su nominalių skalių atsakymo formulu ir plačiai paplitusia Likert'o metodika, kai skalę sudaro teiginių rinkiniai su 5 galimų atsakymų formatu ir vidurine „neutralia“ kategorija³

Tyrimo tikslas – ištirti mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų viduriniųjų klasių muzikos pamokose.

Tyrimo imtis. Tyrime dalyvavo 118 respondentų, besimokančių Šiaulių miesto bendrojo ugdymo mokyklų 5–8 klasėse. Mokiniai buvo pasirenkami atsitiktine tvarka.

Tyrimo organizavimas. Tyrimas buvo atliekamas septyniose Šiaulių miesto progimnazijose 2023 m. sausio mėnesį. Respondentai – V-VIII klasių mokiniai. Tyrimo pradžioje buvo gautas mokyklos sutikimas, leidžiantis atlikti tyrimą, tuomet gauti tėvų sutikimai dėl nepilnamečių apklausos raštu. Prieš pradėdant dalinti anketas, buvo priminta apie anketos anonimiškumą – mokiniai padrausinti pildyti anketas atvirai, nieko neslepiant, buvo patikinti, kad jų atsakymai neturės jokios įtakos jų įvertinimams ir pan. Anketos buvo išdalintos ir užpildytos muzikos dalyko pamokų metu, stebint tyrimo organizatorei ir muzikos dalyko mokytojai. Mokiniais užpildžius anketas jos buvo surinktos iš karto, todėl anketų grįžtamumas lygus 100 proc. Statistinė gautų duomenų analizė atlikta naudojant *SPSS 22.0 for Windows* statistinių duomenų apdorojimo programą.

---

³ Analizuojant duomenis teigiami („tikrai taip“ ir „taip“) ir neigiami („tikrai ne“ ir „ne“) respondentų atsakymų variantai buvo sujungti siekiant tyrimo duomenų patikimumo.

Tyrimo etika. Atliekant tyrimą buvo laikomasi pagrindinių tyrimo etikos principų: pagarbos asmens privatumui, konfidencialumo, anonimiškumo, teisingumo, nešališkumo, geranoriškumo, asmens duomenų apsaugos įstatymo. Dalyviams pateikta informacija apie tyrimą, suprantamai paaiškinamas tyrimo tikslas, uždaviniai, tyrimo nauda bei tiriamojo teisės. Tiek mokyklos administracija, tiek mokinių tėvai bei respondentai informuojami, koku tikslu bus naudojama tyrimo metu gauta informacija, kaip bus išsaugomas tyrimo dalyvių anonimiškumas. Gautas oficialus įstaigos leidimas atlikti tyrimą. Kadangi tyrimo dalyviai yra vaikai, gauti jų tėvų sutikimai dėl anketinės apklausos atlikimo. Atliekant tyrimą sukuriama draugiška aplinka, kurioje kiekvienas respondentas gali laisvai išsakyti savo nuomonę.

3.2. Tyrimo duomenų analizė

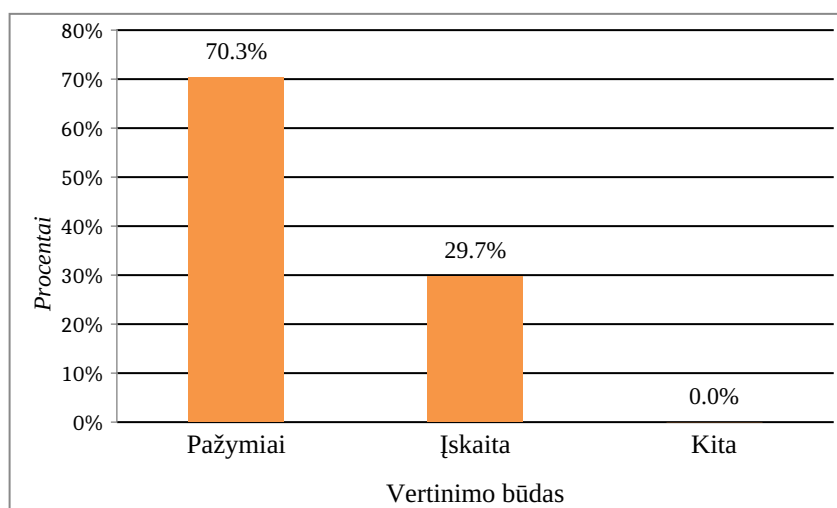
Tyrimo metu buvo apklausti 118 viduriniųjų (5–8) klasių moksleiviai, kurių socialinės – demografinės charakteristikos pateikiamos žemiau esančioje 2 lentelėje. Pagal pateiktus duomenis matoma, kad kiek daugiau nei pusė apklaustųjų moksleivių (59 proc.) sudaro mergaitės, likusią dalį (41 proc.) sudaro berniukai. Tyrimo metu buvo įdomu išsiaiškinti, kelintoje klasėje mokosi moksleiviai. Galima matyti, jog didžiąją dalį (31 proc.) sudaro septintokai, kiek mažiau (25,4 proc.) šeštokai, 22,9 proc. sudaro penktokai ir mažiausiai – aštuntokų (20 proc.).

Tyrimo metu buvo daroma prielaida, kad mokinių atsakymams įtakos gali turėti jų akademiniai pasiekimai, todėl mokinių buvo pasiteirauta apie mokymosi sėkmingumą. Pagal pateiktus duomenis matome, jog didžiausia dalis moksleivių (73 proc.) nurodė, jog mokytis jiems sekasi gerai, beveik ketvirtadalis apklaustųjų (24 proc.) nurodė, jog mokytis jiems sekasi puikiai ir tik mažoji dalis (3 proc.) moksleivių nurodė, jog mokytis jiems sekasi sunkiai (žr. 2 lent.).

2 lentelė. **Apklausoje dalyvavusių moksleivių charakteristikos (N = 118)**

Charakteristika		Respondentų sk.	Proc.
Lytis	Mergaitės	70	59,3 proc.
	Berniukai	48	40,7 proc.
Klasė	5 kl.	27	22,9 proc.
	6 kl.	30	25,4 proc.
	7 kl.	37	31,4 proc.
	8 kl.	24	20,3 proc.
Mokymosi sėkmingumas	Sunkiai	4	3,4 proc.
	Gerai	86	72,9 proc.
	Puikiai	28	23,7 proc.

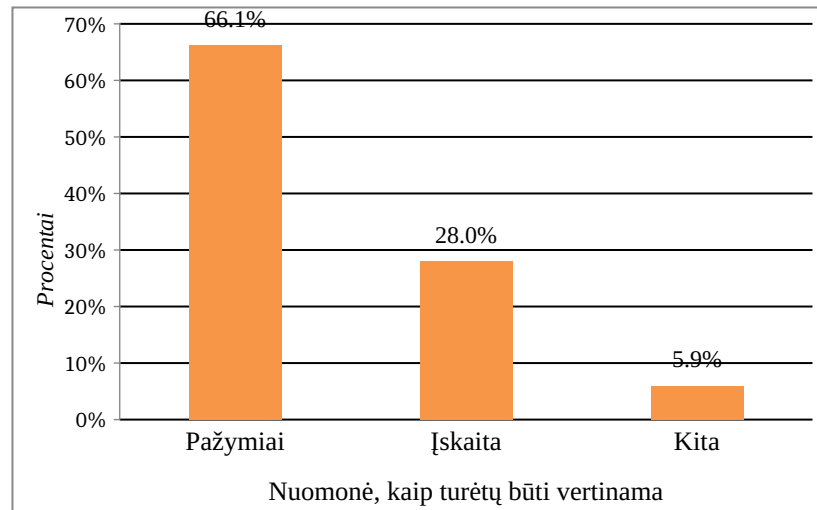
Pirmuoju anketos klausimu tyrime dalyvavusių moksleivių buvo prašoma nurodyti, koku būdu jie yra vertinami muzikos pamokose. Iš pateiktų duomenų matoma, jog daugeliu atvejų (70 proc.) mokiniai nurodė, kad yra vertinami pažymiais ir tik 30 proc. atvejų – įskaita. Galime daryti išvadą, jog vertindami mokinių žinias muzikos pamokose mokytojai dažniau renkasi vertinimą pažymiu nei įskaita, galimai todėl, kad pastaroji nesuteikia pakankamai informacijos apie mokymosi rezultatus nei mokiniams, nei jų tėvams. Tuo tarpu pažymys yra informatyvesnis ir skatina mokinius atsakingiau žiūrėti į muzikinio ugdymo procesą, bei suteikia daugiau motyvacijos siekti geresnių rezultatų (žr. 1 pav.).

1 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal vertinimo muzikos pamokoje būdą (N = 118)

Išsiaiškinus, koku būdu moksleiviai yra vertinami muzikos pamokoje ir norint sužinoti, koks vertinimo būdas jiems priimtinesnis, respondentų buvo klausama, kaip jų nuomone, turėtų būti vertinama muzikos pamoka? Tyrimo duomenys parodė, jog mokinių nuomonės šiuo klausimu išsiskyrė, tačiau daugeliu atvejų (66,1 proc.) mokiniai nurodė, jog būtų teisinga muzikines žinias vertinti pažymiu. Taip gali būti todėl, kad daugeliui vertinimas pažymiu priimamas kaip mokymosi paskata. Visi nori būti įvertinti už savo darbą ir pastangas. Mokiniai, kuriems aiškūs vertinimo kriterijai, kurie supranta kodėl ir už ką yra vertinami, tikriausiai, mieliau renkasi vertinimą pažymiu, kadangi toks vertinimo būdas yra informatyvesnis. Tačiau vertinimas pažymiu neretai siejamas su kiekybe, kadangi ją lengviau pamatuoti. Mažesnę dalis (28 proc.) mano, jog muzikiniai pasiekimai turėtų būti vertinami įskaita ir mieliau rinktųsi šį vertinimo būdą. Galimai, toks vertinimo būdas mokinių neįsprendžia į rėmus ir leidžia laisviau žiūrėti į muzikinio ugdymo procesą. 5,9 proc. mokinių rinkosi kitą atsakymo variantą, kuriame buvo galima pateikti atvirą atsakymą ir nurodyti, jų manymu,

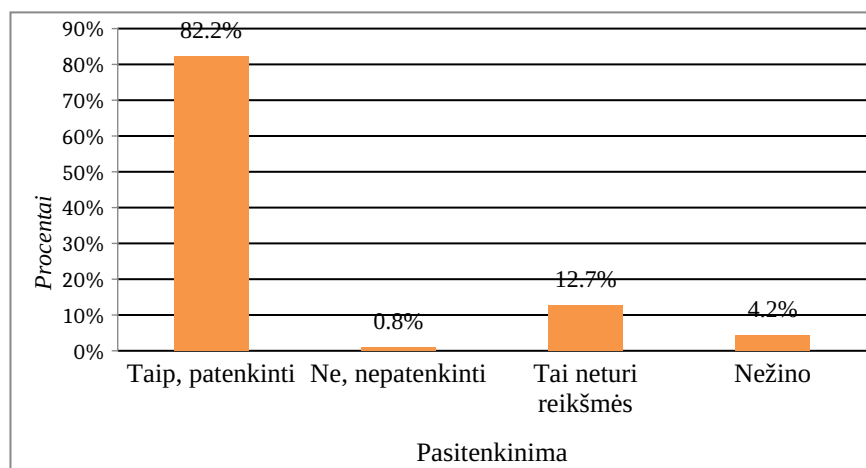
priimtinausią vertinimo būdą muzikos pamokose. Apibendrinus gautus rezultatus nustatyta, kad dažniausiai buvo nurodyti tokie būdai kaip saldainiai, pinigai ar kt. (žr. 2 pav.).

2 pav. Mokinių nuomonė, kaip turėtų būti vertinama muzikos pamoka (N = 118)

Apklausoje metu mokinių buvo klausama, ar juos tenkina mokytojo vertinimas muzikos pamokoje. Žemiau esančiame paveiksle pateikti duomenys rodo (žr. 3 pav.), jog didžioji dalis mokinių (82,2 proc.) yra patenkinti mokytojo vertinimu jų pažangos ir pasiekimų atžvilgiu. Galima manyti, jog jų nuomone, vertinimas puikiai atliepia jų mokėjimus. Galbūt todėl, kad muzikos pamokų metu mokiniams yra aiškūs vertinimo kriterijai, jie žino kada ir už ką bus vertinami ir dažniausiai yra vertinami aukštais balais. Liūdina tai, jog yra nedidelė dalis ir tokių mokinių (12,7 proc.), kuriems vertinimas neturi jokios reikšmės. Šitokius rezultatus galėjo lemti kelios prielaidos: mokiniai nežiūri rimtai į muzikinį ugdymą, mokinių abejingumas mokymosi rezultatams, motyvacijos stoka ir nenoras siekti aukštesnių įvertinimų. Tuo tarpu, nepatenkintų mokytojos vertinimu muzikos pamokoje buvo vos mažiau nei 1 proc. Tokių mokinių atsakymą galėjo įtakoti mokytojo simpatijos ir antipatijos, neobjektyvumas vertinimo metu, mokiniams nesuprantami vertinimo kriterijai ar kt. (žr. 3 pav.).

3 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal pasitenkinimą mokytojo vertinimu muzikos pamokoje (N = 118)

Atliekant anketinę apklausą buvo įdomu sužinoti, koks mokinių požiūris į mokyklą, muzikos pamokas ir jų savijautą pamokų metu. Analizuojant 3 lentelėje pateiktus duomenis galime matyti, jog didžioji dalis mokinių (78,1 proc.) nurodė, jog mokykloje jaučiasi gerai. Atsižvelgiant į tokius duomenis galime pasidžiaugti, jog daugumoje mokyklų tvyro teigiamas emocinis klimatas, draugiška ir geranoriška aplinka, kurios dėka mokiniai noriai eina į mokyklą ir joje jaučiasi pakankamai gerai. Tačiau beveik trečdalis mokinių (33,1 proc.) nurodė, jog į mokyklą eiti visgi kartais vengia. Tai gali įtakoti skirtingi veiksniai, tokie kaip nepritapimas prie klasės draugų, nesusikalbėjimas su mokytojais. Taip pat gali turėti įtakos ir paauglystės tarpsnis, kuomet mokiniai padidintai išgyvena problematiškas situacijas, maištauja ir neretai praranda mokymosi motyvaciją. Didžioji dalis mokinių (58,5 proc.) nurodė, jog muzikos pamokas jiems lankyti patinka. Tai parodo, jog mokiniai turi pakankamai stiprią motyvaciją domėtis muzika ir muzikuoti. Tokį mokinių norą neabejotinai sustiprina bei įtakoja klasės aplinka, pamokos struktūra bei joje pasitelkiamos ugdymo priemonės. Literatūros šaltinių analizė parodė, jog mokinių motyvacijai mokytis neabejotiną reikšmę sudaro jauki aplinka bei klasės mikroklimatas (Kaffemanienė, 2004; Kvieskienė, 2005). Tvyranti teigiama ir tvarkinga klasės atmosfera prisideda prie nusiteikimo geram darbui. Atliktas tyrimas parodė, jog didžiausia dalis respondentų (84,7 proc.) sutiko su teiginiu, jog yra patenkinti savo muzikos kabineto aplinka, 67,8 proc. mokinių nurodė jog kabinete yra daug šiuolaikiškos įrangos, kas neabejotinai įtakoja pamokos kokybę ir mokytojo galimybes šiuolaikiškai ir įdomiai pateikti mokomąją medžiagą. Mokinių gera savijauta mokykloje, noras domėtis ir lankyti muzikos pamokas, muzikos pamokų patrauklumas, klasės atmosfera bei aplinka turi didelę reikšmę mokinių gerai savijautai pamokos metu. Galbūt todėl didžioji dalis respondentų (69,5 proc.) muzikos pamokoje dažniausiai būna geros nuotaikos, kuri,

neabejotinai, prisideda prie gero nusiteikimo darbui. Mokiniai atsakydami į teiginį, ar muzikos pamoka jiems tokia pat svarbi kaip ir kitos pamokos, 39 proc. apklaustųjų nurodė, jog „taip“, tačiau kiek daugiau nei ketvirtadalis (25,4 proc.) mokinių muzikos pamokas laiko ne tokiomis svarbiomis lyginant su kitomis. Mokinių atsakymai suponuoja prielaidą, jog muzikos pamoka labiau suprantama kaip antraeilė ir nelygiavertė kitoms pamokoms. Tiek mokiniai, tiek mokinių tėvai suinteresuoti pagrindinių pamokų gerų rezultatų, tuo tarpu muzikinis ugdymas neretai lieka sumenkintas ir nereikšmingas. Dėl šių priežasčių, muzikos pamokų metu mokytojai turi dėti dideles pastangas kūrybiškai ir įdomiai pateikti muzikinio ugdymo turinį, kad šis atitiktų mokinių interesus ir įtrauktų (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. **Mokinių nuomonės apie veiksnius, įtakančius muzikos pamokos kokybę pasiskirstymas** (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Aš gerai jaučiuosi mokykloje	6 (5 proc.)	20 (16,9 proc.)	92 (78,1 proc.)
Kartais vengiu eiti į mokyklą	62 (52,5 proc.)	17 (14,4 proc.)	39 (33,1 proc.)
Man patinka lankyti muzikos pamokas	14 (11,8 proc.)	35 (29,7 proc.)	69 (58,5 proc.)
Muzikos pamokos yra įdomios	21 (17,8 proc.)	28 (23,8 proc.)	69 (58,4 proc.)
Muzikos kabinete yra daug šiuolaikiškos įrangos	21 (17,8 proc.)	17 (14,4 proc.)	80 (67,8 proc.)
Man patinka aplinka muzikos kabinete	3 (2,6 proc.)	15 (12,7 proc.)	100 (84,7 proc.)
Muzikos pamokoje dažniausiai būnu geros nuotaikos	11 (9,3 proc.)	25 (21,2 proc.)	82 (69,5 proc.)
Muzikos pamoka man tokia pat svarbi, kaip ir kitos pamokos	30 (25,4 proc.)	42 (35,6 proc.)	46 (39 proc.)

Norint išsiaiškinti, kodėl mokiniai ne visuomet yra patenkinti vertinimu, sudarytoje antroje teiginių grupėje respondentų buvo pasiteirauta, ar mokiniai visada supranta, už ką yra vertinami muzikos pamokoje (žr. 4 lentelę). Kiekvienas iš mūsų norime būti pastebėti ir įvertinti už atliktus darbus, todėl, siekiant sklandaus vertinimo proceso, labai svarbūs aiškūs mokinių ir mokytojų susitarimai, kaip, kokia forma ir kokiais paremtais kriterijais bus atliekamas vertinimo procesas. Didžioji dalis (82,9 proc.) respondentų sutinka su teiginiu, kad mokytojas visada paaiškina už ką mokinyi buvo vertinamas, iš to galime daryti prielaidą, jog žinant už ką buvo gautas vienoks ar kitoks įvertinimas mokiniams lengviau sekti ir pastebėti savo stipriąsias ir silpnasnes sritis, bei jas tobulinti. Taip pat dauguma apklaustųjų (77,6 proc.) sutinka, kad mokytoja įvardina klaidas, kurios buvo padarytos atliekant užduotis. Suvokdamas savo klaidas mokinyi gali į jas įsigilinti ir tokiu būdu nepalikti spragų tolimesniame ugdymo procese. Nedidelė dalis apklaustųjų (10,3 proc.) nurodė, jog mokytojas klaidų neįvardina. Tokiu atveju mokiniai patys turėtų nebijoti, klausti ir domėtis už ką buvo vertinami. Tarp mokinio ir mokytojo turi būti abipusis bendradarbiavimas. Didžiausia dalis respondentų (83 proc.) pritarė teiginiui, jog mokiniams iš anksto yra pranešama apie laukiančius

atsiskaitomuosius darbus ir tai leidžia daryti prielaidą, kad mokiniai žinodami numatytas atsiskaitymų datas gali tikslingai planuoti savo laiką, iš anksto ruoštis atsiskaitomiems darbams ir tokiu būdu siekti geresnių įvertinimų. 77,2 proc. respondentų nurodė, jog mokytoja visada supažindina su vertinimo kriterijais. Tai parodo, jog didžiajai daliai mokinių yra aiškūs ir suprantami vertinimo kriterijai. Mokytojo įvertinimas turėtų būti suprastas kiekvienam mokiniui. Liūdna matyti, jog kiek daugiau nei trečdalis (38,4 proc.) mokinių nurodė, jog pamokoje pažymiu yra vertinamos ne tik jų žinios, bet ir elgesys. Kai kurie pedagogai pažangos ir pasiekimų vertinimą supranta kaip vieną iš priemonių padedančią susidoroti su drausmės problemomis, tačiau toks požiūris neatliepia šiuolaikinio ugdymo proceso (Kriščiūnaitė ir Strakšienė, 2014). Tai gali sukelti mokinių pasipiktinimą, kurti nepalankų mokinio ir mokytojo tarpusavio santykį bei neigiamą klasės atmosferą.

4 lentelė. **Mokinių vertinimo kriterijų pamokoje supratimo pasiskirstymas** (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Mokytojas visada paaiškina už ką buvau įvertinta/as	10 (8,5 proc.)	11 (8,6 proc.)	97 (82,9 proc.)
Mokytojas įvardina klaidas, kurias padariau atlikdama/as užduotis	12 (10,3 proc.)	16 (12,1 proc.)	90 (77,6 proc.)
Mokytojas iš anksto praneša apie atsiskaitomus darbus	9 (7,7 proc.)	12 (9,3 proc.)	97 (83 proc.)
Kartais mokytojas parašo pažymį už mano elgesį pamokoje	52 (44,5 proc.)	21 (17,1 proc.)	45 (38,4 proc.)
Mokytojas visada supažindina su vertimo kriterijais	4 (3,4 proc.)	26 (21,4 proc.)	88 (75,2 proc.)

Trečioji grupė teiginių buvo sudaryta norint išsiaiškinti, ar sutampa mokinių savęs vertinimas ir muzikos mokytojo vertinimas muzikos pamokoje (žr. 5 lentelę). Didžiausia dalis respondentų (88,9 proc.) sutiko su teiginiu, jog gaudamas pažymius supranta už ką buvo įvertintas, kas leidžia daryti prielaidą, jog mokytojas aiškiai pristato ir supažindina mokinius su pažangos ir pasiekimų vertinimo kriterijais, mokiniams jie yra aiškūs ir suprantami. 52,2 proc. apklaustųjų mano, jog jų geri įvertinimai yra pelnyti ir nesijaučia vertinami žemesniu balu nei yra verti (68,1 proc.). Ir tik maža dalis respondentų (18 proc.) mano, jog nepelnytai yra vertinami gerais pažymiais. Galbūt todėl, kad mokytojas ne visada vertindamas atsižvelgia į individualią pažangą ar atliktą darbą, bet yra vertinami ir šalutiniai faktoriai tokie kaip simpatijos, asmeninės mokinio savybės ir pan. Analizuojant gautus duomenis galime matyti, jog didžioji dalis mokytojų (73,1 proc.) vertindami mokinių pažangą atsižvelgia į asmenines mokinių pastangas. To pasakoje būtų galima manyti, jog pastebint ir įvertinant asmeninius mokinių pasiekimus, o ne lyginant juos su kitais yra skatinama mokinių motyvacija mokytis. Galima pasidžiaugti, jog mokytojai vertinimo metu išties didelį dėmesį skiria vaiko individualiems gebėjimams ir asmeninei pažangai. Neretai vertinimas yra vienas iš veiksnių, kuris skatina mokinius aktyviai įsitraukti ir dalyvauti pamokoje, todėl daugiau nei pusė (67,3 proc.)

respondentų nurodė, jog pamokoje stengiasi būti aktyvūs tam, kad būtų pastebėti ir įvertinti. Tačiau visgi daugiau nei pusė (57,8 proc.) mokinių mano, jog gabesni vaikai dažnai gauna geresnius pažymius. Tai leidžia daryti prielaidą, kad visgi ne visada vertinimo metu mokytojai atsižvelgia į asmeninę vaiko ūgtį, o neretai pasitaiko, jog mokinių pasiekimai yra lyginami tarpusavyje ar įspraudžiami į bendrus vertinimo rėmus.

5 lentelė. Mokinių nuomonė apie savęs ir muzikos mokytojo vertinimo sutapimą muzikos pamokoje pasiskirstymas (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Gaudama/as pažymius suprantu už ką buvau įvertinta/as	2 (1,7 proc.)	12 (9,4 proc.)	104 (88,9 proc.)
Manau, kad kartais nepelnytai gaunu gerus pažymius	61 (52,2 proc.)	36 (29,8 proc.)	21 (18 proc.)
Vertindamas mokytojas atsižvelgia į mano pastangas	3 (2,6 proc.)	31 (24,3 proc.)	84 (73,1 proc.)
Pamokoje stengiuosi būti aktyvi/us, kad mokytojas pastebėtų ir įvertintų	9 (6 proc.)	31 (26,7 proc.)	78 (67,3 proc.)
Mokytojas dažnai įvertina žemesniu balu, nei esu verta/as	79 (68,1 proc.)	21 (17,2 proc.)	18 (14,7 proc.)
Gabesni vaikai dažnai gauna geresnius pažymius	15 (12 proc.)	36 (30,2 proc.)	67 (57,8 proc.)

Siekiant išsiaiškinti, ar vertinimas turi įtakos mokinių domėjimuisi muzika, buvo sudarytas ketvirtasis teiginių blokas. Iš gautų rezultatų galima matoma, kad didžioji dalis respondentų (68,4 proc.) sutinka, jog geras įvertinimas motyvuoja labiau stengtis ir taip pat didžioji dalis (66,7 proc.) gavę prastą įvertinimą jaučiasi nusivylę (žr. 6 lentelę). Tikėtina tai yra dėl to, jog geras įvertinimas (pažymys, komentaras, pagyrimas ar kt.) skatina mokinius labiau tobulėti ir domėtis muzika, tuo tarpu prastas įvertinimas žlugdo vaikų norą gilinti muzikines žinias. Pedagogai ugdymo procese turėtų atkreipti į tai dėmesį, stengtis pastebėti net ir mažiausią padarytą pažangą bei įvertinti ją, nes tai gali prisidėti prie tolimesnės mokymosi sėkmės. Toliau analizuojant pateiktus duomenis matoma, jog kiek mažiau nei pusė mokinių (45,7 proc.) mokytojo išsakytos kritikos skaudžiai nepriima. Galbūt todėl, kad pedagogai kritiką išsako taktiškai, o mokiniai tai priima kaip galimybę pastebėti savo klaidas ir tobulėti. Tačiau ketvirtadalis mokinių (25 proc.) skaudžiai reaguoja į mokytojo išsakytą kritiką. Viduriniųjų klasių mokiniai išgyvena paauglystės laikotarpį ir į daugelį situacijų žiūri jautriau nei įprastai, todėl pedagogų išsakyta kritika turėtų būti labai korektiška, ne kaip priekaištas, o kaip pagalba ar patarimas. Tyrimo metu buvo siekta išsiaiškinti, kiek kiekvienam mokiniui asmeniškai yra svarbus muzikinis ugdymas. Galima matyti, jog daugiau nei pusė respondentų (54,7 proc.) domisi muzika, nes jiems tai patinka, o ne dėl įvertinimo. Tai kelia prielaidą, jog jie mokosi sau, norėdami įgyti naujų žinių, ar tiesiog mano, jog vertinimas neatliepia jų tikrųjų žinių. Ir visgi maža dalis apklaustųjų (17,9 proc.) domisi muzika siekdami gero įvertinimo.

6 lentelė. **Mokinių nuomonė apie vertinimo įtaką domėjimuisi muzika** (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Geras įvertinimas mane motyvuoja labiau stengtis	14 (11,9 proc.)	24 (19,7 proc.)	80 (68,4 proc.)
Gavusi/ęs prastą įvertinimą jaučiuosi nusivylusi/ęs	19 (16,2 proc.)	21 (17,1 proc.)	78 (66,7 proc.)
Skaudžiai priimu mokytojo išsakytą kritiką	54 (45,7 proc.)	34 (29,3 proc.)	30 (25 proc.)
Muzika domiuosi, nes man tai patinka, o ne dėl vertinimo	21 (17,9 proc.)	32 (27,4 proc.)	65 (54,7 proc.)

Šeštoji grupė teiginių buvo sudaryta siekiant išsiaiškinti kriterijus, pagal kuriuos, mokinių nuomone, yra vertinama moksleivių pažanga ir pasiekimai. Visi esame skirtingi, tad ne visi mokiniai gali džiaugtis puikiais muzikiniais duomenimis ar gera klausa, todėl vertinant muzikinius pasiekimus reiktų atsižvelgti ne tik į šiuos veiksnius, bet ir į kitus kriterijus, padedančius įžvelgti mokinio pažangą ir sėkmę. Apklaustos metu respondentai turėjo įvertinti teiginius, pagal kuriuos, jų nuomone, yra vertinami pasiekimai (žr. 7 lentelę). Tyrimo rezultatai atskleidė, kad tik nedidelė dalis mokinių (23 proc.) mano, jog jų pasiekimai yra lyginami su kitų mokinių pasiekimais. Pedagogai ugdymo procese turėtų vengti to, kadangi kiekvienas mokinytis yra individualus ir turintis savo asmeninius gebėjimus. Kaip vienas iš ugdymo tikslų yra išskiriamas mokinio asmeninės pažangos stebėjimas ir įvertinimas nelyginant jo su kitais, tačiau lyginant mokinio asmeninius ir ankstesnius pasiekimus. Tikriausiai dėl to beveik pusė apklaustųjų (47 proc.) nurodė, jog vienas iš kriterijų, pagal kuriuos yra vertinami, tai jų dabartiniu pasiekimų lyginimas su ankstesniais ir didžioji dalis respondentų (70 proc.) sutinka, kad muzikinio ugdymo procese yra vertinamos jų asmeninės pastangos. Stebint mokinio asmeninę pažangą galima padėti atsiskleisti tam, ką mokinytis moka geriausiai bei pastebėti spragas ir stengtis jas pašalinti. 72,6 proc. mokinių mano, kad mokytojas vertindamas pasiekimus muzikos pamokoje atkreipia dėmesį į savarankiškai atliktas užduotis, o didžiausia dalis respondentų (82 proc.) sutiko su teiginiu, kad vertinimo metu yra atsižvelgiama į aktyvų dalyvavimą pamokoje. Tai leidžia manyti, jog vertinimas skatina mokinius įsitraukti į pamoką, labiau įsigilinti į mokomą medžiagą ir motyvuoja jų aktyvų dalyvavimą pamokoje. Daugiau nei pusė (58,2 proc.) respondentų mano, jog vertinimui turi įtakos atlikti namų darbai, bei nemaža dalis (41,9 proc.) apklaustųjų sutinka, jog vertinimo metu mokytojas atsižvelgia į jų kultūrinę veiklą ne pamokų metu.

7 lentelė. **Mokinių požiūris į aspektus, kuriuos mokytojai išskiria vertindami pasiekimus muzikos pamokoje** (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Lygina tavo pasiekimus su kitų mokinių pasiekimais	58 (49,6 proc.)	33 (27,4 proc.)	27 (23 proc.)
Lygina tavo dabartinius pasiekimus su ankstesniais	27 (23 proc.)	36 (30 proc.)	55 (47 proc.)
Vertina tavo asmenines pastangas	6 (5,2 proc.)	30 (24,8 proc.)	82 (70 proc.)
Kreipia dėmesį į savarankiškai atliktas užduotis	7 (6 proc.)	26 (21,4 proc.)	85 (72,6 proc.)
Atsižvelgia į tavo aktyvų dalyvavimą pamokoje	2 (1,7 proc.)	20 (16,3 proc.)	96 (82 proc.)
Atsižvelgia į atliktus namų darbus	21 (17,1 proc.)	29 (24,7 proc.)	68 (58,2 proc.)
Atsižvelgia į kultūrinę veiklą ne pamokų metu	22 (18,8 proc.)	46 (39,3 proc.)	50 (41,9 proc.)

Anketine apklausa buvo stengtasi išsiaiškinti, mokinių nuomone, labiausiai patinkančias veiklos formas, taikomas muzikos pamokoje. 8 lentelėje pateikta informacija iliustruoja, kad mokiniams labiausiai patinkanti muzikinė veikla yra muzikos klausymasis (81,9 proc.). Tai viena iš populiariausių žmonių sąlyčio su muzika formų. Muzikos klausymosi metu mokiniai gali įsijausti bei patirti daug įvairių emocijų ir išgyvenimų. Muzika dažniausiai stengiamasi perteikti tam tikrą temą, ar mintį, o mokinių užduotimi tampa į ją įsiklausyti, išgirsti ir suprasti. Antra, viena iš labiausiai patinkančių muzikinių veiklų – dainavimas (71,5 proc.). Dainavimas yra viena iš sudedamųjų muzikinio ugdymo proceso dalių. Tai neįpareigojanti veikla, kuri įgalina mokinius atsiskleisti iš meniškiosios pusės. Dainavimas suteikia galimybes mokiniams susipažinti su įvairiais muzikiniais žanrais ir stiliais, perteikti muzika savo emocijas, bei pajauti muziką taip, kaip ją supranta. Kaip galime matyti, toliau pagal patinkamumą seka šios muzikinės veiklos: grojimas (62,1 proc.), ritmika (49,1 proc.) ir mažiausiai mokinių mėgstama muzikinė veikla – teorinės muzikos žinios (37,1 proc.). Muzikos teorijos mokymasis gali iš mokinių pareikalauti daugiau pastangų ir papildomo laiko darbo namuose, todėl tikriausiai dėl to respondentai įvardijo šią veiklą kaip mažiausiai patinkančią (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. **Mokinių nuomonės apie labiausiai muzikos pamokoje patinkančias veiklas pasiskirstymas** (N = 118)

Teiginiai	Nesutinka	Nežino	Sutinka
Dainavimas	19 (16,4 proc.)	16 (12,1 proc.)	83 (71,5 proc.)
Muzikos klausymas	12 (10,3 proc.)	11 (7,8 proc.)	95 (81,9 proc.)
Grojimas	17 (14,6 proc.)	29 (23,3proc.)	72 (62,1 proc.)
Ritmika	35 (29,3 proc.)	26 (21,6 proc.)	58 (49,1 proc.)
Teorinės muzikos žinios	53 (44,9 proc.)	22 (18 proc.)	43 (37,1 proc.)

Ištyrus labiausiai mokiniams patinkančias veiklos formas taikomas muzikos pamokoje, taip pat buvo įdomu sužinoti ir jų nuomonę, kaip dažnai pamokoje mokytojas vertina šias veiksenas (žr. 9

lentele). Analizuojant mokinių atsakymus, galima matyti, jog pirmoje vietoje, kaip dažniausiai vertinamą muzikinę veiklą, mokiniai įvardijo dainavimą (78,3 proc.). Toliau pagal vertinimo dažnumą seka teorinės muzikos žinios (68,1 proc.) ir grojimas (65,5 proc.). Kaip šiek tiek rečiau, mokinių nuomone, vertinamą muzikę veiklą pamokoje respondentai įvardijo muzikos klausymąsi (46,6 proc.) ir kaip rečiausiai, pasak respondentų, vertinama muzikinė veikla pamokoje liko ritmika (38,8 proc.). Pagal gautus tyrimo duomenis matoma, kad mokiniai ne visada būna vertinami už jiems labiausiai patinkančias veiksenas muzikos pamokoje ir galima kelti prielaidą, kad tai gali tapti vienas iš neigiamų aspektų, kuris slopina mokinių motyvaciją. Siekdami aukščiausių rezultatų, akivaizdu, jog mokiniai norėtų, kad muzikos pamokos metu būtų vertinamos tos muzikinės veiksenos, kurios jiems geriausiai sekasi ir labiausiai patinka. Taigi, organizuojant muzikinį ugdymą bei vertinant muzikinius pasiekimus reikėtų vengti vienpusiškumo (kuomet vertinamos tos pačios muzikinės veiksenos), o siekiamybe turėtų tapti, kad kiekvienas moksleivis turėtų galimybę save išreikšti kuo įvairesnėmis muzikinėmis veiklomis ir už jas būtų įvertintas.

9 lentelė. **Dažniausiai vertinamų muzikų veiksėnų pasiskirstymas** (N = 118)

Teiginiai	Retai	Nežino	Dažnai
Dainavimas	21 (17,4 proc.)	5 (4,3 proc.)	92 (78,3 proc.)
Muzikos klausymas	43 (36,2 proc.)	20 (17,2 proc.)	55 (46,6 proc.)
Grojimas	22 (18,1 proc.)	19 (16,4 proc.)	77 (65,5 proc.)
Ritmika	29 (24,1 proc.)	43 (37,1 proc.)	46 (38,8 proc.)
Teorinės muzikos žinios	16 (13,8 proc.)	21 (18,1 proc.)	81 (68,1 proc.)

Devintoji grupė teiginių buvo sudaryta norint iširti, kaip respondentai jaučiasi vertinimo metu muzikos pamokoje. Mokinių savijauta mokykloje ir pamokų metu yra pakankamai svarbus veiksnys, kadangi nuo jos priklauso noras eiti į mokyklą, mokytis, siekti gerų įvertinimų, taipogi, santykiai su klasės draugais bei mokytojais. Kaip galime matyti, žemiau pateiktoje 10 lentelėje, didžiąjai daliai mokinių (62,2 proc.), vertinimas yra kaip skatinamoji priemonė būti aktyvesniu muzikos pamokoje. Tai reiškia, kad mokinys, norintis būti įvertintas pamokoje bus aktyvesnis – t.y. intensyviau atsakinės į mokytojos pateiktus klausimus, stengsis efektingai atlikti paskirtas užduotis, labiau susikoncentruos pamokos metu. Taip pat didžioji dalis apklaustųjų (63,5 proc.) sutinka, jog vertinimas pamokoje skatina stengtis (žr. 9 lentelę). Tokie tyrimo rezultatai suponuoja prielaidą, kad mokinys žinodamas, jog bus vertinamas – labiau stengsis, o jei žinos, kad pamokų metu vertinamas nebus – įdės mažiau pastangų. Tačiau ne vertinimas turėtų skatinti stengtis, o noras įgyti naujų žinių. Taip pat respondentų buvo pasiteirauta, galbūt muzikos pamokoje derėtų vengti vertinimo. Didžiąjai daliai apklaustųjų (48,3 proc.) vertinimas atrodo reikalingas muzikos pamokoje, tačiau nedidelė dalis moksleivių (21

proc.) visgi pritarė teiginiui, jog muzikos pamokoje derėtų vengti vertinimo. Galbūt taip yra dėl to, kad dalis mokinių mokosi dėl savęs, t.y. nori įgyti naujų žinių, o kita dalis – mokosi dėl gero įvertinimo. Likę 30,7 proc. nežino kaip norėtų būti vertinami ir tai leidžia manyti, jog vertinimas didelės reikšmės jiems neturi. Respondentų nuomonės pasidalino maždaug po lygiai paklausus, ar norėtų, kad muzikos pamokoje būtų vertinama kiekviena muzikinė veikseną atskirai. Pritarė 24,4 proc., nepritarė 30,4 proc. ir didžioji dalis (45,2 proc.) apklaustųjų neturėjo nuomonės šiuo klausimu. Pastebėta, ir tai, kad dauguma mokinių (73,9 proc.) sutinka su mokytojo įvertinimu ir muzikos pamokoje jaučiasi vertinami teisingai (77,4 proc.), todėl galima daryti prielaidą, kad, mokinių nuomone, vertinimas puikiai atliepia jų žinias ir mokėjimus. Neabejotinai, stiprus veiksnys lemiantis mokinių pastangas yra motyvacija. 10 lentelėje pateikti duomenys rodo, kad beveik pusė respondentų (47,9 proc.) nurodė, jog žemas įvertinimas mažina jų motyvaciją mokytis.

10 lentelė. **Mokinių savijauta vertinimo metu muzikos pamokoje** (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Vertinimas mane skatina būti aktyvesne/iu muzikos pamokoje	22 (18,3 proc.)	24 (19,1 proc.)	72 (62,6 proc.)
Vertinimas muzikos pamokoje skatina stengtis	20 (16,5 proc.)	24 (20 proc.)	74 (63,5 proc.)
Vertinimas muzikos pamokoje skatina daugiau domėtis muzika	27 (22,6 proc.)	35 (29,6 proc.)	56 (47,8 proc.)
Muzikos pamokoje derėtų vengti vertinimo	57 (48,3 proc.)	36 (30,7 proc.)	25 (21 proc.)
Norėčiau, kad muzikos pamokoje būtų vertinama kiekviena muzikinė veikseną atskirai	36 (30,4 proc.)	53 (45,2 proc.)	29 (24,4 proc.)
Dažniausiai sutinku su mokytojo įvertinimu	7 (5,2 proc.)	25 (20,9 proc.)	86 (73,9 proc.)
Muzikos pamokoje jaučiuosi vertinama/as teisingai	6 (4,3 proc.)	22 (18,3 proc.)	90 (77,4 proc.)
Žemas įvertinimas mažina motyvaciją	33 (27,8 proc.)	29 (24,3 proc.)	56 (47,9 proc.)

Tyrimo metu buvo pasidomėta apie vertinimo svarbą kiekvienam mokiniui asmeniškai. Žemiau pateikti duomenys rodo (žr. 11 lentelę), kad daugiau nei pusei (60 proc.) respondentų vertinimas neturi didelės reikšmės, kadangi jie nurodė, jog mokosi dėl savęs, o ne dėl įvertinimo. Galbūt taip yra dėl to, kad mokiniai mokosi sau, norėdami įgyti naujų žinių ar gilinti jau turimas, o galbūt mano, jog vertinimas neatliepia jų tikrųjų žinių. Ir tik nedidelė dalis respondentų (17,4 proc.) nurodė, kad mokosi dėl gero įvertinimo. Tyrimo duomenys rodo, jog nemaža dalis mokinių gero įvertinimo siekia norėdami nenuvilti savo tėvų. Pakankamai daug, 43,5 proc. respondentų nurodė, jog įvertinimas yra svarbesnis jų tėvams nei jiems patiems. Nenuostabu, kad tėvai domisi, kaip jų vaikams sekasi mokslai, tačiau ne visais atvejais vertinimas atspindi realias mokinio žinias. Tėvai turėtų domėtis ne tik mokinių įvertinimais, bet taip pat ir jų savijauta mokykloje, padėti spręsti iškilusias problemas, daugiau komunikuoti su mokytojais, specialistais ir kita mokyklos bendruomene. Tyrimo metu paaiškėjo, jog daugiau nei ketvirtadalis respondentų (30,4 proc.) siekia tam tikro įvertinimo

lygiuodamiesi į klasės draugus, kas gali paskatinti tarpusavio konkurenciją. Nuolat lygiuojantis į kažką, ar konkuruojant tarpusavy klasėje gali įsivyrėti neigiama atmosfera, suprastėti santykiai su klasės draugais. Tačiau didžioji dalis respondentų (45,3 proc.) nurodė, kad į klasės draugus nesilygiuoja. Smagu, kad mokiniai kreipia dėmesį ir stengiasi pagerinti savo asmeninius pasiekimus, o ne lygina juos su klasės draugų pasiekimais. Tačiau visgi didžiausia dalis apklaustųjų sutiko su teiginiu, kad mokosi dėl gero įvertinimo (61,7 proc.). Galima pasidžiaugti, kad didelė dalis mokinių atsakingai žiūri į muzikinio ugdymo procesą ir yra suinteresuoti stengtis dėl gero įvertinimo, tačiau nereikėtų pamiršti, kad įvertinimas yra tik priemonė tikslui pasiekti, o prastas pažymys nėra nesėkmė. Tai viena iš ugdymo proceso dalių, kuri leidžia atkreipti dėmesį į savo klaidas ir jas tobulinti, kad ugdymo procese nebūtų palikta spragų (žr. 11 lentelę).

11 lentelė. **Vertinimo svarba muzikos pamokoje** (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Mokausi dėl savęs, o ne dėl įvertinimo	21 (17,4 proc.)	27 (22,6 proc.)	70 (60 proc.)
Mano įvertinimas yra svarbesnis mano tėvams	40 (33,9 proc.)	27 (22,6 proc.)	51 (43,5 proc.)
Noriu lygiuotis į klasės draugus	53 (45,3 proc.)	29 (24,3 proc.)	36 (30,4 proc.)
Mokausi dėl gero įvertinimo	22 (18,3 proc.)	24 (20 proc.)	72 (61,7 proc.)

Vienuoliktoji grupė teiginių sudarė galimybę įvertinti mokinių nuomonę apie muzikos pamokas. 12 lentelėje pateikta informacija rodo, kad didžiausia dalis respondentų (61 proc.) sutiko su teiginiu, jog muzikos pamokos jiems labai įdomios. Tokią mokinių nuomonę gali įtakoti įvairios prielaidos: klasėje yra daug šiuolaikiškų priemonių, kurios praturtina muzikos pamoką, mokytojas geba įtraukti ir sudominti vaikus, pamokos metu kompleksiskai taikomos įvairios muzikinės veiklos ir pan. Įdomu tai, jog nors ir didžioji dalis mokinių nurodė, kad muzikos pamokos labai įdomios, tačiau daugiau nei pusė apklaustųjų (57,4 proc.) teigia, jog kartais būna sunku sulaukti pamokos pabaigos (žr. 12 lentelę). Tai lyg ir prieštarauja pirmajam teiginiui, kadangi tai leidžia manyti, jog mokiniams pamoka dėl tam tikrų priežasčių prailgsta. Galbūt todėl, kad mokiniai tiesiog nėra suinteresuoti gilinti muzikos dalyko žinias, o galbūt todėl, kad mokytojas veddamas pamoką neatsižvelgia į mokinių poreikius ir nesistengia prie jų prisitaikyti, t.y. tiesiog dirba pagal numatytą programą. Taip pat daugiau nei pusė respondentų (51,7 proc.) nurodė, jog kartais pabosta ilgai trunkanti ta pati veikla pamokoje. Tai taip pat gali būti priežastis, kodėl mokiniai ganėtinai dažnai laukia pamokos pabaigos. Muzikinis ugdymas apjungia įvairias, skirtingas veiksenas – dainavimą, grojimą, muzikos klausymąsi, ritmiką, teorines žinias, tad visos šios dalys turėtų būti kompleksiskai vykdomos pamokoje. Galime matyti, kad 40 proc. apklaustųjų muzikos pamokos metu mėgsta gilinti teorines muzikos žinias, beveik tokia pati dalis apklaustųjų (39,2 proc.) teorinių muzikos žinių pamokos metu

gilinti nemėgsta. Tada jei pamokoje vaikams ne itin patinkanti veikla trunka per ilgai, natūralu, kad mokiniams tampa sunku sulaukti pamokos pabaigos. Taip pat daugiausiai respondentų (59,1 proc.) pritarė teiginiui, kad smagiausia, kai pamokos metu mokytojas tiesiog leidžia žiūrėti *Youtub*’o vaizdus. Nenuostabu, kad šiuolaikiniais paaugliams, kurie dabar itin daug laiko praleidžia internetinėje erdvėje, *youtub*’o žiūrėjimas pamokos metu tampa labai patrauklia veikla. Šiame kanale tikrai galima rasti daug aktualios informacijos susijusios su pamokos tema, tačiau tai turi būti tikslingai parinkta medžiaga, o ne tiesiog žiūrėjimas dėl žiūrėjimo.

12 lentelė. **Muzikos pamokos veiksenų prioritetinis pasiskirstymas mokinių požiūriu** (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Muzikos pamokos man labai įdomios	18 (14,7 proc.)	29 (24,3 proc.)	77 (61 proc.)
Kartais būna sunku sulaukti pamokos pabaigos	31 (26,1 proc.)	20 (16,5 proc.)	67 (57,4 proc.)
Man patinka gilinti teorines muzikos žinias	46 (39,2 proc.)	25 (20,8 proc.)	47 (40 proc.)
Kartais pabosta ilgai trunkanti ta pati veikla pamokoje	24 (20,2 proc.)	33 (28,1 proc.)	61 (51,7 proc.)
Smagiausia, kai muzikos pamokos metu mokytojas tiesiog leidžia žiūrėti <i>youtub</i> ’e vaizdus	27 (22,6 proc.)	22 (18,3 proc.)	69 (59,1 proc.)

Paskutinė grupė teiginių buvo sudaryta norint išsiaiškinti, kokia mokinių nuomonė apie jų muzikos mokytoją (žr. 13 lentelę). Mokinių norui muzikuoti, domėtis muzika, lankyti muzikos pamokas bei siekti gerų įvertinimų, neabejotinai, didelę reikšmę turi muzikos mokytojas. Atliktas tyrimas atskleidė, kad beveik trečdalis (30,5 proc.) apklaustųjų lygiuojasi į savo muzikos mokytoją. Tai leidžia manyti, jog šiai daliai mokinių muzikos mokytojas yra autoritetas, tad pedagogas suprasdamas šią atsakomybę, turėtų visuomet stengtis vaikams rodyti patį tinkamiausią pavyzdį. 29,5 proc. respondentų nurodė, jog į muzikos mokytoją nesilygiuoja, o 40 proc. apklaustųjų nuomonės šiuo klausimu neturi. Smagu, kad net 64,3 proc. respondentų su džiaugsmu dalyvauja muzikos pamokose. Galbūt taip yra dėl to, jog daugiau nei pusė moksleivių (58,8 proc.) nurodė, jog mokytojas juos įkvepia dar daugiau domėtis muzika. Muzikos mokytojo asmeninės savybės, gebėjimas prisitaikyti prie šiuolaikiško ugdymo proceso, įdomus mokomosios medžiagos pateikimas prisideda prie mokinių motyvacijos domėtis muzika. Tyrimo rezultatai atskleidė dar vieną aspektą, kurį įvardino mokiniai – muzikos mokytojo nuotaikos pamokoje svarbą. Paaiškėjo, kad 62,2 proc. respondentų mano, kad jų muzikos mokytojas visada geros nuotaikos. Gera mokytojo nuotaika prisideda prie teigiamos pamokos atmosferos kūrimo, tikėtina, kad tada mokiniai pamokoje jaučiasi laisvesni ir atsipalaidavę. Tačiau kiek mažiau nei pusė respondentų – 45,6 proc. nurodė, kad muzikos mokytojas visgi kartais būna piktas. Didžiausia dalis apklaustųjų (72,2 proc.) sutiko su teiginiu, kad muzikos mokytojas moka sudominti ir tai leidžia manyti, jog mokiniai pamokų metu įsisavins daugiau informacijos, kadangi

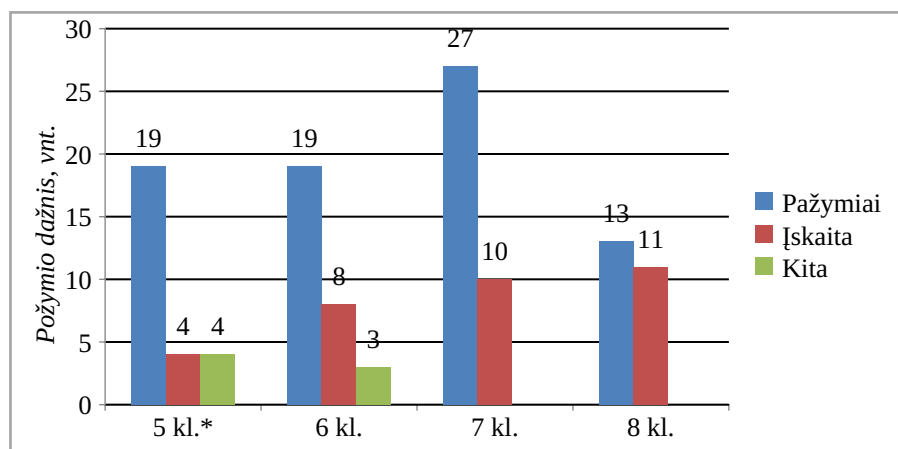
visuomet tai, kas įdomu yra klausoma atidžiau. Tačiau taip pat beveik pusė (46,9 proc.) respondentų norėtų, kad muzikos mokytojas pamokas vestų šiuolaikiškiau. Norint, kad mokiniai kuo aktyviau įsitrauktų į muzikinio ugdymo procesą itin svarbu prisitaikyti prie šiuolaikinių vaikų ir jų poreikių. Neretai nebetinka nusistovėję, taikyti metai iš metų, ugdymo modeliai, kadangi jie nebeatliepia šiuolaikinių vaikų poreikių. Besikeičiantis vaikams, kartu turi keistis ir mokytojai.

13 lentelė. **Mokinių nuomonės apie muzikos mokytoją pasiskirstymas** (N = 118)

Teiginiai	Ne	Nežino	Taip
Aš lygiuojuosi į savo muzikos mokytoją	35 (29,5 proc.)	47 (40 proc.)	36 (30,5 proc.)
Su džiaugsmu dalyvauju muzikos pamokose	11 (8,7 proc.)	32 (27 proc.)	75 (64,3 proc.)
Mokytojas įkvepia dar daugiau domėtis muzika	19 (15,8 proc.)	31 (25,4 proc.)	68 (58,8 proc.)
Mano muzikos mokytojas visada geros nuotaikos	18 (15 proc.)	28 (22,8 proc.)	72 (62,2 proc.)
Mano muzikos mokytojas kartais būna piktas	35 (29,8 proc.)	30 (24,6 proc.)	53 (45,6 proc.)
Mano muzikos mokytojas moka sudominti	12 (9,5 proc.)	22 (18,3 proc.)	84 (72,2 proc.)
Norėčiau, kad muzikos mokytojas pamokas vestų šiuolaikiškiau	24 (20 proc.)	39 (33,1 proc.)	55 (46,9 proc.)

Apdorojus moksleivių tyrimo duomenis, buvo siekiama išsiaiškinti kuo daugiau priežasčių, galinčių lemti tiriamųjų požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų muzikos pamokose. Buvo siekta surasti ir išryškinti kai kuriuose demografinius kintamuosius (lytis, klasė, mokymosi rezultatai ir pan.) galinčius paaiškinti moksleivių požiūrio ypatumus ir specifiką. Demografinių kintamųjų įtaka buvo tikrinama taikant Pirsono (*Chi* kvadrato) kriterijų, pasirinkus ($p \leq 0,05$) reikšmingumo slenkstį, t.y. skirtumai buvo įvertinti statistinės paklaidos tikimybe ir traktuotini kaip statistiškai reikšmingi, kai $p \leq 0,05$.

Tyrimas parodė, kad mokiniai kurie mokosi penktoje klasėje, lyginant su vyresniųjų klasių mokiniais, mano, jog muzikos pamoka turėtų būti vertinama kitais būdais, t.y. ne pažymiu ar įskaita (požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,04$). Tai būtų galima paaiškinti tuo, kad penktokai mokykloje patiria adaptacinį laikotarpį, kuomet pereina iš pradinio ugdymo į pagrindinį. Pasikeičia mokymosi aplinka, nauji mokytojai ir skirtingi jų reikalavimai, padidėjusi mokomojo dalyko turinio apimtis, kartais mokiniai sunkiai prisitaiko prie pasikeitusios aplinkos. Taip pat pakinta ir vertinimo sistema, t.y. nuo neformalaus vertinimo pereinama prie formalaus. Mokiniais nėra aiškūs naujieji vertinimo kriterijai ir tai gali kelti papildomą stresą, galbūt todėl jiems priimtinesnis kitas vertinimo būdas nei pažymys ar įskaita (žr. 4 pav.).

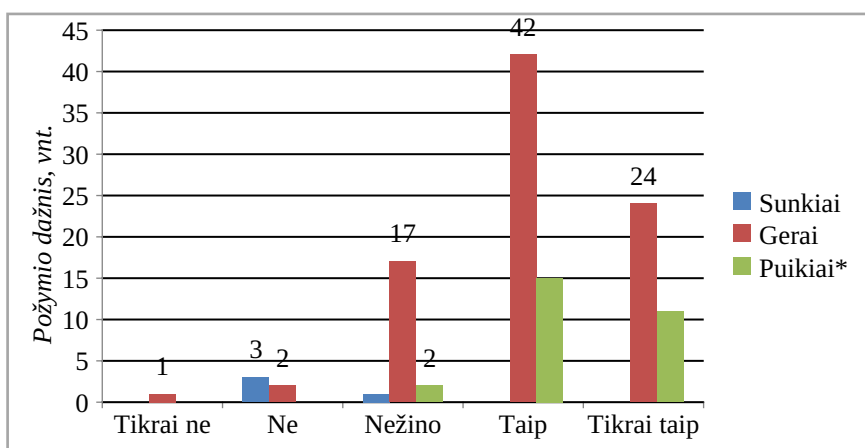

* požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,04$

4 pav. Pasiskirstymas pagal nuomonę, kaip turėtų būti vertinama muzikos pamoka.

Respondentų atsakymai klasės kurioje mokosi apsektu (N=118)

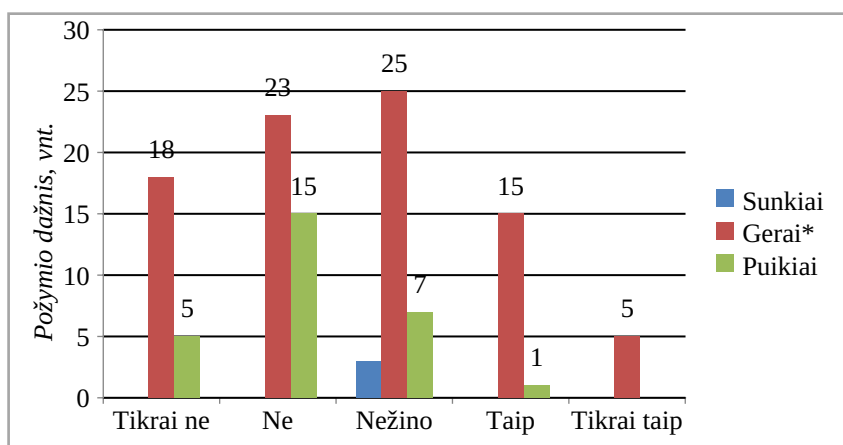
Analizuojant tyrimo duomenis buvo pastebėta, kad stropiau besimokantys moksleiviai geriau jaučiasi mokykloje (apie tai liudija statistiškai reikšmingi skirtumai $p=0,003$). Tai būtų galima paaiškinti tuo, kad dėl gero mokymosi mokiniai yra dažniau pastebimi pamokoje, mokytojas juos dažniau pagiria, atkreipia į juos dėmesį, įvertina. Tai sukuria abipusį teigiamą ryšį tarp mokytojo ir mokinio. Tuo tarpu prasčiau besimokantys mokiniai gauna daugiau pastabų mokytojo atžvilgiu, jie gali jaustis nepastebėti, neįvertinti ir tai dar labiau slopina mokymosi motyvaciją bei kuria priešingą santykį su mokytoju. Būtent dėl tokių priežasčių geriau besimokantys moksleiviai mokykloje jaučiasi geriau, o prasčiau besimokantys kartais net vengia eiti į mokyklą (žr. 5 pav.).

* požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,003$

5 pav. Aš gerai jaučiuosi mokykloje. Respondentų pasiskirstymas mokymosi sėkmingumo aspektu (N =118)

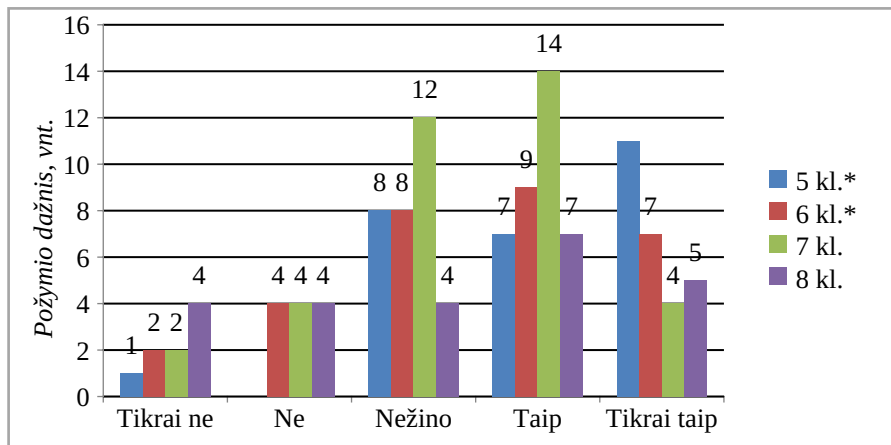
Analizuojant gautus duomenis buvo rasti statistiškai reikšmingi skirtumai vertinant demografinio kintamojo „mokymosi sėkmė“ su teiginiu „Manau, kad kartais nepelnytai gaunu gerus pažymius“ rezultatus ($p=0,032$). Geriau besimokantys moksleiviai labiau nei kiti mokiniai pritaria šiam teiginiui. Galima manyti, kad mokytojas skatindamas mokinių motyvaciją siekti aukštesnių rezultatų kartais geriau besimokantį mokinį pamokos metu įvertina aukštesniu balu. Labai svarbu pamokos metu pastebėti ir įvertinti kiekvieno mokinio asmenines pastangas nepriklausomai nuo jo bendro mokymosi lygio. Geras įvertinimas mokiniui gali būti stiprus stimulas siekti žinių ir paskata mokytis bei tobulėti (žr. 6 pav.).

* požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,032$

6 pav. Pasiskirstymas pagal teiginio „Manau, kad kartais nepelnytai gaunu gerus pažymius“ vertinimą pagal mokymosi sėkmingumą (N =118)

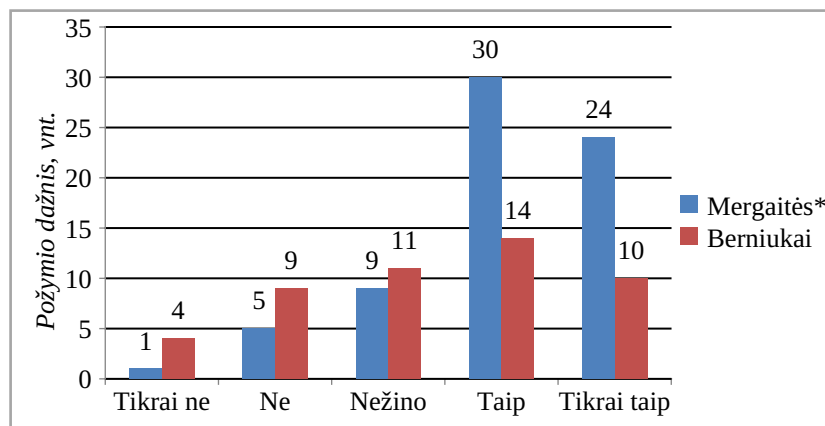
Analizuojant demografinių duomenų reikšmingumą amžiaus aspektu, pastebėta kad žemesnių klasių mokiniai labiau muzika domisi dėl to, kad jiems patinka, o ne dėl įvertinimo ($p=0,023$). Tokie rezultatai suponuoja mintį, kad 5 kl. mokinių stipresnį domėjimąsi muzika gali nulemti keli veiksniai: mokytojas geba sudominti ir įtraukti į mokymosi procesą, pamokos metu kompleksiskai taikomos įvairios muzikinės veiksenos kurios pamoką padaro spalvingesnę, klasėje gausu įvairių priemonių, kurios praturtina pamoką, teigiama atmosfera pamokos metu ir pan. (žr. 7 pav.)

* požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,023$

7 pav. Muzika domiuosi, nes man tai patinka, o ne dėl vertinimo. Respondentų pasiskirstymas klasės kurioje mokosi aspektu (N =118)

Ištyrus visus demografinius kintamuosius paaiškėjo, kad respondentų požiūriui poveikį daro lytis – t. y. mergaitės gavusios prastą įvertinimą jaučiasi labiau nusivylusios negu berniukai ($p=0,002$). Galbūt taip yra dėl to, kad mergaitės yra jautresnės, skaudžiau reaguoja į mokytojo išsakytą kritiką ar prastą įvertinimą, bei siekia aukštesnių rezultatų. Tačiau vertinimas skirtas pabrėžti tai, kas jau išmokta ir leidžia pamatyti tai, kur dar galima /reikia tobulėti. Žinant savo spragas galima jas ištaisyti ir tokiu būdu mokymosi procese augti (žr. 8 pav.).

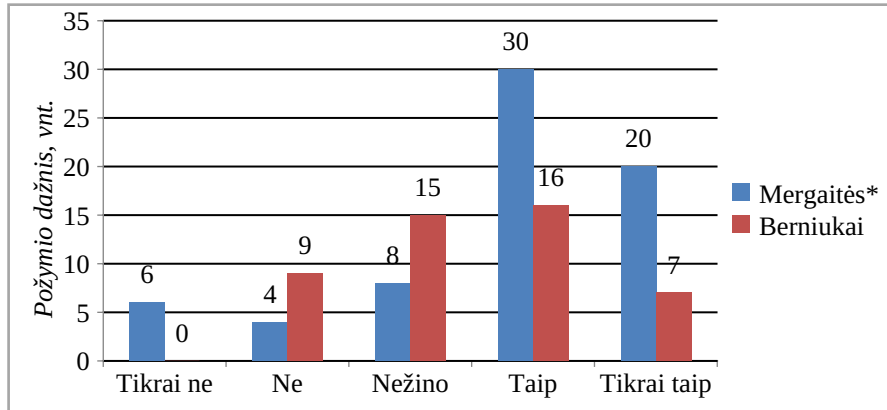

* požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,002$

8 pav. Gavusi/ęs prastą įvertinimą jaučiuosi nusivylusi/ęs. Respondentų pasiskirstymas lyties aspektu (N =118)

Tyrimo metu buvo rasta ir daugiau statistiškai reikšmingų skirtumų vertinant lyties ir teiginių sąsajas. Paaiškėjo, kad mergaitės, skirtingai nei berniukai pritaria teiginiui „Vertinimas muzikos

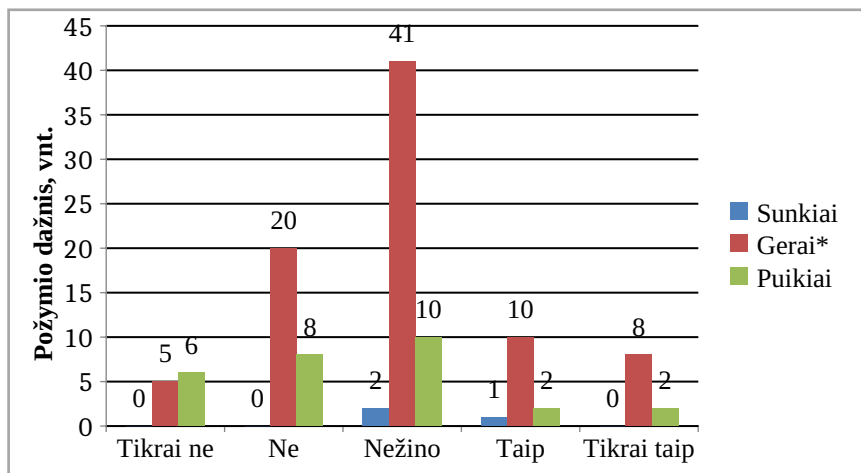
pamokoje skatina stengtis“ ($p=0,022$). Galbūt taip yra dėl to, kad mergaitės yra stropesnės, siekdamos būti pastebėtos ir įvertintos jos aktyviau dalyvauja pamokoje, atsakingiau atlieka paskirtas užduotis (žr. 9 pav.).

* požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,022$

9 pav. Vertinimas muzikos pamokoje skatina stengtis. Respondentų atsakymai lyties aspektu (N =118)

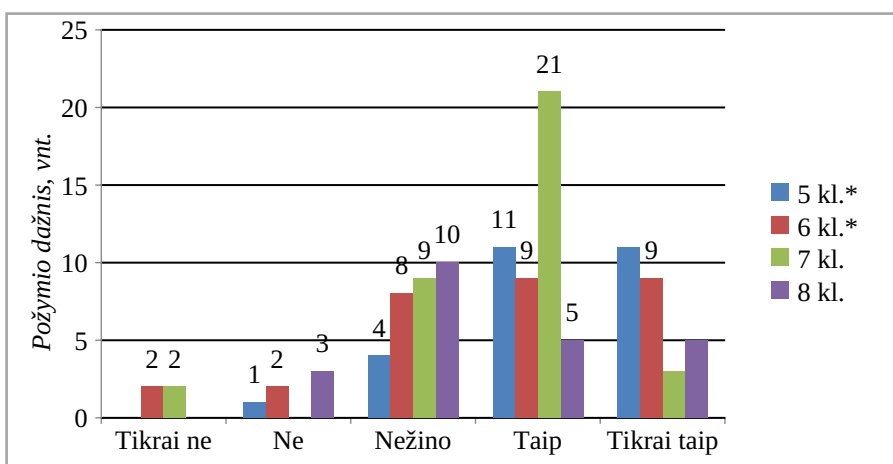
Tyrimas atskleidė, kad gerai besimokantiems mokiniams vertinimas neturi didelės įtakos ir tai leidžia daryti prielaidą, kad mokiniai, kuriems mokytis sekasi gerai mokosi dėl žinių, o ne dėl įvertinimo ($p=0,023$). Vertinimą jie priima kaip vieną iš sudedamųjų ugdymo proceso dalių per daug jo nesureikšmindami. Galima manyti, kad respondentams yra svarbus pats mokymosi procesas ir įgytos žinios, o vertinimas tik akcentuoja stipriąsias mokinio puses ir leidžia pastebėti spragas, į kurias reikia atkreipti dėmesį (žr. 10 pav.).

* požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,023$

10 pav. Vertinimo įtaka. Respondentų atsakymai mokymosi sėkmingumo aspektu (N =118)

Analizuojant demografinių duomenų įtaką atsakymams buvo pastebėta, kad 7 klasės mokiniai su didesniu džiaugsmu dalyvauja muzikos pamokoje lyginant su kitų klasių mokiniais ($p=0,004$). Prie mokinių teigiamos emocijos sukūrimo pamokoje didele dalimi prisideda mokytojas. Mokytojas – tai pavyzdys mokiniams, todėl gera mokytojo nuotaika, gebėjimas sudominti ir šiuolaikiškai pateikti mokomąją medžiagą, santykis su mokiniais turi daug įtakos mokinių savijautai muzikos pamokos metu (žr. 11 pav.)

* požymio reikšmingumo lygmuo $p=0,004$

11 pav. Su džiaugsmu dalyvauju muzikos pamokose. Respondentų atsakymai klasės, kurioje mokosi aspektu (N =118)

Apibendrinant atlikto empirinio tyrimo gautus rezultatus galima teigti, kad pažangos ir pasiekimų vertinimas svarbus veiksnys tiek mokytojams tiek mokiniams, todėl siekiant sklandaus vertinimo proceso, vertinant mokinių pasiekimus turi būti aiškiai pristatomi kriterijai pagal kuriuos bus vertinami mokinių pasiekimai. Mokytojai dažniausiai renkasi vertinimą pažymiu, nes pastarasis suteikia žinių apie mokinių mokymosi lygį. Mokiniai taip pat sutinka, jog būtų teisinga muzikines žinias vertinti pažymiu, kadangi toks vertinimo būdas priimamas kaip mokymosi paskata ir motyvacija būti aktyvesniems pamokoje, tačiau mokiniai turėtų mokytis ne dėl įvertinimo o dėl noro įgyti naujų žinių. Vertinant mokinių pasiekimus labai svarbu atsižvelgti į individualią kiekvieno vaiko padarytą pažangą. Vertinimas neturėtų būti šališkas, o pažymys netapti drausmės priemone, kadangi tai gali įtakoti blogus mokytojų ir mokinių tarpusavio santykius bei mokinių domėjimąsi muzika. Vertinimas yra vienas iš veiksnių įtakojantis mokinių savijautą mokykloje, norą dalyvauti pamokose ir santykį su pedagogais.

IŠVADOS

1. Pažangos ir pasiekimų vertinimas – neatsiejama ugdymo proceso dalis, suprantama kaip pastovus informacijos rinkimas, kaupimas ir apibendrinimas apie mokinių mokymosi pasiekimus. Dabartiniame ugdymo kontekste jis siejamas su pagalba mokiniui atrandant jo stipriąsias ir silpnąsias sritis, jų tobulinimą, kompetencijų ugdymą, mokymosi bei ugdymo kokybės gerinimą. Vertinant mokinių ugdymo pasiekimus, reikšmingas ne tik žinių bei gebėjimų įvertinimas, bet ir individualios pažangos pastebėjimas bei skatinimas siekti aukštesnių rezultatų. Siekiant kiekvieno vaiko individualios asmenybės ūgties, pirmiausia, turi būti pasirenkama teisinga vertinimo forma. Vertinimas, visų pirma – tai pagalba mokiniui. Stebima ir akcentuojama asmeninė mokinio pažanga, lyginant dabartinius ir ankstesnius pasiekimus. Vertinimas turėtų skatinti mokymosi motyvaciją.
2. Pagrindiniai susitarimai ir rekomendacijos, kaip turėtų būti vertinama meninio ugdymo sritis, pateikiami Priešmokyklinio, pradinio pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose meniniam ugdymui (2022), kuriose akcentuojami būtent meno dalykų vertinimo ypatumai (taip pat ir muzikos). Muzika, tai viena iš meninio ugdymo disciplinų. Muzikiniame ugdyme taikomas formalusis ir neformalusis vertinimo būdas. Neformalusis vertinimas ugdymo procese vyksta nuolatos: stebint, susidarant nuomonę, bendraujant, diskutuojant, jaučiant mokinių reakciją, grįžtamąjį ryšį. Tuo tarpu formalusis vertinimo būdas yra efektyvus tuomet, kai jis sutampa su pačių mokinių savęs vertinimu. Skirtingų vertinimo būdų taikymas muzikos pamokoje turėtų padėti visapusiškai ugdyti mokinius, prisidėti prie asmenybės brandimo. Pasirinkta teisinga vertinimo forma leidžia pažinti mokinį atrandant jo stipriąsias ir silpnąsias puses, skatina mokinius domėtis ir analizuoti savo pasiekimus, siekti geresnių mokymosi rezultatų. Vertinimas muzikos pamokoje, tai kiekvieno mokytojo asmeninis sprendimas. Vertindamas mokinį mokytojas remiasi savo asmenine darbo patirtimi.
3. Muzikinio ugdymo turinys yra glaudžiai siejamas su ugdymo tikslais, uždaviniais ir metodais, tai – integrali ugdymo proceso dalis. Atnaujintose Priešmokyklinio, pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrosiose programose meniniam ugdymui (2022) nurodoma, kad meninis ugdymas taip pat apima bei prisideda ugdant ir bendrąsias mokinių kompetencijas: mokėjimo mokytis, komunikavimo, pažinimo, pilietiškumo, socialinę, iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninę, t. y. prisideda prie bendro mokinių asmenybės ugdymo. Muzikos pamokoje yra lavinami pagrindiniai mokinių muzikiniai gebėjimai: muzikos pažinimas, dainavimas, grojimas ir muzikos klausymasis,

o mokinių muzikiniai įgūdžiai muzikos pamokoje plėtojami per įvairias muzikines veiksenas (dainavimą, klausos, balso bei ritmo pojūčio lavinimą, muzikos klausymąsi ir analizavimą, bei muzikos teoriją), kurios turėtų būti suderintos ir siejamos tarpusavyje, siekiant nuoseklaus muzikinio ugdymo proceso. Mokytojas pamokoje taikydamas muzikinių veiksnių įvairovę gali plačiau ir kūrybingiau atskleisti numatytą medžiagą. Nauja mokomoji medžiaga siejama su jau žinoma ir taip vis labiau gilinamos mokinių muzikinės žinios.

4. Viduriniųjų klasių mokiniai (5–8 kl.) atsiduria pereinamajame raidos tarpsnyje iš vaikystės į paauglystę. Šiame raidos tarpsnyje mokiniams būdinga nuotaikų kaita, padidintas problemišku situacijų išgyvenimas, maištavimas, nenoras bendrauti su bendraamžiais ir mokymosi motyvacijos praradimas. Dėl padidinto jautrumo, mokytojo išsakyta kritika ar padaršinimas gali turėti didelį poveikį tolimesnei mokymosi sėkmei ar nesėkmei. Labai svarbus tampa mokinio, kaip individualios asmenybės priėmimas, jo nuomonės išklausymas, sustiprinant teigiamas emocijas ir siekiant, kad mokinys patirtų kuo mažiau neigiamų emocijų. Paauglystės tarpsnio metu mokiniai susiduria su įvairiais sunkumais ir emociniais išgyvenimais mokykloje, namuose ir bendraujant su bendraamžiais. Labai svarbus saugumo jausmas iš supančios aplinkos: mokyklos, mokytojų, tėvų ar draugų. Ankstyvosios paauglystės etapą galima pavadinti padidinto emocionalumo laikotarpiu, kurį kiekvienas vaikas priima ir išgyvena savitai.
5. Tyrimo rezultatų analizė atskleidė, jog mokinių požiūris į pažangos ir pasiekimų vertinimą procesą muzikos pamokoje yra palankus. Paaiškėjo, kad dažniausiai mokinių žinios muzikos pamokoje yra vertinamos pažymiu ir mokiniai palankiai žiūri į šį vertinimo būdą, kadangi tokia vertinimo forma puikiai atliepia jų žinias ir mokėjimus. Siekiant sklandaus vertinimo proceso, labai svarbūs aiškūs mokinių ir mokytojų susitarimai, kaip, kokia forma ir kokiais paremtais kriterijais bus atliekamas vertinimo procesas. Didžioji dalis mokytojų vertindami mokinių pažangą, atsižvelgia į asmenines mokinių pastangas lygindami jų dabartinius pasiekimus su ankstesniais, taip skatindami mokinių motyvaciją mokytis. Tačiau tyrimo metu buvo atskleista, kad gabesni vaikai dažnai gauna geresnius pažymius. Vis dar neretai pasitaiko, jog mokinių pasiekimai yra lyginami tarpusavyje ar išspraudžiami į bendrus vertinimo rėmus. Geras įvertinimas (pažymys, komentaras, pagyrimas ar kt.) skatina mokinius labiau tobulėti ir domėtis muzika, tuo tarpu prastas įvertinimas žlugdo vaikų norą gilinti muzikines žinias. Liūdina tai, kad dalis mokinių muzikos pamokas laiko ne tokiomis svarbiomis lyginant su kitomis – muzikos pamoka labiau suprantama kaip antraeilė ir nelygiavertė kitoms pamokoms. Vertinimą muzikos pamokoje mokiniai priima kaip svarbų procesą ir mokosi dėl gero įvertinimo. Galima pasidžiaugti, kad

didelė dalis mokinių atsakingai žiūri į muzikinio ugdymo procesą ir yra suinteresuoti stengtis dėl gero įvertinimo, tačiau nereikėtų pamiršti, kad įvertinimas yra tik priemonė tikslui pasiekti, o prastas pažymys nėra nesėkmė. Mokinių požiūrio tyrimo duomenys atskleidė, kad įvertinimas yra svarbesnis mokinių tėvams nei jiems patiems. Tėvai turėtų domėtis ne tik mokinių įvertinimais, bet taip pat ir jų savijauta mokykloje, padėti spręsti iškilusias problemas ir pan.

6. Analizuojant viduriniųjų klasių mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų muzikos pamokose, buvo nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp kai kurių demografinių kintamųjų. Moksleiviai, kurių geresni mokymosi rezultatai geriau jaučiasi ir mokykloje – jiems pasiekimų vertinimas neturi jokios įtakos. Geriau besimokantys mokiniai mano, kad kartais nepelnytai gauna gerus pažymius. Taip pat išsiskyrė teiginys ir lyties aspektu – mergaitės gavusios prastą įvertinimą jaučiasi labiau nusivylusios. Buvo pastebėta, kad 5 klasių mokiniai muzika domisi labiau ne dėl įvertinimo, o dėl to kad jiems patinka, o 7 klasių mokiniai su didesniu džiaugsmu dalyvauja muzikos pamokoje lyginant su kitų klasių mokiniais. Vertinimas yra vienas iš veiksnių įtakojančių mokinių savijautą mokykloje, norą dalyvauti pamokose ir santykį su pedagogais.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

- Amonašvilis, Š. (2009). *Gyvenimo mokykla. Mokyklos tiesos*. Vilnius: Adrena.
- Anand, P., Roope, L., Peichl, A. (2016). *Wellbeing Evidence for the Assessment of Progress*.
- Arends, R. I. (1998). *Mokomės mokyti*. Vilnius: Margi raštai.
- Balčytis, E. (2002) *Muzikinio ugdymo reikšmė, tikslai ir turinys V - X klasėse*. Muzikinio ugdymo aktualijos 2, 4 – 21. Metodinių straipsnių rinkinys studentams ir mokytojams. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
- Balčytis E. (2002). *Muzika. Elementarioji muzika*. V klasės vadovėlis. Kaunas: Šviesa.
- Balčytis E. (2002). *Muzika. Programinė muzika*. VI klasės vadovėlis. Kaunas: Šviesa.
- Balčytis E. (2002). *Muzika. Homofoninė muzika*. VII klasės vadovėlis. Kaunas: Šviesa.
- Balčytis E. (2002). *Muzika. Polifoninė muzika*. VIII klasės vadovėlis. Kaunas: Šviesa.
- Balčytis, E. (2008). Apie muzikinio ugdymo reikšmę, tikslus, uždavinius ir galimybes mokykloje. *Kūrybos erdvės*, 9, 15-25.
- Balčytis, E. (2012). *Muzikinio ugdymo labirintais*. Šiaulių universiteto leidykla
- Balevičienė, S. (2016). Kodėl ir kaip keičiame mokinių mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo sistemą bendrajame ugdyme. *Švietimo problemos analizė*, 4(147), 1-8.
<https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/07/Kodel-ir-kaip-keiciame-mokiniu-mokymosi.pdf>

- Boud, D. (2009). How can practice reshape assessment? *Assessment, learning and judgement in higher education*, 1-15.
- Butkienė, G., Kepalaitė, A. (1996). *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius: Margi raštai.
- Gage, N. L. ir Berlines, D. C. (1994). *Pedagoginė psichologija*. Vilnius: Alma litera.
- Gedvilienė, G. (2013). Mokytojų gebėjimai vertinti besimokančiųjų mokymosi laimėjimus. *Tiltai*, 1, 185-197. <https://etalpykla.lituanistika.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2013~1368645246244/J.04~2013~1368645246244.pdf>.
- Girdzijauskas, A. (2016). *Vertinimas muzikos mokytojo akimis. Mokinių muzikos mokymosi pasiekimų vertinimas: straipsnių rinkinys*. Klaipėda, 5-8.
- Girdzijauskienė, R. (2009). Jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikų muzikiniai pasiekimai ir jų vertinimo problema. *Pedagogika*, 94, 64 – 70.
- Gudynas, P., Kazragytė, V., Motiejūnienė, E., Žadeikaitė, L. (2010). *Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo tobulinimo dorinio, meninio ir kūno kultūros ugdymo procese rekomendacijos*. Švietimo aprūpinimo centras, Vilnius. https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2016/01/17_Rekomendacijos.pdf
- Gudynas, P. (2010). Moksleivių pasiekimų vertinimo dabartis ir perspektyvos: Moksleivių pažangos vertinimas ugdymo procese. *Pedagogika*, (1), 6–9.
- Indrašienė, V ir Žibėnienė, G. (2014). *Pasiekimų vertinimas ir įsivertinimas*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
- Indrašienė, V. ir Žibėnienė, G. (2017). *Šiuolaikinė didaktika*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

- Jautakytė, Ž. (2016). Vertinimas muzikos mokytojo akimis // Šiuolaikinė vertinimo samprata: vertinimas mokymuisi: straipsnių rinkinys. Klaipėda, 12-16.
- Jevsejevienė, J. ir Paurienė, V. (2014). Kaip pagerinti mokinių pasiekimus? *Švietimo problemos analizė*, 8 (113), 2 – 8. <https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/07/Kaip-pagerinti-mokiniu-pasiekimus.pdf>.
- Jovaiša, L. (2011). *Pedagogikos propedeutika*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
- Kaffemanienė, I. (2004). Šiuolaikinės mokyklos klimatas ir jo veiksniai. *Specialusis ugdymas*, 1(10), 49-66. <https://etalpykla.lituanistika.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2004~1367187748461/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>.
- Kardelis, K. (2017). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų centras.
- Kazlauskienė, A., Gaučaitė, R. (2018 a). *Mokinio individualios pažangos vertinimas: metodinė priemonė*. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras; Lodvila [M.kr.: S 007].
- Kazlauskienė, A. ir Gaučaitė, R. (2018 b). *Kaip organizuoti grįžtamąjį ryšį ir koreguoti tolesnius veiksnius?: praktiniai pavyzdžiai savivaldžiam ir personalizuotam mokymuisi pamokoje organizuoti* (Mokausi pats). Šiauliai: Titnagas. [M.kr.: S 007].
- Kriščiūnaitė, A., Strakšienė, D., Deveikytė, J. (2011). Mokinių pasiekimų vertinimo muzikos mokykloje ypatumai. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, 4 (33), 40 – 46. <https://etalpykla.lituanistika.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2011~1367178109053/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>

- Kriščiūnaitė, A. ir Strakšienė, D. (2012). Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo raiška ugdyme: edukacinių paradigų kontekstas. *Kūrybos erdvės*, 17, 8–18.
- Kriščiūnaitė, A. ir Strakšienė, D. (2014). Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas: būsimų muzikos pedagogų požiūrio analizė. *Acta paedagogica vilnensia*, 33, 116-127.
- Kriščiūnaitė, A. (2016). Mokinių vertinimo tradicijų ištakų poveikis šiuolaikinio ugdymo realybei // Mokinių muzikos mokymosi pasiekimų vertinimas, 10-12.
- Kvieskienė G. (2005). *Pozityvioji socializacija: monografija*. Vilnius.
- Leliūgienė, I. (2002). *Socialinė pedagogika*. Kaunas.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas *Dėl Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sampratos* (2004), Nr. ISAK-256.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas *Dėl pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo* (2008), Nr. ISAK-2433.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas *Dėl geros mokyklos koncepcijos patvirtinimo* (2015), Nr. V-1308.
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas *Dėl pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų aprašo patvirtinimo* (2015), Nr. V-1309.
- Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas *Dėl priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo* (2022), Nr. V-1269.
- Lietuvos Respublikos seimas. Nutarimas *Dėl bendrojo ugdymo mokyklos kaitos gairių patvirtinimo* (2017), įsakymu XIII-627.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2011), įsakymu Nr. XI-1281.

Maier, U., Wolf, N., Randler, C. (2016). Effects of a Computer-Assisted Formative Assessment Intervention Based on Multiple-tier Diagnostic Items and Different Feedback Types. *Computers & Education*, 95, 85–98.

Malikėnienė R. (2010). *Muzikos labirintai*. Muzikos vadovėlis 5 klasei. Kaunas: Šviesa.

Malikėnienė R. (2012). *Muzikos labirintai*. Muzikos vadovėlis 6 klasei. Kaunas: Šviesa.

Malikėnienė R. (2012). *Muzika*. Muzikos vadovėlis 7 klasei. Kaunas: Šviesa.

Malikėnienė R. (2013). *Muzika*. Muzikos vadovėlis 8 klasei. Kaunas: Šviesa.

Marzano, R. J. (2003). *What works in schools: Translating research into action*. ASCD.

Navickienė, L. (2005). *Emocinio imitavimo metodas muzikos pamokoje*. Vilnius: Kronta.

Petty, G. (2006). *Šiuolaikinis mokymas*. Vilnius: Tyto alba.

Petrulytė, A. (2003). *Jaunesniojo paauglio socialinė raida*. Vilnius: Presvika.

Piaget, J. (2011). *Vaiko pasaulėvoka*. Vilnius: Žara.

Rajeckas, V. (1998). *Mokinių mokymosi rezultatų tikrinimas*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.

Rajeckas, V. (1999). *Mokymo organizavimas*. Kaunas: Šviesa.

Raudienė, I. (2018). Formuojamojo vertinimo raiška Lietuvos mokyklose: ką rodo nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai? *Socialinis ugdymas*, 3, 103-116.

<https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/18b24ef9-a964-4dae-a237-7fbec9d94722/content>

- Rinkevičius, Z. (2002). *Muzikinis mąstymas ir jo ugdymas mokykloje*. Klaipėda. Klaipėdos universitetas.
- Sicherl Kafol, B., Kordeš, U., Holcar Brunauer, A. (2017). Assessment for learning in music education in the Slovenian context—from punishment or reward to support. *Music education research*, 19(1), 17-28.
- Strakšytė, A. (2008). Mokymosi sėkmę sąlygojantys aplinkos veiksniai ir jų įtaka paauglių motyvacijai. *Jaunųjų mokslininkų darbai*, 1 (17), 112 – 118.
- Stulpinas, T. (1996). *Ugdymo rezultatai*. Šiauliai
- Šiaučiukėnienė, L. ir Stankevičienė, N. (2003). *Bendrosios didaktikos pagrindai*. Kaunas: Technologija.
- Velička, E. (2000) Vertinimas muzikos pamokoje. *Žvirblių takas*, 2 (30), 51 – 56.
- Velička, E. (2019). *Mūsų muzikinio ugdymo keliai ir klystkeliai*. Švietimo naujienos. <https://www.svietimonaujienos.lt/musu-muzikinio-ugdymo-keliai-ir-klystkeliai/>
- Vilkonienė, M. (2007). *Bendrojo išsilavinimo kokybė: samprata, problematika, praktika*. Vilnius: Ciklonas.
- Vitkauskas, R. (2001). Muzikos mokytojas: jo savirealizacijos problema. *Pedagogika*, 55, 108-114.
- William, D. (2013). Assessment: the Bridge Between Teaching and Learning. *Voices from the Middle*, 21(2),15-20. https://www.researchgate.net/publication/258423377_Assessment_The_bridge_between_teaching_and_learning

Zeliankienė, V. (2010). Mokinių motyvaciją skatinantis vertinimas: nacionalinio vertinimo tobulinimo projekto (2008-2009 m.) mokytojų patirtis. *Žvirblių takas*, 1, 11-18.

Žukauskienė, R. (2012). *Raidos psichologija: integruotas požiūris*. Vilnius: Margi raštai.

PRIEDAI

1 priedas. Anketa mokiniams

Mielas moksleivi,

Esu Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos II kurso magistrantė. Atlieku tyrimą, kuriuo siekiu išsiaiškinti viduriniųjų klasių mokinių požiūrį į pažangos ir pasiekimų vertinimą bendrojo ugdymo mokyklų muzikos pamokose. Ši apklausa padės sužinoti tavo nuomonę apie vertinimą muzikos pamokose. Anketa yra anoniminė, tai reiškia, kad nei vardo, nei pavardės rašyti nereikia. Taip pat joje nėra teisingų, ar neteisintų atsakymų. Tavo nuomonė man yra labai svarbi, tad prašau atsakyti į visus pateiktus anketos klausimus, pažymint tinkantį atsakymą. Iš anksto dėkoju už tavo sugaištą laiką.

Tu esi:

- Mergaitė
- Berniukas

Kelintoje klasėje mokaisi?

- 5 klasėje
- 6 klasėje
- 7 klasėje
- 8 klasėje

Kaip tau sekasi mokytis?

- Mokausi puikiai
- Mokausi gerai
- Man sunku mokytis

1. Koku būdu esi vertinama/as muzikos pamokoje?

- Pažymiais
- Įskaita
- Kita (įrašykite).....

2. Kaip, tavo nuomone, turėtų būti vertinama muzikos pamoka?

- Pažymiais
- Įskaita
- Kita (įrašykite).....

3. Ar tu esi patenkinta/as mokytojo vertinimu muzikos pamokoje

- Taip, patenkinta/as
- Ne, nepatenkinta/as
- Man tai neturi reikšmės
- Nežinau

4. Įvertink pateiktus teiginius:

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Aš gerai jaučiuosi mokykloje					
Kartais vengiu eiti į mokyklą					
Man patinka lankyti muzikos pamokas					
Muzikos pamokos yra įdomios					
Muzikos kabinete yra daug šiuolaikiškos įrangos					
Man patinka aplinka muzikos kabinete					
Muzikos pamokoje dažniausiai būnu geros nuotaikos					
Muzikos pamoka man tokia pat svarbi, kaip ir kitos pamokos					

5. Ar visada supranti už ką buvai įvertinta/as muzikos pamokoje?

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Mokytojas visada paaiškina už ką buvau įvertinta/as					
Mokytojas įvardina klaidas, kurias padariau atlikdama/as užduotis					
Mokytojas iš anksto praneša apie atsiskaitomus darbus					
Kartais mokytojas parašo pažymį už mano elgesį pamokoje					
Mokytojas visada supažindina su vertimo kriterijais					

6. Ar savęs vertinimas ir muzikos mokytojo vertinimas sutampa muzikos pamokoje?

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Gaudama/as pažymius suprantu už ką buvau įvertinta/as					
Manau, kad kartais nepelnytai gaunu gerus pažymius					
Vertindamas mokytojas atsižvelgia į mano pastangas					
Pamokoje stengiuosi būti aktyvi/us, kad mokytojas pastebėtų ir įvertintų					
Mokytojas dažnai įvertina žemesniu balu, nei esu verta/as					
Gabesni vaikai dažnai gauna geresnius pažymius					

7. Ar vertinimas įtakoja tavo domėjimąsi muzika?

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Geras įvertinimas mane motyvuoja labiau stengtis					
Gavusi/ęs prastą įvertinimą jaučiuosi nusivylusi/ęs					
Skaudžiai priimu mokytojo išsakytą kritiką					
Muzika domiuosi, nes man tai patinka, o ne dėl vertinimo					

8. Į ką mokytojas atsižvelgia vertindamas tavo pasiekimus muzikos pamokoje?

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Lygina tavo pasiekimus su kitų mokinių pasiekimais					
Lygina tavo dabartinius pasiekimus su ankstesniais					
Vertina tavo asmenines pastangas					
Kreipia dėmesį į savarankiškai atliktas užduotis					
Atsižvelgia į tavo aktyvų dalyvavimą pamokoje					
Atsižvelgia į atliktus namų darbus					
Atsižvelgia į kultūrinę veiklą ne pamokų metu					

9. Kokia veikla muzikos pamokoje tau labiausia patinka?

Teiginiai	Visiškai sutinku	Sutinku	Nežinau	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Dainavimas					
Muzikos klausymasis					
Grojimas					
Ritmika					
Teorinės muzikos žinios					

10. Kaip dažnai muzikos pamokoje mokytojas vertina šias muzikines veiksenas?

Teiginiai	Labai dažnai	Dažnai	Nežinau	Retai	Niekada
Dainavimas					
Muzikos klausymasis					
Grojimas					
Ritmika					
Teorinės muzikos žinios					

11. Kaip jautiesi vertinimo metu muzikos pamokoje?

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Vertinimas mane skatina būti aktyvesne/iu muzikos pamokoje					
Vertinimas muzikos pamokoje skatina stengtis					
Vertinimas muzikos pamokoje skatina daugiau domėtis muzika					
Muzikos pamokoje derėtų vengti vertinimo					
Norėčiau, kad muzikos pamokoje būtų vertinama kiekviena muzikinė veikseną atskirai					
Dažniausiai sutinku su mokytojo įvertinimu					
Muzikos pamokoje jaučiuosi vertinama/as teisingai					
Žemas įvertinimas mažina motyvaciją					

12. Kiek svarbus tau yra vertinimas muzikos pamokoje?

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Mokausi dėl savęs, o ne dėl įvertinimo					
Mano įvertinimas yra svarbesnis mano tėvams					
Noriu lygiuotis į klasės draugus					
Mokausi dėl gero įvertinimo					

13. Kokia tavo nuomonė apie muzikos pamokas?

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Muzikos pamokos man labai įdomios					
Kartais būna sunku sulaukti pamokos pabaigos					
Man patinka gilinti teorines muzikos žinias					
Kartais pabosta ilgai trunkanti ta pati veikla pamokoje					
Smagiausia, kai muzikos pamokos metu mokytojas tiesiog leidžia žiūrėti youtub'e vaizdus					

14. Kokia tavo nuomonė apie muzikos mokytoją?

Teiginiai	Tikrai taip	Taip	Nežinau	Ne	Tikrai ne
Aš lygiuojuosi į savo muzikos mokytoją					
Su džiaugsmu dalyvauju muzikos pamokose					
Mokytojas įkvepia dar daugiau domėtis muzika					
Mano muzikos mokytojas visada geros nuotaikos					
Mano muzikos mokytojas kartais būna piktas					
Mano muzikos mokytojas moka sudominti					
Norėčiau, kad muzikos mokytojas pamokas vestų šiuolaikiškiau					